CONTENTA IN HOC VOLVMINE.

Pimander.

Mercurij Triſmegiſti liber de de ſapientia et poteſtate dei.

Aſclepius.

Eiuſdem Mercurij liber de voluntate diuina.

Item

Crater Hermetis A Lazarelo Septempedano.

Petri Portæ Monſterolenſis dodecaſtichon ad

L E C T O R E M.

Accipe de ſuperis dantem documenta libellum:
  Sume Hermen/priſca relligione virum.
Hermen/Thraicius quem nō equauerit Orpheus:
  Et quem non proles Calliopea Linus.
Zamolxin ſuperat cum Cecropio Eumolpo
  Quos diuiniloquos phama vetuſta probat.
Vtilis hic liber eſt/mundi fugientibus vmbram:
  Vera quibus lucis lumina pura placent.
Hic quid ſit diſces ſapientia/ſumma poteſtas:
  Hic poteris ſummi diſcere velle dei.
Inſuper inuenies plenum Cratera liquore
  Nectareo;minimi que tibi lector emes.

V A L E.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA "VITTORIO EMANUELE"

SACRO ANTISTITI GVILLERMO BRI-
CONNETO EPISCOPO LODOVENSI IA-
COBVS FABER S.

v T vniuerſa numerorum congeries/in pa-
rem diducitur et imparem/adeo vt nichil
numeri reperiendū ſit/quod par non ſit
aut impar/licet imparis diuinior natura:
ita vniuerſa mortalium vita/in negociū ſecta eſt &
ociū/in actionem et cōtemplationem/ſed cōtempla-
tio diuinior. Cui ſētētie Socrates/Plato/Ariſtoteles
accedūt: apud quos negocium propter ociū/et actio
cōtemplationem finem habet/eam preſertim que ad
ſapientiā pertinens/mētes ad deum ſuſtollit. Qua-
re cum is ſit optimus vite noſtre finis/deū ſcilicet co-
gnoſcere & ad ipſū panſis(vt aiunt)velis cōtendere/
totoq; currere affectu:ratus ſū pietati mētis tue/rem
haud ingratā me facturum/ſi duo opuſcula Mercu-
rij Triſmegiſti / vetuſtiſſimi quidē Theologi/vnū de
ſapientia et poteſtate dei qui & PIMANDER/alte-
rū de volūtate diuīa/cui nomē ASCLEPIVS/reco-
gnoſcerem/& aliquātulū lucis argumenta afferrēt.
recognita autē et hunc in modum iuta tibi offerrē.
vt ſi quādo ex negocio ad ociū reſpires/ vt ex nocte
ad oculis amicam claritatem:generoſa mēs actione
defeſſa/parumper quietam cōtemplationē offendēs/
diuine meditatiōis pabulum decerpat. Ceterum Pi-
mandro & Aſclepio CRATER HERmetis/non ve-
tus/ ſed preſentaneum/pium tamē opus adiūgitur.
quod eo libentius a me factū duces:ꝙ cognoſcā te/
nulla vnq̄ rerum diuinarum ſacietate teneri. Vale
preſidium noſtrum/preſulumq; decus.

Digitized by Google

¶ Argumentum Marſilij Ficini Florentini: in librū Mercurij Triſmegiſti: ad Coſmum Medicem.

e O tempore/quo Moſes natus eſt: floruit Atlas aſtrologus Promethei Phyſici frater/ac maternus auus maioris mercurij/cuiꝰ nepos fuit Mercurius Triſmegiſtus. Hoc autem de illo ſcribit Auguſtinus. quāq̄ Cicero atq; Lactātius mercurios quinq; per ordinem fuiſſe volunt/quintūq; fuiſſe illum qui ab egyptijs theut: a grecis autem Triſmegiſtus appellatus eſt. Hunc aſſerūt occidiſſe. Argum: egyptijs prefuiſſe/eiſq; leges ac litteras tradidiſſe. Litterarum vero characteres in animalium/arborumq; figuris inſtituiſſe. Hic in tanta hominū veneratione fuit: vt in deorum numerum relatus ſit. Templa illius numinis/cōſtructa q̄plurima. Nomen eius propriū ob reuerentiā quandā/ꝓnunciare/vulgo ac temere nō licebat. Primus anni mēſis apud egyptios noie eius cognomiatur: oppidū ab eo cōditur/quod etiā nunc grece noiatur Hermopolis. id eſt Mercurij ciuitas. Triſmegiſtum vero ter maximū nuncuparūt quoniā et philoſophus maximus/et ſacerdos maximus/et rex maximus extitit. Mos enim erat egyptijs (vt plato ſcribit) ex philoſophorū numero ſacerdotes/ex ſacerdotum cetu regem eligere. Ille igitur quemadmodum acumine atq; doctrina/philoſophis omibus antecelſerat: ſic ſacerdos inde cōſtitutus/ſanctimonia vite: diuinorūq; cultu: vniuerſis ſacerdotibus preſtitit. ac demū adeptus regiā dignitatē/adminiſtratione legū/rebuſq; geſtis ſuperiorū regū gloriā

Moſes. Atlas. Mercurius Auguſtinꝰ Cicero. Lactantius Argus.

Tre max /.

Hermopol'

Apud Egiptios consuet°/.

Plato.

Digitized by Google

obſcurauit/vt merito ter maximus fuerit nuncupa=
tus.Hic inter philoſopbos primus:a Phyſicis ac ma=
thematicis ad diuinorum contemplationem ſe con=
tulit.Primus de maieſtate dei/demonū ordine/ani=
marum mutationibus ſapientiſſime diſputauit:Pri=
mus igitur theologie appellatus eſt auctor.eum ſe=
Orpheus agolaophemus pythagoras. Philolaus. Plato.
quutus: orpheus ſecundas antique theologie partes
obtinuit.Orphei ſacris initiatus eſt Aglaophemus.
Aglaophemo ſucceſſit ī theologia Pythagoras:quē
philolaus ſectatus eſt diui Platonis noſtri preceptor
Itaq; vna priſce theologie vndiq; ſibi conſona ſecta:
ex theologis ſex miro quodam ordine conflata eſt/
exordia ſumens a Mercurio/ a diuo Platone penit⁹
abſoluta.Scripſit autem Mercurius libros ad diui=
Mercurij Lems narum rerum cognitionem pertinentes q̃plurimos
in quibus (proh deus immortalis) q̃ arcana myſte=
ria q̄ ſtupenda panduntur oracula.nec vt philoſo=
phus tantum:ſed vt propheta ſepenumero loquitur
canitq; futura.Hic ruinam preuidit priſce religiōis
hic ortum noue fidei.hic aduentum Criſti.hic futu
rum iudicium/reſurrectionem ſeculi/beatorum glo
riam/ſupplicia peccatorum.Quo factum eſt vt Au=
Auguſtin⁹ relius Auguſtinus dubitauerit:peritia ne ſyderum/
an reuelatione demonum/multa protulerit.Lactā=
tius autem illum inter ſybillas/ac prophetas connu
Duo Mercurij libri. merare non dubitat. E multis deniq; Mercurij li=
bris duo ſunt diuini precipue.vnus de volūtate di=
uina:alter de poteſtate et ſapientia dei. Ille Aſcle=
Apuleius pius:hic Pimander inſcribitur.Illum Apuleius pla
tonicus latinum fecit:alter vſq; ad hec tempora re=
ſtitit apud grecos.At nuper ex Macedonia in Ita=
Piſtoriēſis. liam aduectus:diligentia Leonardi piſtoriēſis/ do=

Digitized by Google

cti/probiq monachi ad nos peruenit. Ego autem cũ tuis exhortationibus prouocatus/e greca lingua in latinam conuertere ſtatuiſſem:equum fore putaui Coſime felix/vt nomini tuo opuſculum dedicarẽ. Nam cui⁹ ipſe adiutus opibus/librisq affatim refertus/ſtudijs Grecis incubui:eidem ſtudiorum grecorum me decet offerre primitias. Neq fas erit:opus tam ſapientis philoſophi/tam pij ſacerdotis/tam potentis regis dicare cuiq̃/niſi ipſe(cui dicatur)pietate/ſapientia/potentia/reliquis omnibus antecelleret. Eſt autem(vt ad ſcripta Mercurij deſcendamus)huius libri titulus/Pimander.quoniã ex quattuor perſonis:que in dialogo diſputant prime Pimãdro partes attribuuntur. Edidit vero librum egyptijs litteris idẽq grece lingue peritus/grecis inde tranſferendo communicauit egyptiorum myſteria. ¶Propoſitum huius operis eſt:de poteſtate et ſapientia dei diſſerere. Cunq ſint horum operationes gemine:quarũ prima/in ipſa dei natura permanet/ſecunda porrigitur ad externa/et illa quidem mundum primum/eternumq concipit/hec vero mũdum ſecundũ/temporalemq parit:de vtriſq operationibus/deq mundo vtroq grauiſſima diſputat. Quid dei poteſtas. quid ſapientia.quo ordine itrinſecus cõcipiant.quo progreſſu exterius pariant. Preterea que producta ſunt quomodo ſeinuicem habeant.quo conueniant. quoue diſcrepent.quo deniq pacto ſuum reſpiciãt autorem. Ordo autem voluminis eſt:vt in dialogos quattuordecĩ diſtinguamus:vtq prime dialogi partes/Pimandro dẽtur. Secũdas teneat Triſmegiſtus. Tertias Eſculapius. Quartum locum obtineat Tatius. Intelligit ergo Mercurius in diuinis Eſculapiũ

¶ Mercurij Triſmegiſti liber de Poteſtate et Sapientia Dei: e Greco in latinum traductus a Marſilio Ficino Florentino: ad Coſmum Medicem Patrie patrem. Pimander I.

C

Vm de rerum natura cogitarem / ac mentis aciem ad ſuperna erigerem: ſopitis iam corporis ſenſibus / quemadmodum accidere ſolet iis / qui ob ſaturitatem / vel defatigationem ſomno grauati ſunt: ſubito mihi viſus ſum cernere quēdam immenſa magnitudine corporis / qui me nomine vocans / in hunc modū clamaret. Quid eſt o Mercuri: quod et audire / et intueri deſideras? Quid eſt quod diſcere atq; intelligere cupis? Tum ego quiſnam es inquam? Sum inquit ille Pimander mens diuine potentie / ac tu vide quid velis: ipſe vero tibi vbiq; adero. Cupio inquā rerum naturam diſcere: deumq; cognoſcere. Ad hec ille. Tua me mēte complectere: et ego te in cunctis que optaris erudiam. Cum hec dixiſſet: mutauit formam / et vniuerſa ſubito reuelauit. Cernebam enim imēſum quoddam ſpectaculum / omnia videlicet in lumen cōuerſa / ſuaue nimiū atq; iucundum: quod intuentem me mirifice oblectabat. Pauloport vmbra quedam horrenda / obliqua reuolutione ſubter labebat̄: in humidamq; naturam migrabat / ineffabili tum vultu exagitatam. inde fumus quidā magnus in ſonitū erumpebat: ex ſonitu vox egrediebatur / quā ego luminis vocem exiſtimabam: ex hac luminis voce verbū factum prodiit. Verum hoc nature humide adſtans: eam fouebat. ex humide autem nature viſceribus: ſincerus ac leuis ignis protinus euolans alta petit

Digitized by Google

Aer quoq; leuis ſpiritu parens:mediam regionem in ter ignem & aquam ſortiebatur. terra vero et aqua ſic inuicem commixte iacebant:vt terre facies aquis obruta nuſq̄ pateret. Hec duo deinde commota ſunt a ſpiritali verbo/quod eis ſuperferebatur:aures eo= rum circumſonans. Tunc Pimander ait. Aduertis quid ſibi hec viſio velit? Cognoſcam inquā. Ait er= go Pimander. Lumen illud ego ſum mens/deus tu us:antiquior q̄ natura humida/que ex vmbra efful= ſit. mentis vero germen lucens/dei filius. Quid ergo inquam? Sic inquit. Cogita:quod in te videt et au= dit verbū domini:mens autem pater deus. neq; enī diſtāt adiuicem:horū vnio vite eſt. TRISME. Gra tias habeo tibi. PIMAN. Verum in primis medita re lumen:atq; cognoſce. TRISME. Hec vbi dicta ſunt:diu illum oraui/vt eius ideam ad me conuer= teret. Quod cum ille feciſſet:repente proſpicio mea in mente lucem viribus innumeris exiſtentem:orna tum ſine termino ignem/vi ingenti circumſeptum/ et in ipſa ſtabilitate dominantem. Hec ipſe percepi per pimandri verbum: qui me ſtupore attonitū/ſic iterum affatus eſt. Vidiſti in mente primam ſpeciem infinito imperio preualētem? Eiuſmodi quedam mi hi Pimander. At ego illi. Elemēta nature vnde ma= narunt? PIMAN. Ex voluntare dei:que verbum cō plexa/pulchrumq; intuita mundum/ad eius exem= plar/reliqua ſui ipſius elementis vitalibuſq; ſemini= bus exornauit. Mens autem deus vtriuſq; ſexus fe= cunditate pleniſſimus/vita et lux cū verbo ſuo mē= tem alteram opificem peperit:qui quidē deus ignis atq; ſpiritus numen. Septem deinceps fabricauit gu bernatores:qui circulis mundum ſenſibilem comple

ctuntur/eorumq; diſpoſitio fatum vocatur. Connexuit inde dei verbū ex elementis deorſum tendentibus/purum nature artificium: vnitumq; eſt opifici menti. conſubſtantiale enim erat. relictaq; ſunt elementa nature deorſum cadentia ſine ratione: vt ſint tanq̄ ſola materies. Mens qnidem opifex vna cū verbo circulos continens/ac celeri rapacitate conuertens: ſuam ad ſe machinā flexit/eamq; volui a principio ad finem abſq; fine precepit. incipit enim illic ſemper vbi definit. horum ꝑfecto cunctorum circuitus. Queādmodum ipſa mens voluit: ex elementis inferioribus aīalia conflauit rationis expertia. neq; enim prebuit rationē. aer volatilia ꝑtulit: aqua vero natātia. Diſtincta quoq; inter ſe ſunt aqua et terra: eum in modum qui menti placuerat. Terra poſtmodum animātia (que intus habuerat) peperit: quadrupedia videlicet ſerpētia/fera/agreſtia/pariter atq; domeſtica. at pater omnium intellectus vita et fulgor exiſtēs: hominē ſibi ſimilē ꝓcreauit/atq; ei tanq̄ filio ſuo congratulatus eſt. pulcher enim erat: patriſq; ſui ferebat imaginē. Deus enim re vera ꝓpria forma nimirū delectatus: opera ei9 oīa vſui conceſſit humano. Homo autem cum cōſideraſſet/in tēpore ſuo rerum omniū ꝓcreationē: ipſe quoq; fabricare voluit. vnde a contemplatione patris: ad ſperam generationis delapſus eſt. Cumq; omniū in ſe poteſtatē haberet: opificia ſeptē gubernatorū animaduertit. Hi autē humane mentis meditatione gaudentes: ſinguli eorū ꝓprij ordinis participē hoīem reddidere. Qui poſtq̄ didicit horū eſſentiā/ꝓpriāq; naturam cōſpexit: penetrare atq; reſcindere iam exoptabat ambitum circulorū/vimq; gubernatoris preſidentis igni

Digitized by Google

cõprehendere. Quiue arbitrium et poteſtatẽ oĩm ha=
buerat: in animãtia mundi mortalia et ratione carẽ
tia/per harmoniã emerſit atq; exilijt/penetrãs ac re
ſoluens potentiã circulorũ. oſtenditq; naturam/que
deorſum labitur: velut pulchrã dei formã. qui cum
naturã cõtueret mira pulchritudine preditam eſſe/
actiõeſq; ommnes ſeptẽ gubernatorũ/atq; inſup dei
ipſius effigiem poſſidere: illi amore igenti ſubriſit
vt pote qui humane pulchritudinis ſpeciem ĩ aqua
ſpecularet: eiuſdẽq; admiratione quãdã in terra cõ
ſpiceret. ille pterea cõſecutus ſimilẽ ſibi formã in ſe
ipſo exiſtentẽ: velut in aqua amauit eam. ſecũq; con
gredi cõcupiuit. Effectus eueſtigio ſequutus eſt vo=
luntatẽ. formãq; carẽtem ratione ꝓgenuit. Natura
illud in qđ toto ferebatur amore complexa: illi pe=
nitus ſeſe ĩplicuit atq; cõmiſcuit. quãdoquidem ſo=
lus homo ex vniuerſis terrenis animantibus dupli=
cis nature cenſet: mortalis quidẽ ꝓpter corpus/im
mortalis autẽ propter hoiem ipſum ſubſtãtialẽ. im=
mortalis enĩ eſt/cũctorũq; arbitrium obtinet: cetera
vero viuentia que mortalia ſunt: fato ſubiecta/patiũ
tur. Nõ igitur harmonia ſuperior obſtitit: in harmo
niam vero lapſus periclitatus/ſeruus effect⁹ eſt. Hic
vtriuſq; ſexus fecunditate munitus/ab eo qui arbo=
rũ et riuorũ fons eſt/vigilq; fact⁹ ab eo qui eſt vigi=
lans: continetur atq; eius dominationi ſubijcitur.
TRISME. Poſt hec: mens inquam mee rationis: ip
ſe es. Tum Pimãder. Id eſt inquit myſterium: quod
in hanc vſq; diem: genus humanum latuit. Natu=
ra quippe homini ſeſe immiſcens: miraculum attu=
lit/ quod omnium miraculornm vincit admiratio
nem. nam cum ſeptem illorum harmonia ipſe iam

Digitized by Google

fuiſſet imbutus ab eo/quem tibi pauloante narraui patre videlicet atq; ſpiritu:natura ipſa non reſtitit. Quinimo ſeptem protinus homines peperit:ſeptem gubernatorum naturas/maſculini pariter ac femini ni generis compotes atq; ſublimes. Ad hec ipſe ſic intuli. O Pimander:ardenti deſiderio nuper affe= ctus ſum:audire preterea reliqua cupio. Quare:ne hic me deſeras:obſecro. Ceterū ille mihi. PIMAN. Sile: nondum enim primum ſermonem abſolui. TRISME. Ecce iam taceo. PIMAN. Horum ſep= tem(vt dixi)generatio in hunc modum effecta eſt. Femina enim aer et aqua coeundi compos:ex igne maturitatem/ex ethere ſumpſit ſpiritum/conglutina uitq; natura corpora ad hominis ſpeciem effingen= dam. Non autem ex vita et luce:in animā/ mortēq; proceſſit. vita quippe animam largita eſt:lux deniq; mortem. Talia profecto vſq; ad finem circuitus prin cipiorum ſimul et generum: cuncta mundi ſenſibus membra manebant. Verum audi iam reliquum(quē ſumopere cupiebas)ſermonem. Expleto demum cir= cuitu:omnium(volente deo)ſolutus eſt nodus. nam cuncta vtriuſq; generis animantia:vna cum homi= ne diſſoluuntur. Et maſcula quidem ex parte: femi= neaq; ſimiliter conficiebantur. Extemplo deus ver= bo ſancto clamauit. pululate/ adoleſcite/propagate vniuerſa germina/atq; opera mea. Vos inſuper:qui= bus mentis portio conceſſa eſt: genus recognoſcite veſtrum/veſtramq; naturam immortalem conſide= rate. Amorem corporis: mortis cauſam eſſe ſcite. re= rum omnium naturam diſcite. His dictis proui= dentia per fatum harmoniamq; conflauit mixtio= nes:generationeſq; conſtituit. Vnde cuncta ſunt ſe=

Digitized by Google

cundum genus proprium propagata. Demũ qui ſe ipſum cognouit: bonum (quod eſt ſuper eſſentiã) cõſequutus eſt. qui vero corpus/amoris errore complectebatur: is oberrabat in tenebris/mortis mala ſenſu percipiens. TRISME. Quot tamẽ delinquuunt: ignorãtes inquã/vt ob eam cauſam ĩmortalitate priuentur. PIMAN. Videris o Mercuri non ſatis intelligere: que audieris. TRISME. Et ſi nondũ ĩtelligere ſim profeſſus: intelligo tamen/ac memini. PIMAN. Gratulor ſi que dicta ſũt: tenes. TRISME. Reſponde mihi queſo Pimãder: cur digni morte ſint ij qui in morte iacent? PIMAN. Quia preceſſit proprio corpori triſtis vmbra: ex hac quidẽ natura humida. ex hac vero corpus in mundo ſenſibili conſtitit. ex hoc deniq̃ mors ip̃a ſcaturijt: Num hoc tenes Mercuri? Tenes etiam qua de cauſa: qui ſeipſum cognoſcit: trãſit in deum/vt dei verbũ tradidit. TRISME. Quoniã ex vita et luce conſtat omniũ pater: ex quo natus eſt homo. PIMAN. Recte loqueris. Lux et vita deus eſt/& pater: ex quo natus eſt hõ. ſi igit̃ cõprehẽderis teipſũ ex vita ac luce cõpoſitũ: ad vitã rurſus lucẽq̃ trãſcendes. TRISME. Hec ait Pimãder. At ego. Adhuc mihi mens dicas oro: quonam pacto ad vitã aſcendere queã. PIMAN. Deus ipſe mẽs iuſſit/vt homo mẽtis particeps: ſeipſũ aiad uerteret. TRISME. Nõ ergo hoĩes ſinguli mentem poſſidẽt. PIMAN. Recte dicis Mercuri. aſſum enim ego mens ijs/qui boni/pij/puri/religioſi/ ſãctiq̃ ſũt: preſentiaq̃ mea fert illis opem/adeoq̃ vt ſtatim cũcta dinoſcãt/patrẽq̃ pacatum et propitium habeãt. Itaq̃ gratias agũt benedicentes pie: et hymnis ſolẽnibus collaudãtes/cõcedũt ſane corp⁹ morti ſue/ſen-

Mens diuina pijs aſſiſtens.

ſuũ illecebras faſtidiunt. vt pote qui clare diiudicant q̃ letifera ſint ſenſuum lenocinia. quietiam ipſa mẽs ianitoris munere fungens: incidentes in inſidias corporis/haud quaq̃ permitto finem conſequi ſuum. aditus enim per quos turpes blanditie manare ſolent: iugiter intercludo/libidinumq; fomites omnes extinguo. Contra ab ignaris/improbis/ ignauis/ inuidis/ iniquis/homicidis/impijs/procul admodum habito/ permittẽs eos demonis vltoris arbitrio /qui ignis acumen incutiens: ſenſus affligit / magiſq; ad patranda ſcelera armat hominem: vt turpioris culpe reus/ acriori ſupplicio ſit obnoxius. Eumq; ſine vlla intermiſſione: ad inſatiabiles cõcupiſcentias inflammat. cũ eo pugnat in tenebris: peccatum examinat/et ignis impetum in eius cruciatum mirum in modum concitat atq; adauget. TRISME. Diligenter mihi oia o mens quemadmodum poſtulabã: expoſuiſti. Vlterius autem id reſponde. quid poſt aſcenſionem futurum ſit. Primum quidem (Pimander ait) in corporis materialis reſolutione: corpus in alterationem labitur. ſpecies quam ante habuerat: ĩſenſibilis deliteſcit in poſterum. morum ocioſus habitus demoni conceditur atq; dimittitur. ſenſus corporei partes anime facti: ſuos in fontes refluunt / aliquando in ſuos actus iterum ſurrecturi/ iraſcendi et appetendi vires in naturam conuertunt ratione carentem. itaq; reſiduum tum per harmoniam recurrit ad ſupera. Prime dehic zone creſcẽdi pariter et decreſcẽdi officiũ/reddit. Secunde machinationem malorum: ocioſumq; dolum. Tertie ocioſam concupiſcentie deceptionem. Quarte imperioſam atq; inexplebilem ambitionem. Quinte prophanam arrogantiam: & auda-

Demon vltor aſſiſtẽs malis

Aſcenſus: terrena oĩa miſſa faciendo.

tie temeritatē. Sexte occaſiones diuitiarum prauas itemq; ocioſas. Septime zone mendacium inſitum. Tunc ſane animus harmonie motiões exutus: ad optatam naturā reuertitur vim propriam habēs: vnaq; cum ijs qui illic ſūt/ patrem laudat. ipſi quoq; in poteſtatum ſe numerum conferunt: effectiq; poteſtates/ deo fruuntur. atq; id eſt ſummū bonum eorum quibus cognoſcendi ſors competit: deum ſcilicet fieri. Quid preter hec ad te ptinet: niſi vt cūcta amplexus dux fore velis eorum/qui cura ſint tua digni/vt humanū genus tuo munere diuinam ſalutem cōſequatur. Talia quedam effatus Pimander: in poteſtatum diuinarum numerum ſe reduxit. ego autem benedicens/ac gratias agens vniuerſorum parenti: ſurrexi iam corroboratus ab illo/totiuſq; edoctus nature ordinem/ſpectaculum etiam clariſſimum contēplatus.

Exhortatio mercurij.

Hinc ipſe cepi hominibus: pietatis et ſcientie decorē enūciare. O populi viri terrigene/qui voſipſos ebrietati/ſomno/et ignorātie dediſtis: ſobrij viuite. abſtinete a vētris luxu: vos qui irrationali ſūno demulcti eſtis. illi autem exaudientes: mecū vnanimes cōuenere. Tūc rurſus adieci. cur o viri terrigene pcipites in mortē ruitis: cū vobis haudquaq̄ deſit imortalitatis cōſequende facultas: reuocate iam voſmet: qui laboratis inopia / ignorantie tenebris inuoluti. diſcedite ab obſcuro lumine: aſciſcite imortalitatē/corruptionem fugite. Eorum vero partim deridentes abcedebāt: in mortis iter pcipitati. partim aūt ad pedes meos pſtrati: vt eos inſtruerē pcabantur. ſubleuās igit eos: dux hūani factus ſum generis. oſtēdebā quippe illis q̄ ratio eſſet cōſequende ſalutis: ſapiētieq; ſermones illorū auribus infundebam. quo factū eſt: vt illi

ex imbrium procellis emerſerint. tandem aduentā- te veſpere: ſoliſq; radijs occidētibus (vt deo gratias agerent) precipiebam. Poſtq̄ vero gratias egerant: quiſq; in proprium ſe cubile condebat. Ego autem Pimaudri beneficium inſcripſi penetralibus animi: atq; adeptus (que petieram) omnia: in gaudio requi eui. corporis enim ſomnus (cum ſobrietas extiterat) oculorum compreſſione verus intuitus: ſilentiū meū bonitatis fecunda pregnatio: ſermonis prolatio bo- norum omnium genitura. Hec mihi cotingerunt ex mente haurienti. id eſt ex Pimandro diuine potētie verbo. Vnde ipſe diuino afflatus ſpiritu: veritatis cō pos effectus ſum, quamobrem omnibus animi viri- bus: patri deo gratias ago. Sanctus deus pater om nium. Sanctus deus cuius voluntas a proprijs pote ſtatibus adimpletur. Sanctus deus/ qui ſuis familia ribus innoteſcit. Sanctus es: qui verbo cuncta cōſti tuiſti. Sanctus es cuius imago eſt omnis natura. Sā ctus es quem nunq̄ natura creauit. Sanctus es om ni poteſtate validior. Sanctus es omni excellentia maior. Sanctus es omni laude melior. Excipe ver- borum ſacrificia ſācta: ab animo et corde debito ti- bi manantia. Ineffabilis: ſolo ſilentio predicandus ab eo/qui fallacias vere cognitioni contrarias decli nauit. Annue: corrobora me. atq; huius gratie par ticipes effice eos: qui in ignorantia verſantur/cogna tione quidem mihi fratres/ tibi autem filij. Etenim fidem tibi preſto. teſtimoniū de te perhibeo. In vitā ac lumen aſſurgo. Ipſe pater es venerandus. homo autem tuus: ſanctitate vna tecum potiri deſiderat. cum poteſtatem illi/oim arbitriumq; conceſſeris.

Gratiarū actio Mer- curij.

IN hoc primo ex quattuordecim dialogis (ſalua ſemper religiõis pietate/videtur Mercuri⁹ moſaica miſteria tractare. Moſes enī tenebras vidit ſup faciē abyſſi & ſpiritum domini ferri ſuper aquas: hic vero vmbram horrendam in humidam naturam migrantem: quamquidem humidam naturam verbum domini fouebat. Ille potenti verbo domini cuncta creata nunciat: hic vero verbum illud lucēs (ꝙ omīa illuminet) germen mētis/filium dei eſſe aſſeuerat: et mentem patrem et verbum mentis filium natura non diſtare. cōſubſtantiale inquit erat. vidit et horum eſſe vnionem. Et ſi plenius deſideras et fas eſt viris ante verbi carneum velamen tātum diuine cognitionis aſcribere: vidit filium ex patre naſcentē et ſpiritum ex patre/filioq; miro modo procedentē/cum dixit. Mens autem deus vtriuſq; ſexus fecunditate pleniſſimus vita et lux/ cum verbo ſuo mentem alteram opificem peperit. Vidit et mentem exuberanti fecunditate ſui ſe ad externa porrigētem: & ad ſui diuini verbi exemplar formātem vniuerſa. et vnicuiq; in aere in aqua et in terra/ ꝓpriam ſecundum genus ſuum naturam diſpertiētem. mox hominē ad ipſius ſimilitudinē & imaginem factū: cui⁹ vſui vniuerſa ſenſibilia mēs opifex ſubiecit. qui mox de intelligibili ſpera ad corporeorū concupiſcibiliumq; ſperam prolapſus eſt. hinc quoq; fomitis malorū cōtraxit originem: et tādem homo/omniū (volēte deo) ſolutus eſt nodus/mortiq; cū ceteris factus obnoxius. Quid hic aliud eſt deum verbo ſancto clamaſſe/pululate/adoleſcite/propagate vniuerſa germīa/ atq; opera mea: q̄ id moſaicū creſcite et multiplicamini et replete terram. Mox Mercurius nos inſtruit qua pateat aditus ad mētem et quis nos ab ea tandē malus auferat error. et quibus mēs abūde bonorum largitrix aſſit: quibuſue pariter abſit: et quo pacto quemadmodum certis gradibus ab intellectuali imortaliq; natura labimur degeneramuſq; ad caduca: ita quoq; certis/oppoſitiſq; gradibus in priorem purgate mentis ſtatum redintegramur. Moſes diuino inſtituto dux fit hebrei gregis. Mercurius egyptij. et nunc ſancta inſtitutiōe gregem ſuum paſcit actiuam vitā viuens: nunc vero hymnis gratiarumq; actionibus rerum patrem collaudās/in contemplationis vitam lumēq; aſſurgit/ hec Pimandri ſumma eſt.

¶Mercurij ad Eſculapium Sermo vniuerſalis. II

d Eus atqꝫ ipſa diuinitas/dico nunc nõ quod
genitum videlicet:quia ingenitum. Si er=
go diuinũ ſit:eſſentia eſt. ſin deus: etiam ſu
per eſſentiã. Intelligibile autẽ id hoc pacto. intelligibi
lis eni deus primus nõ ſibi: ſed nobis exiſtit. intelligibi
le quippe itelligenti per ſenſũ ſubincidit. deus itaqꝫ mi=
nime ſibi intelligibilis. non eni aliud quiddã exiſtens:
preter id quod intelligit/itelligitur a ſeipſo. eſt tñ diffe
rẽs quiddã a nobis: iccirco a nobis itelligitur. Quod ſi
itelligibilis logos: nõ deus. ſin vt deus: haud ſane vt lo=
gos/verbum tãquã diſcretus dicatur. Omne aũt quod
mouetur: nõ in moto ſed in quodã ſtabili mouetur. ip
ſum quoqꝫ quod mouet etiã ꝑmanet. impoſſibile enim
eſt cum eo ſimul agitari. ESCV. Quo nã igitur pacto
Triſmegiſte: ea que in mundo ſunt mutãtur vna cũ ijs
que mouẽt? nã ſperas erraticas ab aplane ſphera moue
ri dicebas. TRISME. Iſte nõ motus o Eſculapi: ſed re
ſiſtẽtia eſt. nõ eni eodẽ ſed modo cõtrario gradiuntur.
oppoſitio vero reuerberationẽ motiõis ſtabilẽ cõtinet.
reꝑcuſſio eni ſtatiõis: agitatio eſt. Ideoqꝫ erratice ſphe
re cõtrario ac aplane ſubalterne iuicẽ diſcurrẽdo obuia
tione cõtraria circa oppoſitionẽ huiuſmodi ab ea q̃ per
ſtat/agitãtur. Quod quidẽ aliter habere ſe nequit. nã
arctos ipas (quas noſti nec exoriri vnq̃ nec mergi) cir=
ca idẽ ꝑpetuo recurrẽtes: nõ moueri cenſes/an cõſiſtere
potius? ESCV. Moueri o triſmegiſte TRISME.
Quo nã motu Eſculapi? ESCV. Motione circa idẽ ſẽ=
piterne currẽte. TRISME. At vero circulatio illa idẽ
& circa idem /motus ſtatione cõtentus. ipſum nãqꝫ cir=
ca idẽ prohibet/quod ſuꝑ ipſum eſt. impeditũ aũt id
quod ſuper ipſum eſt: circa idem iſtat. atqꝫ ita cõtraria
agitatio firma eſt: ab ipã oppoſitione/ꝑpetuo ſtabilita.

Exempla tibi ante oculos ponã in terris viuẽtiũ: velu ti dũ homo quis natat (currẽte nimirũ aqua) manuũ ſimul & pedũ repcuſſio ſtare hoiem efficit / ne cũ aqua pariter collabat̃: aut mergat̃ in eã. ESCV. Perſpicuũ o trimegiſte exemplũ in mediũ attuliſti. TRISME. Quodcũq; ergo mouet̃: in ſtatu / a ſtatu mouetur. Motus itaq; aialis omis (quod ex materia cõſtat) nequaq̃ fit ab ijs q̃ ſũt extra mũdũ. ceteꝝ ab iternis ad externa ſeu ab aia / ſiue a ſpũ / ſiue ab aio quodã icorporali. corpus eni corpus aiatũ minime mouet: ſi neq; totũ ſimul corpus / & ſi iaiatũ exiſtat. ESCV. Qua ratiõe id aſſe

Animã motu diffinit.

riſo triſmegiſte? TRISME. Ligna et lapides / & cetera oia queciq; aiam habẽt: nõ mouẽtur a corporibus o Eſculapi? Quid eni itra corpus: mouens ipſũ inaiatum? non vtiq; corpus illud eſt: quo mouẽtur vtraq; / et corp⁹ ei⁹ quod fert / eiusq; quod fert̃. Nõ illud quoq; quod dictũ eſt / aĩatũ eſt: ob eã potiſſimũ rationem quod mouet. Nonne ergo perſpicis aĩam tunc onerari maxime: quãdo ſola duo corpora ſuſtinet? Quietiã manifeſtũ eſt quicquid mouet̃: in aliquo & ab aliquo ſtante moueri. ESCV. In illo vtiq; mutari oportet: q̃ mutãtur o triſmegiſte. TRISME. Recte dicis o Eſculapi. Nihil eſt in rerũ ordine vacuum. ſolũ vero quod nõ eſt / quod priuatur exiſtẽtia: vacuũ nuncupãdũ. nihil eni reperiri poteſt: quod cum exiſtat / vacuum ſit. ESCV. Nõne reperiũtur q̃dã vacua triſmegiſte? veluti doliũ vacuũ / vacuus puteus / & ſimilia quoq; q̃plurima? TRISME. Heu q̃ ꝓcul a veritate vagariſo eſculapi. q̃ ampla & maxie oium plena ſũt: ea tu vacua putas. ESCV. Quõ id o triſmegiſte. TRISME. Aer ꝑfecto corpus eſt. id corpus reliq̃ penetrat: diſcurenſq; replet oia. corpus eni huiuſmodi eſt: ex corporalibus

nō cōpoſitū. Quo fit: vt q̄cūq; tu vacua nuncupas: plena ſint aeris. Itaq; cōcaua potius iſta q̄ vacua noiari debent. nam & exiſtūt: ac aeris/ſpirituſq; ſunt plena. ESCV. Inuicta atq; idubia hec eſt ratio triſmegiſte. aer corpus eſt. id corpus ī reliqua ꝑmanat: atq; ifluēs cōplet oia. Locū ī quo oē mouetur quid eſſe dicemus? TRISME. Incorporeū o eſculapi. ESCV. Incorporeū vero quid eſt? TRISME. Mens ac ratio ſeſe cōplectēs: libera ab oī corporis mole. ab errore aliena/īpaſſibilis/ītāgibilis/ipſa ſibi aſſiſtēs: purgās atq; ſeruans oia. cuius radij ſūt bonū/veritas/pricipale lumē: priaq; aiarum forma. ESCV. Deus quid eſt? TRISME. Qđ nullū ex ijs eſt: hoꝝ tamē oim vt ſit cā/pſens quidā cūctis/pſes etiā vnicuiq; neq; quicq̄ ꝑmittit nō eſſe. Oia ex ijs q̄ ſūt ꝓcreāť. de nihilo aūt nihil ꝓuenit. nā q̄ mime ſūt: naturā nullā habēt/qua fieri valeāt. cōtra ea q̄ ſūt: naturā nō habēt/ꝑ quam aliqñ non exiſtāt. ESCV. Quid igr̄ ais deū eē aliqñ? TRISME. Deus ꝑfecto mēs nō eſt. at vero vt ſit mēs: cauſa eſt nec ſpūs: ſed cauſa q̄ ſpūs extat. nec lumē: ſed cauſa qua lumen exiſtit. Vnde deū colere oportet duobus ijs cognomētis: q̄ ſoli cōpetūt illi. ceteroꝝ vero nulli penitꝰ cōgruunt. Et ei ex ijs qui p̄ter ipſū appellāť dij: ſeū demōes/ſiue hoies: nullus tā bonus eē poteſt/q̄ deus vnicus. is eni ipſū bonū eſt: nec aliud quicq̄ p̄ter bonū. Reliqua oia ab ipa boni natura ſecreta ſūt. Corpꝰ quidē & aia locū habēt nullū: quo bonū capiāt. tā āpla eni ē bonitas q̄ exiſtētia reꝝ oim/tū corꝑaliū/tū etiā icorꝑaliū/ſenſibiliūq;/& itelligibiliū. id bonū eſt: id eſt deus. Caue itaq; ne quādo dixeris aliud quicq̄ bonū: prophanus ei hic foret error. Neq; etiā dixeris deū aliud quidā: p̄ter ſolū bonū. in eandē quippe ipietatē icideres.

Locus.

Deus.

duo cognomenta dei. bonū & pater.

Sermone igitur ab oībus bonū ꝓnūciatur. quid tamen ſit: ab oībus nō ītelligitur. iccirco deus nō cognoſcitur ab oībus. Verū propter ignorātiā: tū deos/ tū etiā non nullos hoies bonos nomināt. nūq̄ tn̄ eſſe boni poſſūt. nec etiā fieri. Reliqui igitur dij cūcti īmortales: honorati noīe dei. deus autē bonū nō ſecundū honorationem: ſed ipſa ſui natura. Vna ei dei natura eſt: ipſū ſcilicet bonum. vnū quidē eſt in vtriſq; noībus: vnde cuncta genera ꝓfluūt. bonus enī porrigit vniuerſa: nec accipit quicq̄. deus exhibet oīa: capit nihil. igitur deus bonū: ac

Pater. bonū deus. Altera dei appellatio pater eſt. ob eā cauſam: quia oīa gignit. patris enī officium eſt generare. Qua ꝓpter preſtās id in vita cenſetur ſtudiū/ atq; ipſū apud ſapiētes: ꝓcreatio liberoꝶ. extrema vero oīm calamitas et īpietas accidit illi: qui abſq; filijs e vita decedit. qua de cauſa: demonibus dat penas poſt obitum. Suppliciū deniq; huiuſcemodi eſt: vt ſterilis aīa in corpus quoddā per iudicium migret. cui nec maris nec femine natura īſit. quod quidē a ſole eleuatū eſt atq; cōnexū. Igitˀ o Eſculapi cū hoīe qui nullos genuit filios nullū habeto cōmerciū. īfelicitatis tn̄ eius miſerere: cū noueris q̄ hūc mala poſt īteritū maneant. Tot igitur tibi et talia dicta ſit o eſculapi: ex quibus precognitio quedam omniū nature colligitur

ſEcundus diſſerit deū rationali modo ſoli hoī intelligibilē eſſe. et ex centro/ polo/ loco & rerū formis: venatur ipſū deū (circa quē/ in quo/ et a quo mouent̄ oia) ſtabilē/ īmobilēq; & iugiter ſibiipſi idē ſemp permanere/ et nihil in orbe vacuū eſſe poſſe. verū ea que inania eſſe vident̄: fecūdiore etiam plenitudine/ ſūmā emulari plenitudinē. Mox quid non ſit deus q̄ quid ſit: afferre facilˀ eſculapio ſuis reſpōſionibˀ inſinuat. deū tamē eē abſolutū bonū et patrē: cuius officiū eſt oīa gignere. qđ de interna generatiōe/ & que ī ipā dei natura manet/ intellectū: diuine religiōis pietatē affert. Qđ nomē boni ſoli deo cōuenire

cõtendit: huic euãgelice veritati cõſonat. quid me vocas bonũ: nemo bonus niſi ſolus deus. Et ꝙ de extrema ſine liberis decedentiũ calamitate ſubiũgit: velatus ſermo eſt. Nõ enĩ id de corporeo: ſed aĩe partu cõcipe: cuiꝰ liberos/filioſq; virtutũ partꝰ putato/et maſculã ad deũ/deiq; diuiniſſimas ꝑtãteas cõtẽplãdas ſapiẽtiã. quod aperte innuit: cũ inquit. ſupplicii ũ deniq; huiuſmodi eſt: vt ſterilis aĩa in corpus quoddã per iudicium migret. cui nec maris nec femine natura iſit. quaſi aperte diceret: ꝑ qđ nũq̃ opereť bona: neq; boni vnq̃ quicq̃ ſit ſuſceptura. Vos ergo ſumopere ſterilitatẽ aĩe fugite: & prolẽ (que vos aliquãdo beatos effectura ſit) gignite: patriſq; ſemper gignentis fecunditatẽ (quoad poteſtis) hoc pacto veſtre mentis imitamini fecunditate. ¶Hec ¶Eſculapij ſumma.

¶Mercurij Sermo Sacer. III.

Loria oĩm deus. diuinũ: diuina natura. principiũ vniuerſoꝝ: deus/mens/natura actus/neceſſitas/finis/& renouatio. Erat enĩ vmbra infinita in abyſſo: aqua inſuper et ſpiritus tenuis intellectualis: ꝑ diuinã potẽtiã in chaos inerant. Floruit autem ſplendor ſanctus: qui ſub arena & humida natura elementa deduxit. dijq; omnes ſeminalẽ naturã deligebant. Cunq; indiſtincta fuiſſent: leuia poſtmodũ in excelſam regionẽ ꝓuolarunt. grauia ſub arena humida reſederunt. Diſtinctis libratiſq; rebus/que igneo ſpiritu vehebãtur: emicuit celũ ſeptẽ in circulos. Dij in aſtrorũ ideis: cũ ſignis eoꝝ cõſpiciebãtur. Dinumerate ſunt ſtelle ſecundũ eos: qui inhabitant illas deos. ambitus amplior: curſu ſuo/aereo circulo/ cõſpirãte diuino ſpiritu vectus. Quiſq; deorũ: ex interna virtute aſcriptũ ſibi opus expleuit. Nata ſunt ergo viuentia: quadrupedia/reptilia/aquatica ſimul atq; volãtia. Satio itẽ oĩs per ſemina pululãs: gramẽ/herba/atq; germina florũ ſementẽ quodq; regeneratiõis intrinſecus cõprehendebãt. Generatio hoim ad diuinoꝝ operũ cognitionẽ/teſtimoniũq; nature/ ad imperandũ omibus

que celo tegũtur/ad bonorũ diſcretionẽ/ ad incremen tũ generis/numeriq; propaginẽ. omniſq; aïa velata car nis vmbraculo: ad celeſtiũ deorũ diſcurſũ ſuſpiciẽdũ/ ad opera dei/et nature progreſſus/ad bonoꝝ ſigna/ad poteſtatis diuine cognitionẽ. portio quedã tributa eſt ad bonorũ malorũq; iudiciũ ac bonoꝝ variũ artificiũ inueniendũ. incipit tamẽ in illis viuere/ſapientiãq; nã= ciſci; ad portionẽ cõtinue curſus deorũ circũeũtiũ. re= ſolui preterea in id: in quo ampla extabunt monumẽ ta/admonitiõeſq; artificioꝝ ſuper terrã his electis in= nouatiõe tẽpoꝝ. herbe/generationeſq; carnis aïate(ta befactis ſemẽtibus fructuũ/opificiſq; nature & artis) re iuueneſcẽt. Deniq; vti neceſſitate/et renouatiõe deorũ curſuq; circuli nũeroſe nature diuinũ / ac ipſa ſcilicet oĩs cõſpiratio mũdi: natura denuo floreſcente. eteni in ipſa diuinitate; natura etiam conſiſtit.

Ertius rurſum cõmemorat: ex informi materie ſinu /for mis ceu ſanctis ſplendoribus illuſtrato/ oĩa ad ortũ ſuo ordine ꝓceſſiſſe/et beatas celorũ m entes opus ſibi a ſum mo patre cõiuſſũ explere. Et hoĩem ad geminũ officiũ natum: ad eternoꝝ videlicet contẽplationẽ / et ad boni maliq; iudiciũ/ et rerũ humanaꝝ cũ varijs artificiorũ inuentis/tũ prudẽtia mo derationẽ. cui quidẽ cõtẽplãdi materiã ſeq; ad diuina attollen= di/celũ/terra/herbe/ germina/et tota mũdi conſpiratio/& rerũ pulcherrimus ordo/abũdãtiſſime ſuggerit. eſt enim natura ve= lut liber vnus diuinitate plenus/diuinorũq; ſpeculũ. hec ſermo ſacer. Tertiũ tamẽ hũc dialogũ caute legendũ admoneo. nam gẽtiles plane gẽtilitie exponũt & faciũt quoddam ad ſuos erro res fũdamẽtũ προσ παντα σχεδον την ματαιοτητα. ad diuinationem omnem ad idolo atriam/orgia deorum te= letas/aut verius thelo threſcias/magias/theurgias/fatũ/opifi= ces deos/et huiuſmõi impura & nefaria q̃plurima. nobis autem vnus deus eſt/qui fecit cęlum et terram et omnia que in eis ſunt: et qui omnia (prout vult) in tempora mutat et tranſfert.

V Niuerſum mundũ verbo nõ manibus fabricatus eſt opifex. Ipſe vero ſic cogita illũ preſentẽ ſemper agentem oĩa: deũ vnicũ voluntate ſua cũcta cõſtituentem. Id enĩ eius corpus eſt: non tangibile/non viſibile/non dimenſum/nõ diſtans/nec alterius cuiuſq̃ ſimile. nã nec ignis nec aqua nec aer nec et ſpiritus. verũ ab eo hec pendent oĩa. bonũ vero ita eſt: vt ſibi ſoli id competat. Terrã quoq; ornatu quodã diuini operis exornare voluit. Dimiſit itaq; hoĩem mortalis animãtis: mortale animal. et mũdus quidẽ refertus animalibus viuẽtis mundi per ĩtellectũ atq; rationem. homo enĩ effectus eſt diuini operis cõtemplator quod ꝑfecto dum admiraret: auctorẽ eius agnouit. Sermonẽ quidẽ o Tati ſingulis hoĩbus de⁹ ĩpartiuit: mentẽ vero nequaq̃. nõ quod ĩuiderit: quibus ne vtiq; ĩuidet. Liuor quippe ab eo nõ ꝑuenit. ſed illa que habitat cũ animis hominũ mẽte carentibus. TAT. Cur o pater nõ oĩbus deus mentem cõicauit? TRIRME. Quoniã voluit eã o fili: in medio tanq̃ certamen/premiũq; aĩarum ꝓponere. TAT. Vbinã hãc locauit. TRISME. Cum craterẽ patulũ hac impleſſet: p̃conẽ miſit/iubens talia quedã animis hoĩm nũciare. Merġat ſe ipſam in hanc pateram/quecunq; poteſt: que videlicet credit craterem animã ad eum (qui demiſerat) rediturum/queue finem noſcit/cuius gratia nata fuerit. Quicunq; igitur preconem exaudierunt/ſeſe miſerunt in mentem: ij cognitionis participes effecti ſunt: mentemq; ſuſpicientes in homines perfectos euaſere.

Atqui preconi ũneglexerunt:ij ſermonis quidẽ par=
ticipes/mẽtis autẽ expertes/relicti ſunt ignorantes:et
cuius gratia:& a quo geniti fuerint. Hoꝝ p̃terea ſẽſus
irrationalis animãtis ſenſuũ ſimiles:itaq; & cupidine
implíciti:ea q̃ ſunt digna cõſpectu nequaq̃ admirãtur.
nã libidinibus corporis mãcipati:horũ cauſa natum
hominẽ arbitrantur. Quicunq; vero dei natura fulti
ſunt:ij o Tati ſecũdũ operũ comparationẽ:pro mor=
talibus imortales habẽtur. ĩtelligẽtia ſua cũcta com=
plexi q̃ in terra ſũt/& q̃ in mari/& ſi quid eſt preter ea
ſupra celũ. Atq; adeo ſeipſos erigunt:vt ipſum quoq;
bonũ ĩtueãt. Quod ſane cũ perſpiciũt:eã(qua hic ve=
ſcimur)vitã:miſeriã quãdã arbitrãtur. deſpiciẽtes vti
q; tum etiã corporea oĩa:ad vnũ ſolum ferũtur. Hic o
Tati ſciẽtiã meritus eſt diuinoꝝ:ſi cõtẽplatio eſt ĩtelli
gentia dei/diuino exiſtẽte cratere. TAT. Equidem o
pater:hui⁹ crateris latice ablui cupio. TKISME. Ni=
ſi o fili tuũ corpus oderis:teipſũ amare non poteris. q̃
primũ vero nõ te/ſed deũ ipſũ dilexeris:mẽtẽ ꝓtinus
cõſeq̃ris:hãc deniq; nactus:ſciẽtiam eueſtigio nãciſce
ris. TAT. Quonam pacto aſſeris hec:o pater. TRIS
ME. Impoſſibile eſt o fili:ytriſq; ſimul ĩtendere/ mor=
talibus videlicet/atq; diuinis. nam cum duo tantũ in
ordine rerum inueniantur/corporeũ/et ĩcorporeum/
et illud quidẽ mortale/hoc diuinũ dicatur:electione
vnius amittimus alterum. quotieſq; vnius cura remit
titur:alterius actus intenditur. Potioris itaq; optio/
eligenti decora:nõ modo hoĩem qui elegit/deũ red=
didit/verũ pietatẽ erga deũ ceteris quoq; demõſtrat.
deterioris autẽ electio:hoĩem quidem ipſũ perdit:ad=
uerſus autem deum nihil p̃ter id vnum deliquit/ſcili=
cet quod queẽadmodum pompe per media trãſeunt.

ipſe quidē nullius actionis compotes/ceteros aūt im=pediētes:haud ſecus iſti pomparū īſtar vagātur atq; oberrant/ꝑpter corporis voluptates. Cum hec igitur ita ſe habeāt o Tati:diuina officia p̄cedere/humana ſequi debent. Deus profecto extra culpā malorū a nobis:cauſa venit. nā mala:bonis anteponimus. Cernis o fili ꝙ corpora celeſtia tranſcendere nos opus eſt/ꝙq; choris demonum abeſſe/abmitumq; aſtrorū/eorꝝq; progreſſus ſuperare:vt ad vnū ſolūq; deum tendamus. inſuperabile eni bonū eſt:ſine termino infinitū/quo ad ſe nunq̄ icipiens:quo ad humanā cognitionē principium habens. eiuſmodi tamē cognitio non eius initiū eſt:ſed nobis ipſius cogniti pricipium exhibet. Principiū itaq; cōplectamur. hoc eni cognito:vniuer=ſa celerrime diſcurremus. Arduū autē eſt cōſueta ac preſentia relinquētem:ad ſuperiora ſe/potioraq; cō=uertere. illa eni que oculis cernimus:nimium nos de=lectant. latentia diffidentiam pariunt. patentia autē ſane mala ſunt:bonū occultum iјs qui manifeſtis in=cumbunt. Nec eni forma eius vlla:nec figura. hac de cauſa ſui tantū ſimile:ceteris horum vero diſſimile. Et eni corpori incorporeum apparere nō poteſt/hu=iuſmōi eſt ſimilis ad diſſimile differētia diſſimiliſq; ad id quod ſimile eſt poſteritas. Monas:id eſt vnitas oim pricipium radix atq; origo. abſq; vero pricipio nihil. Initiū aūt eſt nō pricipiј ſed alterius. monas ergo pri=cipium:omnēq; numerū cōtinet a nullo cōtenta/om=neq; gignit numerū nullo numero genita. Quicquid vtiq; genitū iperfectū/diuiduū/creſcēs:atq; decreſcēs. ei vero quod perfectū:horū nihil accidit. id ſane quod augeſcit:virtute monadis augetur. euaneſcit autē im=becillitate propria:cū vlterius monadē capere neq̄at

Hec tibi o Tati pro viribus: imago dei ſubſcripta ſint
quam ſi diligenter cōſideraueris / oculiſq; internis p̄=
noueris: crede mihi fili aſcenſum ad excelſa compe=
ries. Quietiā imago ipſa te p̲ducet: habet eni vim cer
tā viſio: eoſq; qui ītuēdi deſiderio flagrāt apprehēdit/
eoq; trahit modo: quo lapis qui magnes dict⁹ ē ferrū.

Vartus nos hortat̄ ſapiētiā capeſſere: que patulus eſt di=
uine mentis crater. in quē quecunq; aīa ſe imergit cogni
tionis particeps effecta: mentē ſuſpicit. at vero vt ad eā
ſe attollat: ipſā celos trāſcendere opus eſt/ et aſtrorū ambitū/ eo
rūq; p̲greſſus ſuperare / et beatorū choros longe infra relinque
re. tunc ad vnū/ ſolū q; deū tendit: inſuperabile et ſine termino
infinitū bonū. quod cū intuet̄: corpora oīa deſpicit. et vitā (qua
hic veſcimur) miſeriā reputat: ſolius incorporei boni deſiderio
intenta. Nullus tamen in diuino cratere ſe valet īmergere: qui
ſuū corp⁹ nō oderit: et qui nō ſe: ſed deū ipſū dilexerit. & qui nō
mortalia negligēs ſolis diuinis heſerit: ſolis aſſit ſola meditēt at
q; flagret. Mox vnitatis et nūerorꝝ analogia: ad verā monadē
cogitandā/ veroſq; nature nūeros nos eleuat. Hæc Crater.

¶ Mercurij ad Tatium filium ſuū. Quod deus latēs
ſimul ac patens eſt. V

Vnc preterea ſermonem apud te tranſigam o
h Tati: ne precipuum nomen tibi deſit: neue ig=
nores id quod plurimis occultū videtur eſſe p̄=
ſpicuum. nam ſi nuſq̄ pateat: nihil vtiq; erit. Quod=
cūq; ſe offert aſpectui: genitum. quod vero latet: ſem=
piternum. neq; enim opus eſt vt apareat: quādoqui=
dem eſſe nunq̄ deſinit. ante oculos quidem id/ reliqua
ponit: ipſum vero ſecretum manet / vt pote quod vita
fruitur ſempiterna. Etenim phātaſia ſolum circa que
genita ſūt verſatur. in qua preter generationem nihil
exiſtit. At vnicum id ingenitum: incomprehenſibile
phantaſie. Cum vero per ipſum cuncta clareſcāt: per

omnia rurſus atq; in omnibus fulget. Hiſq; preſertim apparet: quibus ipſe notitiam cōicare voluit. Tu igit̃ o fili mi Tati in primis pijs precibus obſecra dominū patrem vnicum/vnum/ & a quo vnus/vt ſis illius miſericordia dignus. ſic tandem deum tantū ꝑcipere poteris: ſi vel vnus dūtaxat illius radius intelligentie tue benigne refulſerit. ſola ſi quidem intellectio latens: latentia perſpicit. itaq; ſi mentis oculis inſpexeris o Tati: ille tibi (crede mihi) patebit. Deus ſane totius expers inuidie: ꝑ ſingulas mūdi ꝑticulas vbiq; ſplēdet: atq; a deo ſe notū p̄ſtat vt nō ītelligere mō/ſed manibꝰ etiā īpis (vt ita dixerī) liceat attrectare. nā vndiq; noſtris oculis eiꝰ obuerſat̃/ſeq; obijcit & inculcat imago. Quod ſi in ſimū te late: quō te aut teipſum/aut eū inuenies. Deniq; cum deum videre volueris: ſuſpice ſyderum ordinem reliquorū. quis age perpetuū horum ſeruat ordinem? Ordo quidem oīs numeri: loci limitibus terminatur. Sol deus deorū celeſtiū preſtātiſſimus. Soli: celites reliqui veluti principi regiq; parēt. Sol tantus/terra ſimul amplior atq; mari: minores tn̄ ſupra ſe ſtellas īnumeras conuerti patit̃. Quem timet is: quem veretur? O fili: diuerſorū ſyderū ſunt motus. Quis menſuram ſingulis motionis aſſignat? TAT. Arcturū circa idem ſe perpetuo vertens: totamq; trahens mūdi machinā. TRISME. Quis hoc vtitur inſtrumēto? Quis mare ſuis finibus circūſcripſit? Quis terre pōdus ſiſtit: ac librat in medio? Eſt certe aliquis o Tati: horum auctor: ac dominꝰ. Etenim locum vel numerum / vel menſuram ſeruare abſq; auctoris virtute: impoſſibile eſt. Ordo fieri a deformitate nequit. eget autē deformitas domino: qui ordinem prebeat.

Vtinā tibi dareť o fili facultas: vt alarū adminiculo in ſublimē aeris plagā volares: mediāq inter celū ac terram regionē ſortitus/cōſpiceres terre quidē ſoliditatem maris diffuſionē/fluxum fluminū/aeris amplitudinē/ignis arctam celeritatē. O feliciſſimū fili ſpectaculum: o beatiſſimā viſionē. Siquidē vno luminum motu ſeriē mundi totius cōprehenderes: imobilemq factorē cōcitū/latentem quoq pſpicuum cerneres. qđ ſi per ea etiam que terra ſuſtinentur fragilia/ et aque pfunditate cōdunť/deū artificē inueſtigare volueris: age fili/ circūſpice humani corporis opificium. cuius admonitione perdiſce: quis tam pulchre imaginis cōditor. quis oculorum pictor. quis nares aureſq tornauit. quis labia diſtendit oris. quis neruos tetendit atq ligauit. quis irrigauit venas. quis oſſa congeſſit ſolida. quis carnē pellicula tenui circumtexit. quis digitos articuloſq diſcreuit. quis fundamenta pedum extendit. quis perforauit poros/atq meatus aperuit. quis ſplenem coegit atq compreſſit. quis pyramidem impreſſit cordi figurā. quis iecoris porro texit fibras. quis pulmonum ſculpſit fiſtulas. quis aluo capacem amplitudinē tradidit. quis honoranda corporis mēbra in propatulo figurauit. quis obſcena in obſcuro prorſus addidit/eaq aſpectu crenētium voluit ſecreta iacere. Vide quot dīne artis opera in vna materia demonſtranť: ſingulaq pulchra recteq dimenſa/nec non pprijs inuicem officiis differentia. Quiſnam ſingula finxit. qualis mater. qualis pater. nōne hec ſolus ipſe inuiſibilis deus: cūcta ppria voluntate/molitus eſt. Et cum ſtatuam et imaginem abſq fabro et pictore fieri nullus aſſerere audeat: miram mundi huius conſtitutionem ſine cōditore cōſtituiſſe putabimus.

O cecum homũculum: o nimis impium: o profundis obrutum ignorãtie tenebris. Caue caue inquam o fili mi Tati: ne vnq̃ artificium priues artifice. Quinimo cõgruo deũ nomine preinuocato: patrẽq; eſſe proprium eius exiſtimato. quod ſi me/quiddã audaci⁹ ꝓferre coegeris: huius eſſentiã eſſe dicam concipere ac facere ſingula. queẽadmodũ ſine factore fieri quicq̃ nequit: ita deum exiſtere ſemper niſi ſemp̄ agat omnia/ impoſſibile eſt/in celo videlicet/aere/terra/mari in toto mũdo/in qualibet particula mũdi/tum in eo quod eſt/tum in eo quod nõ extat. nihil eſt in omni natura: quod ille ipſe non ſit. eſt ille ſiquidem: que ſunt. eſt ea etiam: que minime ſunt. Quequidem ſunt: deduxit in lucem. que non ſunt: occulit in ſeipſo. Hic deus: nomine melior. hic occultus hic rurſus omnium patentiſſimus. hic menti cõſpicuus. hic p̄ſens oculis. hic incorporeus. hic (vt ita dixerim) multicorporeus. nã nihil in corporibus eſt: quod ipſe nõ ſit. oĩa eñi ĩpe ſolus exiſtit. Noĩa ĩſup̄ habet om̃ia: quoniã vnus eſt pater. Nomen quoq; nullũ habet: quoniã pater eſt omniũ. Quid ergo te laudabit: ſupra te an ĩfra te poſitũ? quo vertã oc̃los vt te laudẽ: ſupra ne an ĩfra ĩtus an extra? Num modus/an locus circa te: num aliud quiddã ex oĩbus? In te autẽ oĩa: abs te oĩa. p̄bes oĩa: nihil deniq; ſuſcipis. oĩa quidẽ habes: quod aũt nõ habes/ idipſum nihil. Quãdo vero laudabo te pater? tẽpus et momẽtum tuũ capere nõ valemus. Qua potiſſimũ in re laudes cantabo tuas? num in his que creaueris: an in illis que non creaueris potius. num in his forte: q̃ in lucẽ e tenebris eruiſti: an in ijs que latent adhuc arcano ſinu recõdita? Per quid tandẽ hymnos tuos dicabo: nũquid in laudatione tali ego ipſe mei iuris exiſtã/an po

tius alter efficiar? Ipſe ꝓfecto es quicquid ego ſū. Ipſe es quicquid agā, ipſe es quicquid deniq₃ dicā. Ipſe enī es oīa: neq₃ aliud ꝑter te quicq̄. Quid ſane nō es ipſe? Ipſe oē quodcūq₃ gēitū. Es quidē itelligēs pater: fabricās deus, efficiēs bonū: bona faciēs oīa. Materie nāq₃ puriſſimus aer/aeris aīa: aīe mēs/mētis deniq₃ deus.

q Vintus docet deū latere pariter et per ſingulas mundi particulas ſplendere. res omēs (que ſe nobis obiiciūt) ei⁹ eſſe imagines. ita vt mirificus/perpulcherq₃ rerum ordo manifeſte declaret ordinātē: et res ſingule certis ſuis limitibus circūſcripte: dn̄m declarent et autorem. cui ſol ſyderꝝ rex princepſq₃ obſequitur atq₃ paret: quē timet/quēq₃ veretur. et ſūmatim vniuerſa mundi ſtructura: ſuum declarat artificē. Mox de diuina interna gn̄atione cōfidētius iudiciū affert: dei eſſe eſſentiam cōcipere ac facere oīa. ita vt deū exiſtere/niſi ſēper omnia agat: impoſſibile ſit. eſt enī ſic diuinus logos oīa vt nihil omnīū. in quo corporeū icorporeūq₃ ens atq₃ nihil: in idē cōſpirant atq₃ coincidunt. deinde Mercurius in diuinarū laudum cantibus: dialogum finit et terminat.

¶ Q₃ in ſolo deo bonū eſt: alibi vero nequaq̄ ad Eſculapium. VI

b Onū o Eſculapi in nullo ponit̃/niſi in vno deo imo ipſū bonū deus ipſe ſēp. Quāobrē eſſentiā oīs motionis/atq₃ cognitiōis: eſſe deū oportet. Hac eſſētia orbatū nihil: hec circa ſe ſtabilē actū nullius egenū/īfinitum ſupabūdāter porrigētē poſſidet. Vnū id vniuerſoꝝ pricipiū: bonū porrigēs/& effūdēs bonū. quoties nomino bonū: id/quod oīa bona & qđ bonum ſemper intellige. hoc vnico deo adeſt. neq₃ enī cuiuſq̄ idigus eſt: vt adeptionem illius appetēdo/malus fiat. neq₃ iactura cuiuſq̄ in eum vnq̄: vt poſt dānū dolore afficiatur. Maior enim portione mali. nec eſt illo validi⁹ aliud a quo expugnet̃. in hūc iiuria icidere nulla poteſt: qua irritat⁹ laceſſituſue excādeſcat. Ni-

hil eius iugũ ſubterfugit:quo cõtemptus idigneť atq̃ iraſcať.nec eſt ſapiẽtius eo quicq̃:qđ illi emulationem icutiat.Itaq̃ cũ hec illi nõ accidant:nihil eius nature pter ipſũ bonũ reſtitit.Queadmodũ vero nihil eoꝝ q̃ mala ſũt/in hac iſũt eſſẽtia:ita in nullo alio bonũ iuenitur.In ſingulis eni reliqua iſũt ſingula:tũ in paruis tũ in magnis/tũ etiã in his q̃ ſecũdũ vnũ/& in ipſo quoq̃ aiali maxio oim/atq̃ potẽtiſſimo/qđ vtiq̃ paſſioib⁹ genita replet.Nã gñatio:paſſio q̃dã eſt.vbi autẽ paſſio:nullo mõ bonũ.vbi bonũ:nõ paſſio poniť vlla.vbi dies:nullomõ nox:vbi nox neq̃ etiã dies.Qua ꝑpter i generatiõe bonũ eſſe nõ poteſt.reſtat itaq̃ i eo qđ igenitũ.Vt aũt materie cõceſſa eſt oium ꝑticipatio:ſic quoq̃ boni ꝑticipatiõe/mũdus bonus.bonũ dico:inquãtũ ipſe etiã oia efficit/qua quidẽ ex parte bonus eſt mũdus:in reliquis oibus nõ bonus.paſſibilis eni ac mobilis eſt:et oim pterea cauſa paſſionũ.In hoie inſuper comparatiõe mali:bonũ.Id quippe quod non nimis malũ/quoq̃ min⁹ malũ:bonũ in hoibus appellam⁹.
Quo fit:vt bonũ noſtrum nihil aliud ſit/q̃ mali portio minima.Vnde illud etiã ſequiť:vt bonũ huiuſmodi a malo ſeparatũ eſſe nõ poſſit.Inquinať eni hoc bonũ: admixtione maloꝝ.iſectũ vero:vlteri⁹ bonũ nõ ꝑmanet.ſin minime ꝑmanet:malũ efficiť. In ſolo igiť deo bonũ ipſũ exiſtit.Quare ſolũ boni nomen hoi adeſt o Eſculapi:natura boni nequaq̃.neq̃ eni id capere poteſt materiale corp⁹ confectũ vndiq̃/& oppreſſũ prauitate/laboribus/doloribus/cupiditatibus/iracũdia/deceptionibus/ſtultiſq̃ oppinionibus/ac nugis.Deterrimũ tamẽ oim id cẽſeo Eſculapi:quod vnũ quodq̃ eoꝝ q̃ dixi:ſũmũ creditur eſſe bonũ.Fugiẽdum in primis malũ eſt.vẽtris luxus:maloꝝ oium fomes.hic

error:hinc boni priuatio. Equidē ingentes deo grati-
as habeo:qui de natura boni cogitāti mihi ſententiā
hanc certam ĩfudit/quod in mūdo bonū eſſe non poſ-
ſit. ſiquidē mūdus cōgeries eſt maloꝝ. Deus autē bo
ni vel bonū:dei exuberans plenitudo. ſuperemimen-
tia quippe bonoꝝ circa eſſentiā ſincere fulgentis atqꝫ
puriſſime. Neqꝫ forte ſunt eſſentie dei. Audiendum
ſane id aſſero o Eſculapi:eſſentiam dei(ſi vllam deus
habet eſſentiam)ipſū bonū eſſe. Pulchrū vero et bonū
in mundo:aut in mundi partibus inuenire non licet.
Nam quecunqꝫ ſenſus mouēt:idola ſunt et vane que-
dam admirationes. que vero ſenſuū organa ſubterfu
giunt:ad pulchrū bonumqꝫ ꝑtinent. Vtqꝫ acies oculi
deū non cernit:ſic neqꝫ pulchrum/ bonūqꝫ cognoſcit.
He ſiquidē partes dei ſunt:integerrimiqꝫ illius ꝓprie/
cognate ĩſeparabiles ꝓcipueqꝫ dilecte. & vt has ipſe de
us amat:ſic ab his ipſe deus amat̃. ſi deū ꝑcipere pote-
ris:pulchrū quoqꝫ bonūqꝫ ꝑcipies/perfulgēs oībus il-
luſtratū a deo. Pulchritudo eni:ſine cōparatione ſine
imitatiōe bonū. Deus ei cōꝑationē imitationēqꝫ nul-
lā admittit. Quēadmodū ergo deū pulchrū bonūqꝫ
noueris:ita ſane & ceteris viuētibus cū deo cōferri ne-
queāt nūq̃ cōicādū. Si deū q̃ſieris:pulchritudinē ipſā
qres. Que tādē ad id ferat:vnica via eſt/ pietas cogni-
tioni cōiūcta. Quaꝓpter ignari mortales & a pietatis
ſemita deuij:hoīem quoqꝫ bonū noiare nō veretur/cū
boni noticiā verā habere nullā poſſit/ſed malis irreti-
tus & illaqueatus ſit/ malūqꝫ bonū eſſe cēſeat/ĩſanabi-
literqꝫ malis vtat̃ /eorūqꝫ iacturā priuationēqꝫ formi-
det/ oībus deniqꝫ machinamētis viribuſqꝫ cōtēdat/ ne
vnico ſolū malo ꝓmatur /veꝝ & in numeꝝ mala ma-
gnitudinēqꝫ augeātur. Talia ſūt o Eſculapi decora ho

minũ atq̧ bona: q̄ nec fugere nec odiſſe valemus. oim nãq̧ difficilimũ id exiſtit: ob eam potiſſimũ cauſam: quia nos illis vti oportet atq̧ veſci / illiſq̧ orbati vitam agere nullo modo poſſimus.

ſ Extus hoc contẽdit. in ſolo deo bonũ / boniq̧ naturã (hoc eſt ipſã bonitatẽ) reperiri: pariter et pulchri potẽtis / ſapientiſq̧ naturã. In mũdo autẽ ſolũ boni nomen eẽ. et errore cecos hoies arguit. vicia abhorrere monet. & q̄ via nos ad ipſã bonitatẽ / ipſãq̧ pulchritudinẽ perducat / edocet / pietas ſcilicet cognitioni cõiũcta. ad quã ignari mortales a pietatis ſemita deuii: pertingere valeant nunq̄. Hec ſextus.

Q; ſummũ malũ eſt hoibus ignorare deum. VII

q Vo ruitis mortales ebrij: qui merũ ignorantie cõbibiſtis. cũ id ferre neq̄atis: euomite. Viuite ſobrij: oculis mentis iſpicite. Quod ſi minus poteſtis omnes: ſaltẽ qui poſſũt / id agant. Ignorãtie peſtis oẽm terram ſubuertit / animãq̧ corrumpit / corporis vinclis incluſã: neq̧ ſinit eam ſalutis iter aſciſcere. ne permittite vos in lacũ corruptiõis / mortiſq̧ ſubmergi. Reſpirate iam reſpirate / ad fõtẽ vite recurrite: illumq̧ / qui vos introducet in adytum veritatis / capeſcite. ibi fulgidum lumen nullis immixtũ tenebris. ibi nullus ebrietate delirat / ſed omẽs ſobrij vigilant: atq̧ mentis oculis eum / qui videri vult / acutius intuentur. Is nec auribus ꝑcipitur / nec cernitur oculis / neq̧ ſermone profertur: ſola mens eũ proſpicit / ſola mens predicat. In primis aũt oportet veſtẽ / quã circũfers: exuere indumentũ inſcitie / prauitatis fundamẽtũ / corruptionis vinculum / velamen opacum / viuam mortem / ſenſitiuum cadauer / ſepulchrũ circũuertile / domeſticum deniq̧ furem. Qui dum blãditur: odit. dũ odit: iuidet. huiuſcemodi eſt: quo circũtegeris vmbraculũ inimicum. Ad ſeipſũ te deorſum raptat: ne forte con-

ſpiciens veritatis decorē atq; ꝑximū bonū/huius ode ris prauitatem neue huius iſidias(quas in te aſſidue machinatur)aliquaudo preſentias.hoc aciem īterio rum ſenſuum hebetat et obtundit.craſſa illam mate ria ſuffocat:abhominabili faſtidioſaq; ebriat volupta te/ne audias vnq̄/neue perſpicias ea que iure et audiē da ſunt/et imprimis inſpicienda.

ſ Eptimus cōqueritur ignorātie peſtem:q̄ omnē terram euertit aīamq; corrūpit/corporis vinclis iclusā.et igno rantes hortat̄ reſiſpicere.et corpus mortale īdumentū iubet nos exuere:a quo precipites in ignorationē/mortemq; ra ptamur et nos in aditum mentis reuocare:que ſola eū perſpicit qui neq; auribus percipitur neq; cernit̄ oculis neq; ſermone pro fertur. Hec ſeptimus.

¶Nihil eorum que ſunt/iteritus:ſed mutatiōes/de cepti homines iteritum nominant.ad Tatium.VIII

d E anima et corpore o fili dicendū:quonā mo do immortalis aīa:quantaq; ſit agendi virtu te in cōcretione diſſolutioneq; corporis.Mors ad horū nullum attinet.Thanatos enim.i.mors cō/ ceptus quidem eſt mortalis appellationis:vel vanum quiddam vel per ablationem prime littere:thanatos id eſt mors pro eo quod dicitur athanatos.i.īmorta lis.Thanatos enī interitū ſignificat.at nihil eoꝝ:que in mundo ſunt interit.Si enī ſecundus deus eſt mun dus/necnon īmortale viuens:impoſſibile eſt immor talis animantis partem aliquam interire.Quecunq; mundo inſunt:mundi ſunt membra/homo preſertim animal rationale.Primus 'oīm vere ſempiternus/im mortalis/igenitus deus:oīm auctor.Secundus deīde ad illius imaginem:mundus ab eo genitus/et ab eo dem ſeruatus/nutrit⁹/& īmortalitate donatus/velut a proprio patre viuens quidē ſemper/et īmortalis;eſt

enim ſemper viuens quidē: ſemper & imortalis. eteni ſemper viuens/et ſempiternum: hoc inuicē differunt. quia ſempiternum quidē ab altero factum nō eſt. ſin aūt fiebat a ſeipſo: nō ab aliquo factū fuit/quia fit ſē= per. Sēpiternū enī quatenus ſempiternū eſt omne: pa ter autē ille ſuiipſius ſempiternus. at vero mundus: a patre ſemper viuens/immortaliſq; factus. Quantūq; materie fuerat ſubiectum patri: pater ipſe corporeum agens/et in molem congregans/id totum ſphericum reddidit imprimēs qualitatem materie exiſtenti im= mortali/rationeq; materie ſempiternum habenti. Ple nus autē ideis oībus qualitates pater inſerens in ſphe ram: velut in gyrum omni qualitate circūſcripſit. Ex= ornare autē voluit id: quod poſt ipſum eſt. quaſi im= mortalitate fulciens omne corpus: ne materia ab hui⁹ cōgreſſu diſcedere volens/in ſuam deformitatem ite= rum reſoluatur. Quādo enī icorporea erat materia o fili: deformior erat. habet hec quoq; materia qualita= tes quaſdam exiguas reuoluta creſcēdi pariter et de= creſcēdi natura: quā hoies mortē vocāt. Huiuſcemo= di autē confuſio circa terrena viuentia. Celeſtiū quip pe corpora vnū atq; eundem ſeruant ordinē: quē ſci= licet primū a patre ſuo ſortita ſunt. Seruatur autē īpe a reſtitutione cuiuſq; indiſſolubilis. Reſtitutio vero conſtitutionis corporum terrenorū: ipſaq; diſſolutio in corpora indiſſolubilia: et īmortalia reſtituiť. Atq; ita ſenſus priuatio fit: nō deſtructio corporū. Tertiū quoq; animal homo ad imaginē mūdi genitus: ſecū= dum patris voluntatem ſeſe habens: preter cetera ter= rena viuentia/non modo cum ſecundo deo cognatio= nem habet/verūetiam intelligentiā primi. Secundū plane deū vt pote corporalem: ſenſus cōprehēdit. Pri=

mū vero deum/vt incorpoream /bonāq̧ mētem men te conſurgit. TAT. Id ergo animal: nonne deſtruit? TRISME. Melius meli⁹ ominare o fili: ac inſup meditare quid deus / quid mundus/ quid animal imortale/quid animal diſſolubile. Scito quoq̧ mundum a deo ſimul atq̧ in deo/hominem vero a mūdo & in mūdo conſiſtere: principiū autē cōprehenſioq̧ oim & conſtitutio deus.

o Ctauus edocet in primis celeſtia corpa iugit̄ vnū eundemq̧ tenorē ſeruare: quē primum a ſuo patre ſortita ſunt. Et mortē/iteritūq̧ primū circa terrena viuentia corpora apparere: ſed pene mortis nomē atq̧ corpoꝝ interitus vanū eſſe. corpora ſiquidē ipſa mutantur nō itereūt. verū qualitates ipſas idearū idola ſimulachraq̧ (quibus deus ipſā exornare voluerat) imortalis materia permutat. Et hō immortale animal ſed diſſollubile/vniuerſe nature vinculū atq̧ nod⁹/partim corpore⁹/partimq̧ icorpore⁹ mētiſq̧ capatior alte/iſtar mūdi genit⁹ eſt vt ſenſibili corpore ſēſibilē mūdū cōphēderet: & mente ad optimā mentē/felici cōtēplatione aſſurgeret. Hec octauus

¶ Quod in ſolo deo pulchrū ac bonū/Alibi vero nequaq̄. Ad Eſculapium. VIIII.

h Eri o Eſculapi pfectā edidi orationē: in preſētiarū aūt neceſſarium eſſe arbitror / vt de ſenſu breuiter diſſeramus. Senſus ac motus i hoc potiſſimū diſcrepare videntur : quia hic quidē ſecūdum materiā ille autē ſecundū eſſentiā eſt. mihi tamē vterq̧ cōuenire videt̄: neq̧ diſtingui in hoībus ratiōe. In tus animātibus ſenſus nunc vnitus eſt: in hoībus autē intelligentia. Ab intelligētia quidem intellectus differt queadmodum a diuinitate deus. Diuinitas enim a deo: intelligētia vero ab hoie prouenit. Hec ſermonis eſt ſoror: aut vtraq̧ ſibi inuicem inſtrumēta Nam neq̧ ſermo abſq̧ intellectione pnunciatur: neq̧ intellectio abſq̧ ſermone prodit in lucem. Quāobrē ſenſus

Senſu s.

Intelligētia

et intelligentia in homine:tanq̃ connexa cõſpirãt i:
uicem. Neq; eni ſine ſenſu intelligere:neq; ſine intel
lectione ſentire vllo modo poſſumus. Intellectionẽ
tamẽ abſq; ſenſu intelligere poſſibile eſt:inſtar eorũ
qui in ſomnis phantaſmata vidẽt. tantũ quoq; viden
tur vtreq; opationes in ſõniorũ viſionibus externis:
ſenſũ aũt ex ſomno in vigiliã ſuſcitari. In animã pre
terea corpus/homoq; vnitur:quotienſq; vtreq; ſenſus
particule, ſibi cõſentiũt/tunc intellectio cõcepta men:
te diſponitur. Mens omnes notiones cõcipit. bonas
quidẽ:quotiens a deo ſemẽ infũditur. cõtrarias autẽ
cũ a demonibus quibuſdam ſpermata iaciũtur. Nul
la pfecto mũdi pars eſt demonũ preſentia deſtituta
horũ lumen:ab ipſo deo totum deſcẽdit. Demon de=
niq; tranſfuſus in hoiem: ſemina ꝓprie notionis in=
ſpergit. Mẽs aũt cõſperſa ſeminibus/pregnãs:ide pa Mens.
rit adulteria/ſtupra:homicidia/parricidia/ſacrilegia
diuinorũ cõtemptũ/ iugulationes/euerſiões vrbium/ Demon.
peſtes hominũ/et reliqua oia quecunq; maloꝝ ſunt
opera demonũ. Dei plane ſeia pauca:at illa quidem
magna/pulchra/bona/virtꝰ ſcilicet/ tẽperãtia/pietas.
pietas aũt dei cognitio. Deũ qui recognoſcit: bonis
refertus oibus/notiones diuinas aſſequitur/notiones
inq̃ haud multorũ ſimiles. Qua de cauſa:ſi qui huic
ſe cognitiõi dedicãt:nec ipſi vulgo placẽt/nec vulgꝰ
illis/iſanire demũ putãtur/riſũq; reportant. iterdum
etiã odio habẽtur:cõtumelijs afficiũtur/vitaq; priuã
tur. Improbitatẽ enĩ hic habitare diximus:terramq;
illius eſſe prouinciã. terrã dico nõ mũdũ totũ:vt im=
pij quidam obloquũtur. Verũtamen homo deo deuo
tus:q̃primũ diuinã preguſtauerit viſionẽ/obliuioni
reliqua oia tradit. atq; etiã que reliquis hoibus ma

la ſunt:huic vt bona cõtingunt/conſulenti pruden=
ter/et ad ſcientiam ſingula referenti.quodqꝫ miran=
dum eſt:mala ſemp in bona penitus cõuertẽti. Sed
iã ad ſermonẽ de ſenſu iterũ redeamus. humanum
eſt:ſenſũ cũ intellectiõe cõiungere.Nã oẽs(vt ſupra
retuli)hoies itellectione ferũtur.Ceterũ ſecũdũ ma=
teriam vnus:alter ſecundũ eſſentiã. Qui eni praui=
tatis ſeruus/eſt materialis:a demonibus quoqꝫ(vt di
ximus)intelligẽdi ſemen accepit.At ſi qui bonitatis
aic cõpotes ſũt:horũ natura de⁹ ipẽ vtitur.Deus eni
oim auctor:efficiẽs aũt oia:ſibiipſi cõſimilia reddit:
Quedã tamẽ geita bona in opatiõis vſu ſterilia.Mũ
di nãqꝫ reuolutio gñatiões exagitãs:qualitates efficit
quaſdã inficiẽs/maloqꝫ fedans/quaſdã defenſans/bo

Mundus. noqꝫ purgans.Mũdus o Eſculapi ſenſum motumqꝫ
poſſidet:non humano ſenſui motuiqꝫ conſimilẽ/ſed
potentiorẽ ſane/atqꝫ admodũ ſimpliciorẽ.nã ſenſus
et intelligentia mundi/id vnũ eſt:cuncta ſcilicet fa=
cere ac reſoluere. Diuine voluntatis organum/hac
potiſſimũ ratiõe cõſtructũ:vt a deo ſemina ſuſcipiẽs
vniuerſa/eaqꝫ toto ſinu recondens:oia quidẽ compo
nendo ꝓducat/oia rurſus auferat diuidẽdo.Atqꝫ in=
ſtar agricultoris periti:quodcũqꝫ nimis adultum eſt/
amputat:vt ſtatutis tẽporũ iteruallis/reuireſcat.Nec
eſt quicq̃:cui vitã mũdus ipſe nõ preſtet.ſimulqꝫ vite
locus eſt:eſt atqꝫ etiã iſtitutor.Corpora vero ex ma=
teria in differẽtiã cõſtant:horũ q̃dã ex terra.q̃dã ex
aqua/ex aere alia:ex igne quoqꝫ permulta/vniuerſa
certe cõpoſita.Quedã tamẽ cõgeſta magis:nõnulla
vero ſimpliciora.Illa grauia:hec leuia.Velocitas au
tem agitatiõis:illius varietate gñationẽ qualitatis i=
ducit.ſpiratio eni crebra exiſtens:corꝑibus qualita=

tem vna cū ſupabundātia vite ſuppeditat.Deus igitur Coſmi.i.mundi pater.Coſmus aūt eorū que in coſmo:et coſmus quidē dei filius.Que vero in coſmo ſub coſmi ditione cōnſiſtunt:ac iure coſmus appellatus eſt.oia ſiquidē varietate generatiōis coſmei.i.exornat:necnon ideſinēti vite opatiōe ppetua neceſſitatis/celeritate elemētorū/cōmixtione/ordine genitorū.Ipſe igiť coſmus.i.ornatus neceſſitate ſimul et merito nominatus eſt:animātiū oim ſenſus et intellectio.que ex externis īfluunt ab eo:quod cōtinet īſpirata.Coſmus aūt quecūq3 ab ipſa origine ſuſcepit a deo:ppetuo ſeruat.Deus pfecto:nō vt quibuſdam videť/ſenſu menteq3 captus eſt.illi enī miſeria pſſi/perperā obloquunť.Quecūq3 ſunt/o Eſculapi in deo ſimul/atq3 a deo pendētia:parti p corpus agentia/partim mouentia per eſſentiam animalē/alia per ſpiritum viuificantia/alia vero receptacula defūctorum.Rectius autem dicemus deum talia nō habere;ſed vt veritatem liquidam exprimamus/ipſum eſſe cuncta fatebimur.Nec ea quidem ab extimis capere:ad extima nihilominus porrigētem.id eſt ſenſus et intellectio dei. Vnde nulli vnq̄ futurum eſt tempus:in quo exiſtentium aliquid in nihilum euaneſcat.Quotiens vero exiſtentia dico:dei dico theſaurum.nam exiſtentia ipſe deus amplectitur. Extra hunc nihil eſt.extra nihil ipſe.Hec tibi o Eſculapi intelligenti/vera videbūtur:ignoranti autē/incredibilia. Intelligere eni:ipſum credere eſt.at non credere:pculdubio ignorare.Sermo ſiquidē me9 ad veritatē vſq3 cucurrit.Mens quoq3 ampla/et a ſermone ad certū quiddā deducta:veritatē attigit/deniq3 cōprehendens oia eaq3 iueniens cōſona illis/que in=

Credere intelligere.

terpretabaṫ eueſtigio credidit / et in ipſa fide decora feliciter requieuit. Que igiṫ de diuinis dicunṫ: intellecta credũtur quidẽ / nõ intellecta negãtur. Hec autẽ de intelligentia dicta ſufficiant.

n Onus hoies erudit. qui cũ intellectione vtanṫ omnes: materiales tñ ex demonũ ſpermatibus quoꝝ preſẽtia nulla pars mũdi deſtituta vacat cõcipiũt: et pregnantes tandẽ adulteria / ſtupra / homicidia / parricidia et oẽ flagitioꝝ genus pariunt. atqui eſſentiales / ſpiritualeſq; viri omne virtutũ ornamẽtum ſemiatore deo cõcipiũt: & omne bonũ virtutis officium pariũt. Sũt enĩ dei ſemina pauca: at illa quidẽ magna / pulchra et bona et viciorũ inumeroſe multitudini lõge pſtantiora. que tñ qui ſectãtur: nec ipſi vulgo placẽt / neq; vulgus ipſis / inſanire demũ putãtur / riſũq; reportant: ꝙ terra ſedes iprobitatis ſit & ꝑuícia. Mundus tñ ea lege formatus eſt: vt a deo ſemia ſuſcipiẽs vniuerſa / diuinitatis dignũ fieret organum. et oĩa in miro pulchre ordinationis decore ꝓcederent ad ortũ. in quo perſeuerent: ſuũq; tandẽ nanciſcantur exitũ. qđ ꝓfecto fieret: niſi inimicus veniens / in medio tritici ſuperſeminaret zizania. Vos ergo ſeligite diuina ſemina ſpiritales facti: et malorum ſemina demonum (qui nos materiali affectione dormiẽtes occupare vigilãt) cauti nunc effugite. Hec nonus.

¶ Mercurij Triſmegiſti Clauis ad Tatium. X.

h Eſternum o Eſculapi ſermonem aſcripſi tibi. Vnde equũ eſt hodiernũ Tatio dedicare: eoq; magis id operepreciũ / quo diſputatio preſens / omnium ad illum a nobis antedictorum cõpẽdaria quedam ſumma futura eſt. Deus & pater et bonũ o Tati naturam eãdem: immo eundẽ actum habent. Illa ſiquidem augmenti / diminutioniſq; appellatio eſt: que circa mutabilia et immutabilia / id eſt humana et diuina verſatur. Quorum vnũquodq; ille vult eſſe. alibi vero actum (quẽadmodum in aliis / demõſtrauimus) diuinorum atq; humanorũ: que quidem in hoc intelligere neceſſe eſt. hui⁹ actus volũtas eſt: huius eſſentia velle cuncta ſubſiſtere. Quid eſt deus

et pater & bonū: niſi ipſum eſſe horum oīm nōdum exiſtētiū, quinetiam exiſtentia ipſa horumdum ſunt: id deus/id pater/id bonum/ cui nihil aliud ex oībus applicatur. Mūdus enim ac ſol eorum que ſunt ſecundū pticipationē pater: nō tamē viuētibus vite bonitatiſq; cauſa. q ſi hoc ita ſe habeat: cōprehenſus agitur a volūtate boni/ſine qua nec eſſe vnq̄/nec fieri poteſt. Cū filiorum pater/tum procreationis/tum etiam alimenti/per ſolum appetitū boni ſuſcipiens (nā bonū actiuum eſt) id alteri cōuenire q̄ illi nequit. Quod cū accipiat nihil: vniuerſa vult eſſe. Non dico o Tati vniuerſa facit. faciens enim: longo quodam tempore deficiens: at indignum eſt. Siquidem iterdum facit/interdum ceſſat: egenum quidem & quātitatis/ pariter et qualitatis. nonnunq̄ qualia & quanta diſponens: alias horum contraria. Deus autem et pater & bonū: eo ipſo quod omnia eſt. Tale igitur ei quidem iſta precipere poteſt. etenim hoc vult eſſe & eſt. Et ipſum maxime vero ipſi: nam cetera omnia propter ipſum. Propriū quippe boni/ o Tati: ſeſe notum prebere. id bonū eſt o Tati. TAT. Viſionis pater/bone et pulchre nos participes reddidiſti. Vnde mee mentis oculus viſione quaſi iam expiatus eſt. TRISME. Neq; vero quēadmodum ſolis radius/fulgore nimio corrumpit oculos caligāteſq; reddit: ſic ipſius boni conſpectio. illuſtrat enim atq; oculi lucē eo magis exauget/quo quis capere magis poteſt intelligibilis ſplendoris influxū. Velociter eſt & acutior diuina lux ad penetrandum: innocentiaq; et immortalitate ſingula complēs. Qui nitorē hūc a corpore vberius haurire poſſunt: obdormiunt ſepe numero a corpore ad aſpectum pulcherrimum, quēadmodū Celius et ſaturnus noſtri pgeni- Celius Saturnus

toreſ aſſurgũt TAT. Vtinã et nos pater. TRISME. Vtinã o fili. Adhuc tñ imbeciliores ſumus ad conſpiciendum. Tunc autem poterimus mentis oculos eleuare/bonumq̃ decoremq̃ incõprehenſibilem proſpicere: cum nihil de illo prorſus dixerimus. eius cognitio diuinũ ſilentiũ eſt: et intenta oĩm applicatio. Qui id itelligit: nil poteſt aliud cogitare. Qui id intuetur: nil pter ipſum aliud intueri. Qui id audit: nil audire poſt ipſum/neq̃ corpis etiam ſui mẽbra mouere. vniuerſis profecto corpis ſenſibus motibuſq̃ ſolutus: itrepidus agit. nam qui totũ circũluſtrat: vndiq̃ mentem totam quoq̃ irradiat/aiam abſtrahit totã a corpore/totã in eſſentiam deniq̃ dei tranſfigurat. Inpoſſibile enim o fili aiam nоĩs in corpis fece iacentẽ: diuinam aſſumere formã. Neq̃ licet etiã dei pulchritudinẽ cõtueri: niſi quis ante/ in deũ fuerit reformatus. TAT. Quonam pacto id dicis o pater. TRISME. Oĩs aĩe diſtributio o fili. TAT. Mutatiões aũt quonã modo interi diſtribuens. TRISME. Nũ in his q̃ generatim diximus audiſti: queadmodũ ab vna mũdi totiꝰ aia: vniuerſe pfluũt aie per oẽm mũdũ tanq̃ diſtribute circumcurrentes. Harũ vtiq̃ aiarũ mutationes pmulte partim ſane in melius feliciuſq̃: partim autem in contrarium. Nam reptiliũ q̃dã in aquatilia trãſmutant: aquatiliũ aie in terreſtria migrãt. terrenorũ in volatilia ſcãdũt aereorũ vertunt in hoies. hoim deide imortales aie: in demões trãſeunt: demũ i deorũ chorũ feliciter reuolãt. Chori deorũ gemini: vagantiũ vnus/nõ vagantium alter. atq̃ hec eſt ſuprema aie gloria. Aia vero in corpus humanũ delapſa: ſiquidem mala pſeuerauerit/nõ guſtat immortalitatis quicq̃/neq̃ bono etiam fruitur. Reuoluto autẽ itinere in reptilia pcipi-

tãs.hec vtiq; adiudicatio penaq; eſt aie male: praui
tas aie/ignorãtia.Aia nature rerũ boniq; iſcia:orba
ta oculis:corpis ſeſe paſſionibus implicat.Aia/caco=
demonis.i.mali demonis ꝑitu corrupta: ſeipſã igno=
rans abiectis corpibus/monſtriſq; deformibus ſeruit
Corpus ſuum velut onus infeſtum circũfert:non ꝑſi
dens corpori:ſed ob ignorantiam ſubiugata.contra
vero virtus anime cognitio eſt.eruditus enim re vera
bonus/pius/diuinus. TAT. Qui hic eſt o pater?
TRISME.Qui nec loquiẗ:nec audit multa.qui duo
bus ſermonibus:ſeu dicendis ſiue audiẽdis intẽdit et
pugnat in tenebris.Nã deus.et pater.et bonũ:nec li=
gua ꝓnũciatur/neq; ꝑcipiẗ auribus.Cũ hec igiẗ ita ſe
habeat in omibus que ſunt ex eo:qđ ſeorſũ ab illo eſſe
nequeũt/ſenſus inſunt.Inter cognitionẽ autẽ ac ſen=
ſum multum intereſt. Senſus enim ſuperantis motus
exiſtit cognitio: ſcientie/terminus. Scientia dei do=
num. ſiquidem vnaqueq; ſciẽtia incorꝑea mẽte vtẽs
vt organo:mẽs autẽ corꝑe.Quãobrem vtraq; in cor=
pora:tum intelligibilia/tũ etiã materialia recurrunt
Ex oppoſitione eni et cõtrarietate cõſtare oĩa neceſſe
eſt:neq; aliter ſe habere poſſibile eſt. TAT.Quis igi
tur materialis iſte deꝰ? TCISME.Mundus:pulcher
quidẽ/nõ tamẽ bonꝰ.eteni ex materia conſtat:paſſio=
nibuſq; ſubijciẗ.Primuſq; eſt eorum:que patiunẗ.Se=
cundus autẽ eorũ que ſunt.Indigus preterea ſuapte
natura:factꝰ aliquãdo/ſemꝑexiſtens in generatiõe at
q; genitus/qualitatumq; et quantitatũ omniũ genitu
ra.Mobilis eni. Omnis autẽ materialis motio:gene=
ratio dici debet. Intelligibilis quoq; ſtatus/hoc pa=
cto motum materialem agitat: Quoniam mundus
ſpera eſt: id eſt caput nec ſupra materiale quicquã

Quemadmodum neq aliud ſub pedibus intelligi-
bile: at materialia cuncta. Mens vero caput in circu
lum agitatum: id eſt ſecūdum naturam capitis mo-
tum. Quotcunq igitur contigua ſunt/capitis illius
pellicule que ſane anima eſt: immortalia nata ſunt:
quaſi corpus ſit in anima conſtitutum: animamq
habentia plena ſunt corpore. Verū quicquid a pelli
cula procul in qua ſunt: que magis participant aīa:
corpus exiſtit. totum vero animal eſt. Itaq mundus
ex materiali quoddam et intelligibili cōpoſitus eſt.
Mundus aīal primū: homo ſecūdū/poſt mūdū aīal/
primū autē aīaliū reliquorū. quodcūq vero aīe mu
nus cōcedit alijs. homo quoq poſſidet. neq ſolū nō
bonus ſed malus etiā: vt pote mortalis ꝑpendit. Mū-
dus enī nō bonus: quia mobilis. nō tamē mal' quo-
niā imortalis. Homo aūt tū quia mobil'/tū. etiā quia
mortalis: malus eſſe cēſetur. Aīa hoīs in hūc vehitur
modū. Mēs in ratiōe. ratio in aīa. aīa in ſpiritu: ſp̄s
in corpe. Spūs per venas arteriaſq ſāguinēq diffu-
ſus: aīal vndiq ciet/molēq corporis ſuſpēſā ſuſtinet/
atq circūfert. Vnde decepti quidā humorē ſāguinis
aīam exiſtimarunt: hos plane latuit. quia in primis
oportet ſpiritū ad aīam vſq manare. deide ſangui-
nem coaleſcere/venaſq & arterias cauas extēdi: de-
mū reſolui aīal/eāq mortē corpis eſſe. Ex vno autē
pricipio cūcta depēdent: pricipium ex vno atq ſolo.
Et pricipiū quidē mouet: vt rurſus extet pricipium.
Ipſū tamē vnū perſtat: nec ab vnitate decedit. Tria
igit hec ſunt. Deus pater bonū/et mūdus/& homo.
Mundū deus habet: mūdus hoiem. Mūdus dei fili-
us: homo genitura mūdi. Neq enim ignorat deus
hoiem: ſed curā eius habet/ab eoq cognoſci ſe vult.

Hec vnica ſalus homini: cognitio dei: hec ad olympũ
aſcenſio. Ex hoc vno dũtaxat anima bona: neq; inter=
dum quidẽ bona/alias autẽ mala / at ſecundum neceſ=
ſitatẽ. TAT. Quomodo id aſſeris o mi Triſmegiſte?
TRISMF. Hoc inquã aſſero aiam pueri cõtẽplari ſe
ipſam/nõdũ ex natura ſua propter corpus egreſſã (nõ
dum eni corpus oino cõpactum eſt) ac ſeipſam vndiq;
pulchrã coſpicere. Nã haud corrupta eſt adhuc a cor
poris paſſionibus: mundi totius aia tuncq; dependẽs
Cum vero cõpactum eſt corpus / aiamq; in ſui molem
diſpergit ac diſtrahit: tunc illa obliuioni ſnbijcit̃/pul=
chriq; ac boni viſione priuatur. Obliuio autẽ ipſa im=
probitas eſt. Ideq; accidit ijs qui egrediunt̃ ex corꝑe.
Recurrente eni aia in ſeipſã: ſpũs in ſanguinem/aia in
ſpiritũ contrahit̃. Mens a velaminibus libera & diua
exiſtens/ ſuapte natura igneũ ſortita corpus: per loca
oia circunuagatur/aiamq; iudicio iuſto ac merito ſup
plicio derelinquit. TAT. Quo pacto id ais o pater?
TRISME. Mens quidẽ ab aia: aia vero a ſpiritu ſepa
ratur. Indumẽtũ mentis aia. Indumẽtũ aie ſpũs. Co=
intelligere oportet o fili cũ dicẽte auditorem/atq; cõ=
ſpirare: auditũq; acutiorẽ voce dicẽtis habere. Harũ
o fili veſtiũ cõuolutio in corpore terreno conficitur.
ſiquidẽ nudã ſecũdũ ſe mentem in terrea ſiſtere mole
penitus ipoſſibile. neq; eni potis eſt terrea fex / mentẽ
adeo diuinã ſuſcipere. neq; tantũ numẽ patibili cõfir=
matum corpore ſuſtinere. Aſſũpſit ergo mẽs aiam ve
lut amictũ. Quinetiã aia diuina exiſtẽs: vehiculo ſpi=
ritus vtit̃. Spiritus aial totum ꝑcurrit. Itaq; cũ primũ
mens a terreno corꝑe ſoluitur: ꝓpriũ mox ſubit ami=
ctum/igneũ videlicet corpus: quo ſane q̃diu circũte=
cta eſt/ in terreũ corpus turgeſcere nequit. Terra nã=

q; ignē minime ſuſtinet: tota ſiquidem ab exigua ſcin tilla cremaretur. Qua de cauſa terrene moli circūfuſus eſt humor: quaſi quoddam ad cōbuſtionem ignis obſtaculnm. qui cum acutiſſimus ac velociſſimus ſit oīm diuinorū cōceptuū: ſingulorū cōprehēdit elemētorū corpora. etenim ipſe celorum artifex: igne potiſſimū ad ſuā fabricā vtitur. Opifex quidem toti⁹ vtitur omnibus. ois autē faber: ijs/que ſunt circa terrā. orbanāq; igni mēs hois ad humanāq; diſpoſitionem duntaxat idonea: diuina cōſtruere nequit. Humana certe aīa/non oīs quidē: ſed pia beataq;: diuina. poſtq̄ vero huiuſcemodi aīa per mortē a carcere corpis eſt exempta: cū oīs ſubierit virtutis/pietatiſq; mādata: certe aut mens: aut deus efficit̄. Certamē autē religioſe pietatis hoc eſt: recognoſcere deum: iniuriā inferre nemini. aīa tamen impia in natura ꝓpria remanet: ac ſeipſam nimiū cruciat corpus querit qđ igrediatur terrenū & humanū. Aliud quippe corpus q̄ humanū: animā nō capit humanā. neq; fas eſt in corpus aīe ratiōe carētis: aīam rationalē corruere. Lex eni diuina generationē tam nefariam ꝓhibet. TAT. Quo igitur modo cruciat̄ o pater hois aīa: quodue ſupplicium huius aīe graui⁹? TRISME. Impietas. o fili mi Tati: cuiuſnā ignis ardētior flāma/ q̄ ipietatis eſt? Quenam fera mordax ita corpus lacerat: vt impietas laniat animā? Nōne vides quot malis animus ꝓmitur impius? Heu ſic fili vociferat̄ ipius anim⁹. vror. abſumor. quid agā neſcio. deuorant me miſerum mala vndiq; confluētia non video quicq̄ /heu miſer/non audio. Tales afflicti ſunt animi voces. talis nature congrua mulcta: non qualem tu forte fili & alij quidā arbitrantur: quibus videtur aīa noſtra poſtq̄ eſt humanā exuta figurā

in corpora degenerare brutorum. Hic enim impius
error: verũ caſtigatiõis eius/modus alter. Mens vtiqȝ
cũ demõ efficit: ad obſequiũ dei iubet igneum capeſ=
ſere corpus. inde in animam tranſfuſa nefariam/eam
flagellis verberat peccatorum. his animus verberatus
iniquus/ ad neces/ conuitia/ obiurgia/ rapinaſqȝ vari=
as ſeſe vertit: ad ea deniqȝ (per que delinquunt hoies)
vniuerſa delabitur. at cum in ſanctam mẽs influit ani
mam: extollit illam ad ſapientie lumen. Hec anima
poſtmodum nunq̃ ſomni torpore lãgueſcit: ſed & ver=
bis pariter et operibus humano fert opem generi/ iu=
uatqȝ modis omnibus/ ſuum ſemper emulata paren=
tem. Quamobrem oportet o fili nos agentes deo gra=
tias obſecrare: vt bone mentis participes efficiamur:
in melius quidem anima migrat/ in deterius nũquã.
Eſt etiam animarum communio quedam: deorũ ani
me communicãt hominum animis. Deus ſe commu=
nem ſingulis exhibet. preſtantior enim cunctis ille.
cuncta autem illo ſunt imbeciliora. mundus deo/
homo mundo: homini brutum ſubijciatur. Deus ſu=
per omnia eſt: et circa omnia. Dei radij: actus exi=
ſtunt/mundi radij. ſunt nature: radij vero hominis
artes atqȝ ſcientie. Per mundum exercẽtur actus: ijqȝ
in hominem per mundi radios naturales deſcendũt/
nature per elementa/ hominis per artes/ atqȝ ſcien=
tias. Hec vtiqȝ mundi totius adminiſtratio/ ex vni=
us natura dependens/ perqȝ vnam materiem recte di
ſcurrens: qua nichil validius/ nichil diuinius: ni=
chil deniqȝ magis vnitum. Hominum ad deos: ad
homines deorum communio. Iſte bonus eſt demon.
anima/ que hoc plena eſt/ beata eſt: miſera vero/ va=
cua. TAT. Quanam ratione id ais o pater?

TRISME. Scito mi fili: quia anima omnis habet ipſum bonum pro mente. de hac enim preſens nobis eſt ſermo: non de miniſtro huius/ quē ſupra diximus/ ex iudicio demiſſum ad inferos. Anima mentis preſentia deſtituta: nec agere quicq̄/ nec dicere potis eſt. Sepe vero mens extra animā: quo quidem in tēpore/ nec audit/ nec videt aīa/ ſed animali ſimilis eſt ratione carenti. Tanta eſt potētia mentis: que animā huiuſmōi deſerit īplicitā corpori/ & ab eodē tractā ad īfera. Talis anima fili mi mētem nullā habet. ideoq; nec hominem hunc appellare fas eſt. Homo ſiquidem animal eſt diuinū: nec eſt cum terrenis brutis/ ſed cū dijs celeſtibus cōparandus. Quinimo ſi audēdum eſt verum fateri: homo verus vel celicolis eſt preſtātior/ vel ſaltē pari ſorte potitur. eteni quicūq; celitum deſcēdit ad terram: celi limitem deſerit. homo autem aſcendit in celū: illudq; metitur. nec eū fugit que ima ſūt: queue ſublima. ac reliqua oīa diligenter īquirit. quodq; maius eſt terrā quidem haud dimittēs in celū attollitur: tam ampla eſt humane nature poteſtas. Quāobrem audendū eſt dicere: hoīem quidē terrenū: deum eſſe mortalē. deū vero celeſtem: īmortalem hoīem. itaq; horū virtute duorum/ hominis ſcilicet ac mundi: gubernātur ſingula. vni demum cuncta ſubijciuntur.

Ecimus deū oīa abſolute eſſe cōſtāter aſſerit: que ſingu
d la ſingulati ꝑticipatione cōtrahūt. attamē deū patrē
eſſe/ et bonū eo ipſo ꝙ ipſe oīa eſt. Mox de aīe in ſilentio raptu diſcutit. vbi que mentis oculis cernūtur: neq; reuelare fas neq; reuelandi cōceſſū eſt arbitriū. Quod autē de aīalium transformatione ſubiūgit nō verboꝝ fictionē: ſed fictionis allegoriā ſequēdā eſſe eiuſdē mercurij ſequēs ſermo declarat. cū inquit. Aliud eni corpus q̄ humanū: aīam nō capit humanā: neq; fas eſt in corpus aīe ratione carentis: aīam rationalem corruere lex eni diuina generationē tam nefariā prohibet. Et paulopoſt

ſubiungit:talis nature congrua mulcta:nō qualē tu forte fili et alii quidā arbitranť/quibus videtur aīa nr̄a poſtq̄ eſt humanam exuta figurā/ī co͞pra degn̄are brutorū. Hic enī ipius error.ꝙ ei aīam pueri cauſať ſeipſā cōtēplantē:hoc viderint qui mentem intelligentiāq; abditam defendunt.Hec et ſimilia.Clauis.

¶Mens ad Mercurium. XI

Eſine tamdiu diſſerere o triſmegiſte Mercuri. d Sile iam:ante dictorū reminiſcere.eteni ſenſū tibi meum non pigebit exprimere.eoq; magis: quo multe et varie inter mortales de mūdo/deoq; opiniones pererrant.TRISME.Equidē vt ī genue fatear huius rei veritatē:nondum teneo ipſe.ergo mi dn̄e puram exprime veritatē.nam vnicum te elucidare talia poſſe confido.MENS.Audi me igitur o fili.Tēpus.deus.& vniuerſum ſic ſe habent.Deus eternitas.tēpus generatio.Deus eternitatē/eternitas mūdum: mūdus tempus/tēpus generationem efficit.Dei quaſi eſſentia eſt:bonū/pulchrū/btitudo/ſapientia/eternitas.eſſentia:ipſum idē.mundi ordo:tēporis tranſmutatio/generatio/mors/& vita.actus dei: mens et et aīa.eternitas/perſeueratio/atq; īmortalitas:mūdi īſtitutio/& reſtitutio tēporis.augmētū & diminutio: gn̄ationis deniq; qualitas.Eternitas ergo in deo: in eternitate mūdus.tēpus in mūdo:in tēpore generatio eternitas extat circa deū.mundus in eternitate moueť.tēpus terminať in mūdo:generatio complectitur in tp̄e.fors itaq; oīm deus:eſſentia vero eternitas.Opus eternitatis eſt mūdus/factus quidem non aliquādo:factus autē ſemp ab euo.Cum vero nonquā ceſſet euū:nūq̄ ceſſabit & mūdus.Cūq; ſit mūdus eternitate cōprehenſus:nulla mūdi pars īterit. TRISME.Dei vero ſapiētia quid eſt?MENS.Bonū.pulchrū.beatitudo.oīs virtus & euū.vnde imor=

ra ab illo ꝓgenita. Age / cōtēplare ꝑ me ſubiectū tuo conſpectui mundū / atq; eius diligenter circūſpice formā. iuiolabile corpus: quo nihil antiquius per oē quidē adultū ac vires. Inſpice preterea mundos ſeptem ſuppoſitos / ornatu mirifico fabricatos: ordine ſempiterno: curſu ſuo differēter cōplētes euū plena lumine ſingula / ignis vero ī illis nullo modo. Amicitia enim contrariorū / diſſimiliūq; cōmixtio: lumen inſtituit illuſtratū ab actu dei / bonorū omniū genitoris / totius ordinis principis: ſeptemq; mundorū ducis eterni: lunā vero ceteris ꝑcurrentē: nature organū / inferiorem materiā trāſmutātem. terrā in mundi medio ſitā: pulchri mundi ſubſelliū nutrimētum terrenorū oīm: eādēq; nutricē. Meditare numerū mortaliū immortaliumq; viuētiū. mediū vero quaſi cōfiniū vtrorūq; mortaliū videlicet atq; īmortaliū / lunā ipſā circūeuntem. Aīa rurſus oīm plena ꝓprijs ab ea motib⁹ agitata: partim quidē circa celū / partim vero circa terrā. nec ea q̄ dextra ſunt ad ſiniſtra: neq; leua ad dextra. Item nec ſuꝑa ad īfera / neq; īfera iterum ad ſuꝑna. Quod aūt hec oīa genita ſint o dulciſſime mi. Mercuri: nequaquā nūc opus eſt / vt me differēte ꝑdiſcas. nā corpora ſūt: habētq; aīam et mouēt. Hec autē in vnū cōgredi abſq; cōgregātis virtute īpoſſibile eſt. Oportet igit̄ aliquē eſſe tale ac penit⁹ vnū. Nā cū multi varijq; ſint motus / et diſſimilia corꝑa / vnus autē ordo velocitatis in oībus: impoſſibile eſt duos aut plures eſſe factores. neq; enī ordo vnus ꝓbaret̄ in multis. Preterea qui inter illos imbecilior eſſet potētiori nimirū inuideret / ex quo ſeditio q̄dam exoriret̄. Itaq; ſi vnus eorum actor mutabiliū aīaliū extitiſſet: cuperet quoq; īmortalia gignere / queādmodū genitor īmortaliū affectaret mor-

talia.quinetiã vna exiſtēte aïa vnaq̃ʒ materia :ad quē illorũ potiſſimũ fabricatio ꝑtinet? Q꞉ ſi ad vtrũq̃ʒ:ad quē ꝓuincia maior? ſic autē cogita.oē corpus viuens ſeu mortale ſiue ĩmortale:ex materia cōſtat et aïa.oïa ſane viuentia corꝑa aïata ſunt:nō viuentia vero nuda pene in oïa. Aïa quoq̃ʒ ſimiliter ſecũdũ ſeipſam ſuo ꝓpinqua parēti:vite cauſa eſt. vite autē cauſa eſt quilibet ĩmortaliũ. Quonã igitur modo : mortalia viuentia differunt a mortalibus:itēq̃ʒ ab immortalibus immortalia? eſſe itaq̃ʒ horum oïm actoris pre ceteris eſt p̄cipuum. Nam aïa vna/vita vna: vna quoq̃ʒ materia Quiſnã iſte:quis alter p̄ter vnicum deum? Num alteri cuipiam q̃ ſoli deo cōuenit ꝑcreare viuentia? Vnus itaq̃ʒ deus/mũdum vnũ eſt cōfeſſus : et ſolē vnũ/vnicã lunã/vnã quoq̃ʒ diuinitatē. Ipſũ vero deũ/ vnũ quidē credimus eſſe. Vnus igitur : ſingula facit in multis. Num cenſes arduum quiddam et laborioſum deo vitam/ animã /ĩmortalitatem? mutationēq; efficere. Tu enim tot tãtaq̃ʒ potes:vides/audis/odoras /guſtas/tãgis /loqueris / gradieris/ ſpiras: intelligis. Neq̃ʒ alter eſt in te : qui videt / quiue audit alter. Nec loquitur vnus/graditur alius: hic odorat/ille guſtat/hic ſpirat intelligit ille. at vnus hec omnia preſtat. neq̃ʒ etiam poſſibile eſt illa ſine dei natura fieri. Vt enim qui ceſſat ab ijs:nō eſt amplius animal.ſic qui ab illorum cōſtructione ceſſaret:minime deus eſſet.id autem ſuſpicari nefarium. Q꞉ ſi conceſſum nihil ĩ rerum natura conſiſtere cui nō inſit naturalis quidã agendi vigor/ſimulq̃ʒ certi operis executio : quãto magis aſſeuerãdũ eſt deo/nō deeſſe poteſtatē oïm et effectũ.nã quicquid ocioſũ:imꝑfectum.imꝑfectũ dicere deum.nefas.facit igit̃ oïa deus. Nũc mihi id paululũ tꝑis o Mercuri to

tus adeſto/ipſū te mihi dedito:opus dei cōfeſtim ĩtelliges.Hoc opus adeſſe neceſſarium erat:vt eſſent ea q̄ fiunt/queue fiebāt/& que fient in poſterum.Id autē o ſuauiſſime mi Mercuri vita eſt:id vero pulchrum/id autē bonum/id deniq; deus.Sin autē petieris/vt hec tibi per exēpla operꝝ ante oculos ponā:aduerte quid tibi accidat generare volenti.non tamē illius hoc ſimile.ille ſiquidem nō diffunditur voluptate:nō habet operis adiutorē.Suapte natura efficax:vi propria operās verſatur/in opere ſemꝑ exiſtēs ipe/quodcūq; fecerit vnq̄.Si a quodā influxū ſuū ille ſubtraxerit:deficiēte vita in mortē corruēt vniuerſa.Cū vero viuant oīa/vnaq; ſit vita cūctorū:vnus eſt deus. Rurſus ſi oīa viuentia ſunt/& que in celo videntur/& que iacent in terra:vna profecto vita cūctorū manat ex deo/atq; ipſa et ipſe eſt deus.ab vno fiunt oīa conditore.Vita vero eſt vnio mētis & aīe:mors autem nō pernicies cōcretorum/ſed vnionis pluriū diſſolutio. Imago ergo dei euū:eui mūdus/mūdi ſol/ſolis autē homo.At vero mutationē quandā/populi mortē eſſe arbitrātur:ob eam cauſam/quia moles reſoluitur corporis/et vita ſe reuocat in occultum.Equidē o dilecte Mercuri.mundū quidem mutari:hac te doceo ratione.quia quedam illius particule in occultū iugiter abeunt:nunq̄ tamen interire illum exiſtimato. He profecto mundi ſunt paſſiones:reuolutio ſcilicet atq; occultatio.Reuolutio quidē cōuerſio:occultatio autem renouatio eſt.Omniformis preterea mundus formas haud ſane aduentitias/peregrinaſq; ſuſcipit. verum ipſe eas in ſeipſo coagitat:etiam omniformis mundi ſimilis erit:at ſi vnicam formam habuerit in hoc erit mundo deterior.Quid itaq; dicemus ad hec:

ne obſecro in ambiguo reſiſtamus. Quod enĩ in di-
uinis ambiguum |nondum cognitum: vnã igitur ha-
bet ideam. huius autẽ idea ptopria cum aſpectum fu
giat oculorum: incorporea eſt. formaſq; /per corpora
ſingula exprimit. Neq; vlla te prorſus admiratio te
neat: quia ſit quedam ĩcorporalis idea. eſt enim qua
lis idea ſermonis et inſcriptionibus apices. videntur
enim per multum excedere: plane tamen ex natura/
leueſq; ſunt. Meditare autem quod nũc dicetur au
dentius: quodq; verius etiam aſſeretur. quemadmo
dum homo nequit ſine vita viuere: ita nec deus vi-
uere poteſt/niſi bona producat. Hec enim dei vita/
hic eius actus: agitare ſingula/vitãq; oĩbus inſpira-
re. Quedã vero eorũ que ſupra diximus: certã quã-
dã requirunt intelligentiam. Conſidera in hoc exẽ-
plo quid potiſſimum ſignificare velim. Oĩa ſunt in
deo: non tanq̃ in loco poſita. Locus enim corpus eſt
ĩmobile: atq; ea que poſita ſunt/motu carent. Locatᷣ
quippe aliter in corpore: aliter in phãtaſia. Cogita
ſingula continentẽ: cogita nihil eſſe q̃ incorporalis
natura capacius/nihil velocius/nihil validius/ipſũq;
omniũ capaciſſimũ/velociſſimũ/potẽtiſſimũ. Sic ite-
rum a teipſo incipiens meditare: atq; aĩe tue precipi
to/que citius q̃ precipies euolabit. Iubeto inquã: vt
tranſeat in occeanũ. illa priuſq̃ iuſſeris ibi erit: inde
vbi nunc eſt nequaq̃ diſcedens. Iubeto iterum: vt in
celũ volet/nullis pẽnis egebit: nihil eius obſtabit cur
ſui/non ſolis incendiũ. non etheris amplitudo. non
vertigo celorum/nõ ſyderum reliquorum corpora/
quin penetrans omnia: ad ſupernũ corpus vſq; trãſ
cendat. Quinetiam ſi volueris globos omnes tran-
ſire celorum/quodq; ſuperius eſt iueſtigare: id quoq;

m Ens quidem o Tati ex ipſa dei eſſentia/ ſi qua tamen eſt eius eſſentia: naſcitur. Hec qualiſcunq; ſit: ſola ſeipſam ſincera comprehendit. Mens igitur ab eſſentia dei nequaquam diuiſa: ſed illi potius eo modo connexa/ quo ſolis corpori lumē Hec mens deus eſt in hominibus: atq; idcirco nōnulli ex hominum numero/dij ſunt/eorūq; humanitas eſt diuinitati ꝙ proxima. etenim bonus demō deos quidem ꝑdicat imortales: homies autem mortales deos. In animalibus autem irrationabilibus: mens illa natura eſt. Nam vbicunq; aīa: ibi quoq; mens. quemadmodū vbicūq; vita: ibi etiā aīa in viuentibus/ abſq; rationis diſcurſu. aīa eſt vita vacua mentis. mēs quippe adiutrix eſt hominū aiarū: eas in bonū proprium reuocans. In aīalibus ratione carentibus: cum natura cuiuſq; operando cōgredit̃. in animis hominum reſiſtit interdū: atq; repugnat. Aīa ſiquidem infuſa corpori: a voluptate atq; dolore cōtinuo deprauatur. ex corporis eni cōmixtione voluptas et dolor: ceu riuuli quidā ſcaturiunt: in quos madēs aīa ſuffocatur. Quibuſcūq; igit̃ animis mens ꝑſidet: ſuo illa fulgore illuſtrat: earum moribus/maliſq; reſiſtēs. quemadmodū vero medicus eruditus egrotantis corpus doloribus afficit/vrendo illud atq; ſecando: recuperande valitudinis gratia: eodem modo mēs voluptuoſam affligit aīam: vt radices voluptatis euellat. ab hac enim oīs anime morbus: morbus aīe grauiſſimus/ impietas eſt. opinio autē nō ad bonū prorſus vllum: ſed ad malū potius allicit. At vero mens illa repugnans: ſic anime bonū ꝓcurat: vt ſanitatē corporis medicus. quotcūq; hominū aīe mētem nequaꝗ ſortite ſunt gubernatricem: eadem que et brutorum anime patiunt̃. Dimit

tibi licebit. Aduerte quanta ſit anime tue poteſtas: quanta celeritas: Tu ne potes iſta: deus non poſſit? Hoc igitur pacto cōtemplare deum: vt in ſeipſo intelligentias omnes habentem/habentēq; ſeipſū/ceu mundum penitus vniuerſum. niſi te deo equaueris: deum nunq̄ intelliges/nam ſimile ſemp̱ a ſimili ſuo/cognoſcitur. Extēde teipſū in magnitudine ſine termino. emerge ex corpore. totum ſupergredere tempus. eternitas eſto. ſic deum deniq; noueris: impoſſibile nihil in teipſo ſupponens. Teipſum imortalem puta/comprehendere cuncta potentem: ſciētiam omnem atq; omnem pariter artē. omni ſublimitate ſublimior eſto/omni fundo ꝓfundior/ſenſuſq; factorū tuorum ſingulos in te colligito: ignis/aque/aridi/humidi/adeſto ſimul mundi partibus omibus/celo terreq;/mariq;/per omnem etatem/extra corpuſculi tui vtrem habitato/per mortē nihil interire putato. Cūcta hec ſimul cōprehendito/loca/tēpora/moles/qualitates et quātitates: ſic deū ītelligere poteris. Contra ſi animā tuā in corpus demerſeris/ipſamq; abieceris/iiſq; te verbis i cenū ꝓſtraueris. neq; ſcio quicq̄ neq; ſcire etiam valeo/vaſtū horreo maris fundum/in celum volare nequeo. nō noui quid nunc ſim/nō noui quid ſim futurus in poſterū. quid tibi cū deo? neq; eni potes cū ſis malus corporiſq; fetidi ſeruus: ipſum pulchrum/bonumq;/percipere. extrema vero prauitas: non recognoſcere deum. At vero confidere/atq; ſperare ſe/bonum aliquando reperire poſſe: via quedam diuina eſt/ad bonum recto tramite ducens/faciliſq; et peruia. paſſim procedenti tibi: ſemper occurret/ambulanti/nauiganti/die/nocteq; loquenti/pariter atq; tacenti. nihil eſt enim in rerum

natura: quod nō aliquã pre ſe ferat diuinitatis imagi ginem. TRISME. Nonne inuiſibilis deus? MENS. Religioſius loquere Triſmegiſte. nam quis illo lucidior. Ille quippe oīa ob eã cauſam fabricauit. vt eum per ſingula cerneres. Hec dei bonitas. hec eius virtus eſt: illũ fulgere per omnia. nihil eſt vel in incorporeis etiã inuiſibile. mẽs ipſa intellectione videtur. deꝰ aũt in operatione conſpicitur. Hec hactenꝰ enodata tibi ſint Triſmegiſte: cetera omnia ipē per te iam perſcrutaberis/ neqꝫ falſa veritatis imagine decipieris.

v Ndecimus de mente: diuino ſermone plenus declarat eternitatẽ a deo/ mũdũ ab eternitate/ tempus a mũdo/ tranſmutationẽ a tp̄e/ a trãſmutatione mortem atqꝫ vitam pendere. inſuperabili dei poteſtati nullã potentiã: nec diuinã/ nec humanã/ nec ſupnoꝝ/ nec infernoꝝ cōparabilẽ eſſe: quẽ vnicũ eſſe cũ rationibus/ tũ analogijs: gratiſſime ꝑmōſtrat. qui cũ ocioſus eſſe nequit. ſemper oīa facit. qđ de eterna verbi generatione dictũ recte cōcipias. ait enī ꝙ opus diuinũ adeſſe neceſſariũ erat: vt eſſent ea que fiũt/ q̄ fiebãt/ & que fient in poſteꝝ. id vita eſt: id pulchrũ. id bonũ. id deniqꝫ deus et vita cũctorũ. ſed quid hoc niſi qđ altius euangeliſte tuba cecinit cũ inquit. In pricipio erat verbum & verbũ erat apud deũ et deus erat verbum Hoc erat in pricipio apud deũ: oīa per ipſũ facta ſunt/ et ſine ipo factũ eſt nihil. qđ factũ eſt in ipſo vita erat. Cunctoꝝ ergo vita: a deo manat atqꝫ ipſa deus eſt. Quo fit vt ea vera mors veruſqꝫ is nō ſit rerum interitus: qui vulgo putaṫ. verũ ea qua viuentiũ vita in abditum ſe reuocãs: res deſerit. Mira ꝓfecto ꝓportiōe ad eũ cōprehendendũ vtiṫ: qui omnẽ effugit ꝓportionẽ: qui cōprehenſus icōprehenſibilis manet. et qui oibus incognitus: oibus in rebus ſe preſtat cognoſcibilẽ. Vos ergo quicunqꝫ pij huc toti nunc adeſte: et mentis ſermonibus veſtrã mentẽ iclinate vt eum tandem cognoſcatis: qui omnia ob eam cauſam fabricatꝰ eſt: vt eum per ſingula cerneretis. Hec Mens.

¶ Mercurij ad Tatium de communi. Xii.

homicida:ſed queādmodum homicida. Qualitatem
tranſmutationis effugere impoſſibile eſt: ſicut et ge=
nerationis effectū. prauitatem vero mentē habenti vi
tare licet. Quāobrem ego mi fili bonum ſemp̄ demo
nem audiui dictantem: qui ſi litteris queq; monu=
menta mandaſſet: mira quedam indies humano ge=
neri emolumēta conferret. Solus ille mi fili tanq̄ ipe
pro me genitus deus/vniuerſa conſpiciens: diuina in
nos effudit oracula. Nūc equidem audiui ſic aliquā=
do predicantem: vnum oia ſunt/preſertim intelligibi
lia corpora viuimus potentia: actu/eternitate. Mens
huius bona: queādmodum et eius anima bona. cum
id ita ſe habeat: nihil eſt intelligibilium ab itelligibili
diſtans. Poteſt preterea mens princeps omnium atq;
anima dei: quecunq; vult efficere. hec ille. Tu igitur
iſta conſidera: & ad hunc quem inferam ſermonē de
fato: mente/arrectiſq; auribus adſta. Si diligenter li=
tigioſas captiūculas euitaueris: īuenies abſq; dubio/
q̄d mens aia dei dominat̄ oibus: tū etiam legi ac ce=
teris vniuerſis. neq; aliquid illorum/que ad fatū ſpe=
ctant: impoſſibile menti. Ideoq; humanus animus fa
to ſuperior: non tamen que fato ſubiecta ſunt negli=
git. atq; iſta ſunt oracula boni demōis optia. TAT.
Vere diuine atq; etiā cōmode tractaſti hec o pater.
At illud inſup mihi declares obſecro. Mētem in bru
tis operari nature modo dixiſti: cum illorū affectibus
cooperantem. Affectus autē irrationalium (vt arbi=
tror) paſſiones ſunt: mens ergo paſſio quedam eſt.
ſic enim paſſionibus conformat̄. TRISME. Euge fi
li bone/q̄ generoſe rogas: equū eſt vt tibi reſponde=
am. Omnia que inſunt i corporibus incorporea: pati=
bilia ſunt/imo paſſiones ꝓprie ſunt. Ois motus cor=

poreus:incorporea quoqꝫ mouetur a mēte.motus au
tem paſſio.Vtraqꝫ ergo/tum quod mouet tum etiam
quod mouet patiūtur.hoc quidē dominās:illud vero
ſubiectum.Cū vero ſeparatur a corpore:a paſſionib⁹
liberatur.immo nichil vſq̄ impatibile fili.cuncta eni
patibilia.Sed paſſio & patibile in hoc maxime diffe-
runt:quod vnum agit/alterum patitur.corpora vero
ſecundum ſeipſa etiam agunt.aut enim imobilia ſūt
aut mouentur.vtrum vero ſit horum:paſſio eſt. In-
corporalia autem operantur ſemper:proptereaqꝫ pa-
tibilia ſunt.Neqꝫ te appellationes moueant.operatio
enim ac paſſio idem: vocabulo tamē magis honorā-
do vti nil obeſt. TAT.Perſpicuam de his rationem
reddidiſti o pater. ERISME. Illud preterea conſi-
dera o fili:quod duo hec ſoli ex omibus animalibus
homini/deus ipſe largitus eſt ſermonem ſcilicet atqꝫ
mentem. Quequidem eiuſdem (ac immortalitas)
premij eſſe cēſentur.Ijs quiſquis ad id quod decet
vtitur:nihil ab immortalibus diſcrepat.Quinetiam
corporis ſolutus compedibus:ab vtriſqꝫ ducetur in
chorum beatorum ſimul atqꝫ deorum. TAT. Ce-
tera preter hominē animantia:nonne ſermone vtū-
tur? TRISME. Non fili:ſed voce.permultum in-
tereſt vocem inter atqꝫ ſermonem.ſermo cunctis cō-
munis hominibus:vox autem propria cuiuſqꝫ homi
nis/propria etiam cuiuſqꝫ generis animantium.
TAT.O pater diuerſa genera hominum:diuerſis
vtuntur ſermōibus.TRISME.Diuerſis o fili.vnus
etiam ſermo qui per īterpretationem huc atqꝫ illuc
tranſlatus:vnum deniqꝫ verbum exiſtere reperitur.
Verbū idē apud egyptios/perſaſqꝫ/et grecos.ſed vi-
deris mi fili:verbi virtutē/et amplitudinē ignorare.

Beatus deus demon bonus: animam eſſe in corpore/ mentem in anima/ in mente verbum ꝓnunciauit/ deũ autem horum patrem aſſeruit. Verbum itaq;: imago ac mens dei eſt. eſt corpus quidem idee: idea vero aĩa eſt. puriſſimaq; materie portio aer: aeris aĩa/ aĩe mens mentis deniq; deus. Deus vero circa omnia: ſimulatq; per omnia. mẽs circa aĩam. aĩa circa aerem. aer circa materiam. Neceſſitas autem/ ꝓuidentiaq;/ et natura: organa mundi ſunt/ ordiniſq; materie. Etenim intelligibilium vnũquodq; eſſentia: eſſentia vero illorũ ipſum idem: At eorum que mũdo inſunt corporum: vnumquodq; eſt multitudo. Corpora compoſita ipſum idem habentia/ atq; inuicem mutuo tranſeuntia: immortalitatem ipſius eiuſdem perpetuo ſeruant. In ceteris corporibus que compoſita ſunt: corporis cuiuſq; numerus eſt. abſq; numero conſtitutionẽ vel cõpoſitionem vel diſſolutionem fieri: impoſſibile eſt. vnitates quippe gignũt/ atq; augent numerum: rurſuſq; ſolute/ in ſe numerum retrahũt. Materia quidem vna totuſq; hic mundus: magnus eſt deus/ imago maioris/ vnitus illi/ patris ordinem voluntatemq; ſeruans/ vite totius integra plenitudo. neq; eſt in eo quicq̃ per omnem eternitatem/ reſtitutionemq; paternã ſeu ad totum/ ſiue ad partem ſpectans: quod non vita fruatur. neq; eſt vite expers in mundo quicq̃: nec fuit ante/ nec erit. Viuentem enim voluit pater eius: quandiu eſt: eſſe mundum. vnde deum hunc eſſe neceſſe eſt. Quomodo poſſunt o fili in deo: in totius imagine/ in plenitudine vite/ eſſe quedam vita carentia.

Priuatio vite corruptio eſt. corruptio vero pernicies. Quonam igitur pacto/ pars vlla eius quod incorruptibile eſt corrumpi: vel dei quicq̃ deſtrui poteſt:

TAT. Nonne o pater animalia que in mūdo ſunt mundi partes: intereunt. TRISME. Rectius loquere fili. Erras eni in noie. nō moritur in mūdo quicq̄ ſed compoſita corpora diſſoluūtur. diſſolutio mors non eſt: ſed mixtionis reſolutio quedā. ſoluitur aūt vnio: nō vt ea que ſunt itereāt/ſed vt vetera iuueneſcant. TAT. Cū ſit quedā opatio vite: nonne motio q̄dam hec eſt/atq3 idcirco/quid in mundo imobile? TRISME. Nihil o fili. TAT. Nūquid imobilis tibi terra videt. TRISME. Minime: ſed multis motibus agitata. ſola tamē hec quodāmodo ſtabilis. An nō ridiculū eſſet ipſā nutricē oim: cōcipiētē/pturiētēq3 ſingula motu carere? ipoſſibile eni aliquid abſq3 motu parere. Nec minus ridiculū illud: q̄ id corpus ſterile nūcupare. nihil eni aliud ipſius imobilis appellatio q̄ ſterile quiddā ſignificat. Totū hoc o fili generati cōſidera/quod eſt in mūdo: aut creſcendo/aut decreſcendo mouet. Quod vero mouet: id pterea viuit. ſingula tamē viuētia: haud eadē eſſe neceſſe eſt. Siml' quippe mūdus vniuerſus exiſtēs: totus quidē imobilis/partes autē eius agitabiles vndiq3. nihil tamē corruptioni ſubiectū: ſed appellationes quedā falſe homines turbant. Neq3 eni generatio: vite creatio eſt/ſed latentis explicatio vite. neq3 mutatio mors: ſed occultatio potius. Cum hec igitur ita ſe habeant: imortalia cūcta. Materia quidem vite ſpūs eſt. mens anime. Ex mente viuēs omne pfluit. Omne igitur viuēs per mentē: pmanet imortale. Maxie vero oim imortalis eſt homo: qui deū capit: qui diuine conformat eſſentie huic eni ſoli ex omni viuentiū genere: deus ipſe congreditur. nocte quidē per ſonia: die crebrius per portenta: per que oia ſibi futura pnūciat. p aues

per inteſtina:per ſpiritū.perq; ſybillã:ꝓpter que vere dicitur homo ſcire q̄ ſunt:q̄ fuerūt:q̄ mox vētura trahãtur.Illud aūt in primis aiaduertas fili mi velī quod vnūquodq; genus viuentiū reliquorū: ꝓpriã mūdi ꝓuinciã habitat.humida quidē aquam.terreſtria terram:aerem volatilia.homo autem his omībus vtitur:terra/aqua/aereq;/& igni.celum ſuſpicit: ſēſuq; illud attigit.deus vero circa omia ſimul atq; per omnia.actus enī eſt omniū:atq; poteſtas.nã arduum quiddam eſt o fili:deū percipere.Hunc quotiens intueri volueris:aduerte mundi ordinem atq; ordinis eius ornatum.Aduerte neceſſitatem eorum que ſenſu percipiuntur/prouidentiãq; cunctorum:q̄ facta ſint ante/& que quotidie fiunt.Aduerte plenã vite materiam:talem ac tantum deum cum omnibus bonis:et pulchris dijs demonibus atq; hominibus incedentem.TAT.At iſte o pater operationes quedam ſunt.TRISME.Ah fili vnde hec:niſi ab ipſo deo proficiſcuntur:num ignoras quod quemadmodū mundi partes ſunt celum/aqua/terra/& aer: eodē modo dei membra/vita/imortalitas/neceſſitas/ prouidentia/natura/anima mens:Horumq; omniū participatio:ipſum bonum.neq; fit aliud vſquã/nec eſt factū:vbi deus ipſe non adſit.TAT.In materia ergo pater. TRISME.Materia fili mi ſeorſum eſt a deo:vt locus illi proprius aſſigneť.Quid aliud illam exiſtimas:q̄ rudem indigeſtãq; congeriem hanc exiſtere poſſe:ne ſecus credas niſi formetur.Quod ſi formať:ab aliquo certe formatur.operatiões enī formandi:partes dei eſſe diximus.A quo ergo vita donantur animantia ſingula/a quo fiunt immortalia/ que immortalitatis munere perfruuntur/a quo mu

tantur que mutabilia ſunt/ſiue materiã ſeu corpus
nũcupaueris:dei actus eſſe memento. Actũq; mate=
rie:materie rationẽ. actũ corporeũ:corporũ rationẽ.
actũ eſſentie:eſſentie rationẽ. idq; oẽ. neq; quicq̃ eſt
in omi:quod non ſit ipe deus. Itaq; nec magnitudo
neq; locus/neq; qualitas/nec figura:neq; etiã tẽpus
circa deũ. omne eni eſt. Omne aũt circa omnia:atq;
per omnia:Hoc verbum o fili cole atq; adora. Cul=
tus autem dei vnus eſt:non eſſe malum.

Vodecimus de iferiore mente:q̃ prime mentis imago
d aut veſtigiũ quoddã eſt) proſequens poſt prime men=
tis exactã determinationẽ:eã ſingulis aiabus aſſociat
ſed in irrationalibus mens natura eſt:in hoibus aũt rõ. cuius be
neficio quicũq; hoim deſtituũtur:ritu ferarꝝ flagranti quodam
ipetu ad cupiditatũ expletionẽ rapiũtur. nec finẽ ſue libidini ſta
tuunt vllũ:nec ſuorꝝ malorũ iueniũt/paſſionũq; terminũ. qui fa
to/diuinoq; decreto patiũtur dantq; ſue meritas ignorantie pe=
nas. Boni cõtra quibus mẽs preſidet boni/pulchriq; imago:bo=
na ſuſcipiunt que illis cõſtituerit fatũ. Minime ergo fatũ effugi
es:lex ſiquidẽ diuina eſt fatum. mala tñ/penaſq; prauitatis aſſe
clas fugere potes. Mercurius oraculo plenus multa diſcutit. ſe=
pius oraculũ infũdentẽ audiuit. duo diuina in hoibus munera
cõmẽdat/mentẽ atq; ſermonẽ. Oracula boni demonis vel ſi ma
uis celeſtis ſpũs diuinitꝰ afflãtis aperit:de deo/de verbo/de mũ
do/de materia. nihil eſſe i mũdo vite expers. nihil mortale dicẽ=
dũ (ſed potiꝰ diſſolubile quid eſſe ſentiẽdũ) nihil imobile. Et ſo
li diſſolubiliũ hoi deũ varijs modis congredi. & quo pacto ex
ſẽſibilibꝰ ad deũ pcipiẽdũ hõ aſſurgere poſſit. hec duodecimus.

ℂ Mercurij ad Tatium filium ſuum:de generatio=ne et impoſitione ſilentij. Tatius XIII

N cõmunibus pater ſemonibus:per enigma
i ta quedã ac ſine declaratione vllius adiun=
ctiõis/de deitate tractaſti/aſſerens ante rege=
neratiõẽ ſaluũ fieri neminẽ. Equidẽ dũ aſcẽdebas
in mõtem:ſupplex tibi tunc aſtiti obſecrans/vt mihi
regenerationis rationẽ aliquãdo reſerares. id enim

ſolum reſtabat tunc michi diſcendum. Tunc demũ ſpopondiſti te reuelaturũ:cum a mundo forem alie natus. Ecce iam paratus ſum pater. a mẽte mea mũdi deceptiones excuſſi: Tu ergo ſerua promiſſa. Regenerationis modum vel palam: vel clanculum vt iubet ediſſere. Ignoro o Triſmegiſte: qua ex materia quoq; ſemie natus fuerit homo. TRISME. O fili contemplatiua in ſilentio ſapientia: ſemen eius verum bonum. TAT. Quonam ſerẽte pater? hoc eni ignoro. TRISME. Voluntate dei mi fili. TAT. Et quãti eſt qui nõ eſt genitus:expers eni intelligibilis eſſentie. quod ſi aliter ſe habeat:qui gignitur/deus erit dei filius. TRISME. Omne in oi:cõſtãs ex omnibus poteſtatib⁹. TAT. Enigmata fingis o pater: neq; p̃ris more cũ filio loq̃ris. TRISME. Hoc genus o fili nõ eruditur. verbum quotiẽs vult: ſub inſinuatione quadam in dei memoriã reducitur. TAT. Impoſſibilia infers: ac nimiũ violenta. quapropter his cupio cotradicere. TRISME. Admodum diſcrepas a paterno genere Tati. TAT. Ne inuideas mihi pater:legitimus enim ſum filius. Age precor:regenerationis modũ/me doce. TRISME. Quid dicam fili: quod dicã p̃ter hoc nõ habeo quicq̃/quod verũ cerno ſpectaculũ/ex dei benignitate mihi iam oblatũ. vnde in corpus ſum imortale tranſlatus:ſũq; nõ ille qui prius fuerã/ac mẽs nuper effectus. hoc myſteriũ non docetur. Vide hoc elemento formato per quod videre licet/per q̃d neglecta eſt a me prima compoſita ſpecies: non q̃d ſim colorat⁹ tactumq; ac terminum habeam. ab iis enim ĩpreſentiarũ alienus ſum. TAT. In furorẽ me/inſanũq; mentis oeſterũ o pater nimiũ cõcitaſti:impreſentiarum me ipſum haud

vero malitia. he quidē ſunt numero duodecim. ſub
ijs plures alie continent̃.que per corporis carcerem
incluſum : triſtem homine ſenſibus pati cogunt. ab=
ſunt autē iſte ab eo:qui eſt dei fretus clemētia. Atq;
ita conſtat:regenerationis modus/ ac ſermo. Dein=
ceps ſileto mi fili/deumq; ſilendo laudato: eoq; pa=
cto diuina clemētia nūq̄ a nobis aberit. Gaude/de=
inceps mi fili:nā poteſtate diuina in cōtemplationē
es veritatis eleuatus.Deſcendit in nos cognitio dei.
hac accedēte:repulſa eſt ignoratio. Deſcēdit in nos
cognitio gaudij:hac preſente/triſtitia penitus aufu=
git.in eoſq; ſe vertit:qui ad eam parati ſunt capien=
dam.Poteſtatem voco ad gaudium perducētem cō
ſtantiam:cuius vis ꝓculdubio ſuauiſſima eſt.Com=
plectamur igitur eam libentiſſime fili: ea eni cū pri
mum aderit:molliciem oēm prorſus expellet.Quar=
tam vero nunc continentiā voco:vim vniuerſarū vi=
ctricem cupiditatū. Gradus hic o fili:iuſtitie fūda=
mentum exiſtit.Aduerte autem quo pacto a cūctis
operibus iniuſticiam expulit.iuſti quidem effecti ſu
mus:abſente iniuſtitia fili. Sextā voco potentiam in
nos deſcēdentē:cōmunitionē ſcilicet aduerſus exceſ=
ſum.hac deniq; diſcedēte:inuoco veritatem.aufugit
mox deceptio : veritas adeſt. Vide quō abſolutū eſt
bonum:veritate p̄ſente.Liuor enim diſceſſit a nobis.
veritatis eni inatū eſt bonū/cum vita ſimul et lumi=
ne.nec vltra ire vindex acceſſit. Verum vltrices oēs
repentino quodā impetu reiecte ſunt.Intellexiſti fili
regenerationis ipſius modū:denario preſente nume
ro/intellectualis generatio cōpoſita eſt/que duode=
nariū numerū reijcit. Idq; ex ipſa generatione ſpe=
culati ſumus. Quicunq; igitur ꝓpter benignitatem

ris. Senſibile nature corpus ab eſſentiali generatio- ne procul admodum diſcrepat. vnum quidem diſſo lubile: indiſſolubile alterum. Illud mortale: hoc im- mortale. An vero ignoras: quod et deus/et vnus fi- lius natus es? TAT. O q̃ vellem o pater: analogiam illam per hymnum quem dixiſti audiſſe te a pote- ſtatibus dum ipſe in octonario eſſem. TRISME. Oc tonarium o fili cecinit ipſe Pimander. Vnde te decet vmbraculum ſoluere. purus enĩ ille pimander: mens diuine potentie. non plura mihi q̃ ſcripta ſint/ aperu it: exiſtimans me reliqua ſcrutaturũ. hortatus me eſt ad decora officia: ex quo omnes que in me vires ſũt: concinunt. TAT. O pater audire hec et intelligere velim. TRISME. Quieſce fili quieſce inquam: au- dies iam harmonicã cantilenam/regeneratiõis hym num/quem nunq̃ ſic facile propalarem/niſi tibi con ducturum confiderem. Non docetur hoc: ſed occuli- tur in ſilentio. Vide me fili bone: obſerua ſingula di ligenter. Sic enim te quoq; decet orantem ſub diuo: occidente ſole ad auſtrum/oriente vero ad eurũ fa- ciem vertere. Vniuerſa mundi natura hunc audiat hymnũ. Audi terra. audite turbines imbriũ. o ſilue ſilete: cãtaturus ſum creatorẽ oĩm/totumq; & vnum. Audite celi. quieſcite vẽti. circulus ĩmortalis dei ora- tionẽ iſtã exaudiat. Cano iam creatorẽ oĩm/terrarũ diſtributorem/celũ equilibrantẽ/iubentẽ ex oceano aquã vndiq; fluere dulcẽ ad hominum alimentum/ iubentem ignẽ fulgere ſuperne/ad actiones hominũ atq; deorum. Agamus illi omẽs vna voce gratias: tra nãti celos/naturamq; creãti. Hic mẽtis eſt oculus: hic potentiarum bñdictionẽ libenter excipiet. O mee vi- res: laudate ipſum vnũ & omne. Cõſonate voluptati

meeoẽs animi vires. Cognitio ſancta: que tuo lumi=
ne fulget. per te lumen intelligibile cãtans: gaudio
mentis exulto. Oẽs potentie mecum vna concinite.
Conſtantia canta mecũ. Iuſticia mea: per me/iuſtũ
canat. Cõmunio mea: totum ipſum laudet. ꝑ me ca=
nat veritas veritatem. Bonũ noſtrum: bonum deniq;
canat. O vita/o lux: a vobis in nos bñdictio currit.
Gratias habeo tibi pater/actus oĩm poteſtatũ. Gra=
tias ago tibi deus/oĩm poteſtas actuum. Verbum tu
um per me te laudet. per me mundus verborum reci
pit ſacrificium hoc. mee vires clamãt: totum cantãt/
voluntatem tuam ꝑficiunt. Tua volũtas abs te in to=
tũ. ſacrificium verborũ: ab oĩbus excipe. O vita: totũ
quod eſt in me ſalua. O lux/totum illumina: ſpiritus
deus. Verbũ tuũ me regit ſpiritifer opiſex. Tu ſolus
es deus. Homo tuus hec clamat: per ignem/perq; ae=
rem/per aquam/perq; terrã/per ſpiritũ/perq; creata.
Ab eternitate benedictionẽ inueni: qua deſiderio ĩ
voluntate tua quieſcã. TAT. Noui pater hũc hym
num abs te ex voluntatis affectu cantatũ: vnde mũ
dum attigi in eũ. TRISME. Intelligibilẽ dic mũdũ
fili. TAT. Intelligibilẽ dico pater. Ex tua ſiquidem
cãtilena: illuſtrata mihi mẽs eſt. quo fit: vt ipſe quoq;
ardeam amore canendi. TRISME. O fili mi Tati:
ne ſine propoſito/laudes cantato diuinas. TAT. Ex
mente cantabo mi pater. TRISME. Que ſpeculor
infũdo tibi: generationis ꝓgenitor Tati. TAT. Deo
verborũ offero ſacrificia. o deus/tu pater/tu dñs/tuq;
mens: accipe ſacrificia verborum que requiris a me.
te volente ꝑficiunt̃ oĩa. TRISME. Offero fili hoſtiã
patri deo gratã: orationiq; tue intentus eſto. TAT.
Gratias habeo tibi pater: ꝙ iſta mihi ꝑdicare volu=

etis. TRISME. Gaudeo fili : ꝙ tibi bona q̄plurima ex veritate: que ſane ſnut immortalia opera. id a me diſcēs/ſilentium virtutis annūcia: nulli cōmunicans regenerationis myſterium / ne tanq̄ calumniatores quidā reputemur. Etenim vterqꝫ noſtrum ad ſuffici entiam meditatus eſt: ego quidē diſcens/tu vero cō= diſcens/ex quo teipſum/patremqꝫ nouiſti.

t Frciuſdecimus eſt de arcano regenerationis myſte= rio: ante quā ſaluus fiebat nemo. cuius regeneratiōis autor: eſt dei filius hō/vnius volūtate dei. myſterium quod non docetur: ſed oculiſ̄ in ſilentio/et in ſilētio a ſāctis ve= neratur. Tu Chriſtiane cetera legito. et ſi noua regeneratione in deo per dei filiū es reformatus (depulſis ignorātia/triſticia cupi ditate/ĩiuſticia/luxuria/deceptione/ĩuidia/fraude/ira/temerita te/malicia/horribilibus duodecĩ tenebrarū vltricibus: decē op poſitis dei pietate aſſecutis poteſtatibus tota mente exulta. deo reformatori toto mentis vigore gr̄as agere memento: totꝰ eius amore flagra. totꝰ ſpūs factus et a ſpū regenitus: pietatis hym= nū cōcine: et regenerationis/ĩmaculatus pietatē retine. totus in deum parentē et regenerationis autorem eius filiū conuerſus: hunc ex hoc terciodecimo fructū conſecutus/vel ſaltē ad tā pie cogitandum mentis tue benignitate excitatus.

¶ Mercurij ad Eſculapiū Epilogus. XIIII.

q Voniā filiꝰ meus Tatius (te abſcente) naturā oīm diſcere voluit/cūctari vero me noluit ip= ſe/vt pote iunior ac nuꝑ accedēs/ad cuiuſqꝫ co gnitionē / coactus ſum plurima dicere/vt facilis illi foret atqꝫ expeditus intuitꝰ: opereprecium eſſe cenſui vt ex multis eligēs potiora/ſummatim nūc tibi diſ= putationem precedentē repetam. Licet enim tecum/ vt pote rerum nature perito: per myſtetia quedā ꝑ= currere. Que ſenſu ꝑcipiunt̄: facta ſunt oia / fiuntqꝫ quotidie. genita nō a ſeipſis: ſed ab altero fiūt. Mul ta ſunt genita / ſenſu patentia ſingula: differentiaqꝫ nec omnino ſimilia. quecunqꝫ gignunt̄ ꝓcedunt ab

altero. Eſt ergo quis factor iſtorũ: atq̃ȝ is ingenitus/ vt genitis antiquior ſit. Genita enim dixim' ab alio fluere. Nihil autem p̄ter ingenitum: genitis eſſe poteſt antiquius. Factor quippe potētior eſt et vnicus: ſoluſq̃ȝ re vera ſapiens vniuerſa/cum nihil omnino ipſum precedat. Dominatur quoq̃ȝ multitudini/magnitudini/actioni/continuitati: genitorũq̃ȝ oim differentie. Preterea genita viſibilia ſunt/ inuiſibilis ille. ob id vero facit: vt viſibilis fiat. ſemper igitur facit. Dignũ eſt intelligere/intelligēdo mirari/ admirãdo ſe beatum vocare: patrem legitimũ recognoſcētem. Quid enim dulcius parente legitio? Quis iſte? Quõ eum reperiemus? An illi appellationem dei ſoli decens eſt attribuere: vel factoris vel patris? An tria pariter cognomenta: deum ergo cognominato ꝑpter potentiam. factorem propter actum. patrem deniq̃ȝ ꝑpter bonũ? Eſt enim poteſtas a genitis admodum differens: actus autem in productione cunctorum. Quamobrem ſermõis varietate/vanitateq̃ȝ dimiſſa: duo hec in primis meditari oportet/genitorē ſcilicet ac genitum. horũ nihil eſt mediũ: nec quicq̃ preter hec aliud. Cũ ergo oia intelligere volueris: horũ recordare duorũ/eaq̃ȝ eſſe vniuerſa memēto. nihilq̃ȝ tibi erit ambiguũ/nec ſuꝑnorũ/nec infernorũ/ſeu diuinorũ: ſeu mutabiliũ/aut patentiũ / aut eorũ que ĩ tenebris deliteſcunt. Duo nēpe cũcta ſunt: genitor ac genitũ. nec ſecerni alterũ ab altero poteſt. neq̃ȝ enim genitorē abſq̃ȝ genito eſſe poſſibile eſt. vtrũq̃ȝ illorũ idipſum exiſtit. Itaq̃ȝ neutrũ diſiũgi licet ab altero/ queadmodũ neutrũ a ſeipſo diuidi. ſi quidē ipſum faciēs: nihil p̄ter ipſũ quod facit eſt aliud. ſimplex eni eſt: vt ſemꝑ eſt. ita ſēper eſt agens: idemq̃ȝ ſibiipſi/et

in exiſtendo pariter/et in agendo. Nihil autē quod genitū: a ſeipſo genitum eſt. non ergo ſeorſum factū a faciēte. qui horū vnū ſubtrahit: perdit et alterum. Vnus quippe natura ꝓpria: naturā ſēper alterā reſpicit. Si itaqꝫ duo cōceſſa ſunt / efficiēs et effectum: vnita quidē ſunt inuicē. ſic tamē vt vnū precedat/alterum vero ſequatur. precedens ſane deus efficiens: ſequens vero id quod eſt effectum. Quicquid id deniqꝫ ſit: neqꝫ diffidat quiſpiā ijs que diximus varietate rerum perterritus: quaſi tam diuerſorū cōſtructio/vel ardua ſit vel indigna/maieſtate diuina. Vnica enim deo gloria: omnium conſtitutio/atqꝫ id eſt velut corpus dei effector. Ab ipſo profecto factore: nihil malum / nihilqꝫ turpe. He ſiquidem paſſiones ſunt creata ſequētes opera: quemadmodum es rubigo/animata corpa limus. At neqꝫ faber ferrarius induxit rubiginē: neqꝫ animati corporis genitor cenū ac ſordes. eodemqꝫ modo: nec deus etiam malum. Generationis autem perſeueratio: malum ſurrepere cogit. eaqꝫ de cauſa mutationem deus rebus inſtituit: et ceu quādam generationis ipſius purgationē. Preterea eidē pictori figurare licet celū/terrā/mare/deos/hoies/bruta/arbores: ac vita carentia: deo vero vni/taliū deerit agendorū facultas. O dementē/o cecū et totius diuine cognitionis inexpertē. Nihil eſt magis o Eſculapi ridiculū: q̄ qđ huic accidit. nā dū ſe deū venerari fateť/ex eo ꝙ creandi negocio curaqꝫ liberet: deū ipſum prorſus ignorat. quodqꝫ deterius eſt: mortalium illi paſſiones aſcribit/inuidiam/ſuperbiam/ignorantiam/imbecillitatem. Niſi enim faciat oia: aut ſuperbus eſt/aut potius imbecillis. quorum vtrūqꝫ nefariū. Deus enim vnicā propriāqꝫ naturam

habet:idq̧ ipſum bonū eſt. Bonus autē:nec ſuperb•
eſt/nec īpotens. Ipſū vero bonū:deus eſt. Bonū quip
pe:ipſa vis omniū agēdorū. Quodcūq̧ genitū a deo
genitū:id eſt a bono/& ab eo quod oīa poteſt. Vide
quō ille quidē facit:quō etiā illa fiūt. ꝙ ſi cōprehen
dere velis:licet magnā rationē/ꝑpulchrā/atq̧ ſimil=
limā ītueri. Aſpice precor agricultorē/ſemia in terre
gremiū diffūdētē:hic triticū/ ordeū alibi/alibi vero
reliqui generis ſemia. aſpice eūdē vites/malosq̧/& fi
cus repaſtinātē/atq̧ amputantē. Eodēq̧ modo deus
ipſe in celū quidē ſerit immortalitatē/in terrā vero
mutationē:in totum deniq̧ mundum vitam/atq̧ mo
tum. Hec autē haud multa ſunt;ſed pauca/certoq̧
numero determinata. Cūcta enim quattuor ſunt. ac
deus et generatio:quibus oīa comprehenduntur.

q

Vartuſdecimus hec aſſerit. que ſenſu percipiuntur: fa
cta eſſe oīa/atq̧ continue fieri. nam quemadmodū ab
alio fluunt/qui oībus oīpotens rebus dn̄atur:ita quo
q̧ ea cōtinue ſuſtinet /ne ſua natura ſui prona caſus ruant in ni
hilū. cuius ſola cognitio felicē facit atq̧ beatum :qui deus/oīm
factor/atq̧ pater eſt. & ſolus ipſe genitor et cetera oīa genita: in
terq̧ genitorem et genitum nullū intercipi poteſt mediū. & hec
duo :vniuerſa ſūt. ſūt enī duo oīa: genitor atq̧ genitū. preterea
hoc aſſerit: malū a deo nō pendere(vt neq̧ a ferrario fabro/ferri
rubigo)ſed creata ſequi opera . Et ex humana nos arte ad diui
nam artem concipiendā eleuat. et deū ipſū/in celo immortalita
tem ſerere/in terra mutationem: in toto vero mūdo vitam/atq̧
motum. Hec epilogus. Hec pauca ꝑ modū argumētorū ſubieci
mus: q̄uis īgenue fateamur ſingulū quēq̧ dialogorū maiorē de
clarationis operā deſiderare /et longe preſtātius(q̄ noſtre modi
cule vires ſuggerant) ingeniū. Prodeat tn̄ Mercurius hic de di=
uina poteſtate nunc in lucē ad dei honorē et ad illuſtrationē le
gentiū ex iis preſertim qui ex gentilibus ꝓdierunt oībus ſeculis
inſigni ſermonum pietate conſpicuus. cui deinceps librum eiuſ
dem de voluntate diuina ſubungamus.

¶ Mercurij Triſmegiſti de ſapiētia et poteſtate diuina Finis.

¶ Mercurij Triſmegiſti dialogus Lucio Apuleio Madaurenſi philoſopho platonico Interprete.

I

a Sclepius iſte:pro ſole mihi eſt deus.deus te nobis o Aſclepi(vt diuino ſermoni ītereſſes) adduxit.eiq; tali:qui merito omniū antea a nobis factorum/vel nobis diuino numine inſpiratorum/videatur eſſe religioſa pietate diuinior.quem ſi intelligens videris:eris omnium bonorum/tota mēte pleniſſimus/ſi tamen multa ſint bona/et non vnū in quo ſunt omnia.alterum enim alterius conſentaneum eſſe dinoſcitur:omnia vnius eſſe/aut vnum eſſe oia.ita eni vnū alteri cōnexū:vt ſeparari alterū ab altero nō poſſit. Sed de futuro ſermōe:hoc diligenti intentione cognoſces.tu vero o Aſclepi procede paululū:atq; nobis qui interſit/euoca.quo ingreſſo:Aſclepius etiam Amnonem intereſſe ſuggeſſit.Triſmegiſtus ait.nulla inuidia Amnonem prohibet a nobis.etenim ad eius nomen multa meminimus a nobis eſſe ſcripta:ſicuti etiā ad amantiſſimū et chariſſimum filium/multa de phyſica/& exoticaq; q̄plurima Tractatum hūc autem:tuo aſcribam nomini. preter Amnonem vero nullum voca alterum:ne tāte rei religioſiſſimus ſermo/multorum interuentu venientiū preſentiaq; violetur.tractatum autem tota numinis maieſtate pleniſſimum:irreligioſe mentis eſt multorum conſcientie publicare.Amnone etiam adytum ingreſſo/ſanctoq; illo quattuor virorum religione & diuina dei completo preſentia:competenti venerabiliter ſilentio ex ore Hermu animis ſingulorū mentibuſq; pendentibus/diuinus Cupido ſic ęxorſus eſt dicere.TRISAE.o Aſclepi omnis humana imortalis

Q nattuor virorū Aſclepij/āmonis/mercurij·quartus ex 11.cap. Tatius.

Hermu genitiu⁹ grec⁹

eſt anima:ſed nõ vniformiter cũcte/ſed alie alio more vel tp̃e. ASCLE. Nõ enĩ o triſmegiſte:oĩs vnius qualitatis eſt anima. TRISME. o Aſclepi:vt celeriter de vera rationis cõtinentia didiciſti. Nõ enim hoc dixi: omnia vnum eſſe et vnum omnia/ vt que in creatore fuerunt omnia/anteq̃ creaſſet omnia. nec immerito ipſe dictus eſt omnia:cuius membra ſunt omnia. huius itaq; qui eſt vnus omnia/vel ipſe creator omniũ: in hac tota diſputatiõe/curato meminiſſe. de celo cũcta deſcẽdũt/in terram/& in aquam/et in aera. Ignis ſolum quod ſurſum verſus fertur/ viuificũ:quod deorſum/ei deſeruiens. at vero quidquid de alto deſcẽdit:generans eſt. quod ſurſum verſus emanat:nutriens. terra ſola in ſe ipſam conſiſtens:omnium eſt receptrix/omniumq; generum que accipit reſtitutrix. hoc ergo toto(ſicut meminiſti)quod eſt omnium vel omnia:anima et mundus a natura cõprehenſa agitantur. ita omnium multiformi imaginum equalitate variata:vt infinite qualitatum ex interuallo ſpecies eſſe noſcantur. adunate tamen ad hoc: vt totũ vnũ et ex vno/omnia eſſe videantur. totus itaq; quibus formatus eſt mundus:elementa ſunt quattuor/ ignis/aqua/terra/aer/mũdus vnus/anima vna/ deus vnus. Nunc mihi adeſto totus q̃tũ mente vales/quãtum calles aſtutia. diuinitatis etenim ratio/ diuina ſenſus intentione noſcenda:torrẽti ſimillima eſt fluuio/e ſummo in pronũ/p̃cipiti rapacitate currẽti. quo efficit: vt intentionẽ noſtrã non ſolũ audientiũ verũ etiam tractantium ipſorũ/celeri velocitate pretereat.

Aput primũ edocet. omnia vnius eſſe:et oĩa vnũ. vni⁹:
6 vt a quo oĩa. vnũ:vt oĩa effecta/in cauſa ſunt vnũ. aĩam
humanam omnem immortalem eſſe:ſed id diuerſa eſſe

ſorte.de celo omnia deſcēdere.quod deſcendit: generationem
preſtare.quod aſcendit/ſurſumq; tendit:ſolum preſtare vitam.
idipſũ vnũ/cuius ſunt oīa & quod eſt oīa mũdũ/et mũdi formas
omnes mouere.ex quibus coaleuit mũdus: ignē/aerem/ aquã/
et terram eſſe.et ſicut omnia corpora/vnius mũdi corpus vnũ/
efficiũt:ita quoq; vult omnes rerum formas vnam omniformē
vnius mundi efficere formam/quam mũdi vocat animam/qua
re mũdus omnicorpor/atq; omiformis.et hec ſunt corpus vnũ/
anima vna/mundus vnus/deus vnus.a quo diuina ratio/diui
numq; verbum/torrēti fluuio e ſummo in pronum precipitira=
pacitate currēti ſimillimum:omnia permeat/illabitur omnia/
īfluitq; in omnia.et hec diuina ratio/ diuinumq; verbum:quid
nam aliud obſecro q̃ diuina ſapientia/omnium artifex?que(vt
ſapiens canit)omībus mobilibus mobilior eſt.et que cũ ſit vna:
omīa poteſt/et in ſe permanens oīa nouat.hec prima particula.

Caput II

c Elũ ergo ſenſibilis deus/adminiſtrator eſt om
niũ orporũ: quorũ augmēta/ detrimētaq; ſol
et luna ſortiti ſũt.celi vero/et ipſius aīe/et oīm que in
mundo ſunt:ipſe gubernator eſt:qui eſt oīm effector
deus.a ſupradictis eni oībꝰ quorũ gubernator eſt oīm
frequens per mũdũ fertur influxio/& per animã oīm
generum/et ſpecierum omnium/perq; rerum naturã.
mũdus autem preparatus eſt a deo:receptaculum
omniformiũ ſpecierum.naturam autem per ſpecies
effigians:mundum per quattuor elementa ad celũ
vſq; adduxit.Cũcta:dei viſibus placitura.omnia au
tem deſuper pendentia: in ſpecies diuiduntur /hoc
quo dicturus ſum modo.genera rerum omniũ ſuas
ſpecies ſequũtur:vt ſit ita totalitas genus:ſpecies ge
neris particula.genus ergo deorum/demonũq; ge=
nus:eque et hominũ/ſimiliter et volucrum.et oīum
que in ſe mũdus habet:ſibi ſimiles ſpecies generat.
genus eſt & aliud animalis:genus ſine ſēſibus quidē
attamen non carens anima/vnde beneficijs gaudet/

eſt diuina religione dijs iunxerit. demonibus acce=
dit: qui ijs iunctus eſt. humani vero: qui mediocrita
te ſui generis contenti ſunt. et relique hominum ſpe
cies/ijs ſimiles erunt: quorum ſe generis ſpeciebus ad
iunxerint.

Aput ſecūdū. Pro preſentiū iuuāda ītelligētia/et quorū=
¶ dā ſequētiū: latere haudquaq̄ debet/mercuriū lōge alio
ſignificatu/vti vocabulo animalis/ac nos vti cōſueui=
mus. item et anime vocabulo. nam animam ex ſecundo pīman
dri dialogo: motu diffinit. animal autem ex ſequenti capite/ani
ma diffinit & corpore. quare quidquid vim motricē habet: ſua
quidem locutiōis obſeruatiōe/aīam habet. quicquid aūt aīam &
corpus: aīal eſt. aīal igitur celū/mūdus/plante et elementa. Verū
noſtra conſuetudo eſt: id ſolū vocare aīal/quod ſit corpus aīatū
ſenſu preditum. et animam non ſolum motu diffinimus: ſed vi=
ta/ſenſu/vltroneo motu/aut intellectu. Cum itaq; animal audi=
mus: non noſtro/ſed ſuo more intelligamus. at nūc ad dialogū.
Contendit celum/celeſteq; corpus ad cetera ſenſibilia: vt homo
ad cetera animalia. homo autem ceteris animalibus/vt anima=
lis deus: celū vero ceteris ſenſibilibus/vt ſenſibilis deus. At deū
omnium rectorem/gubernatorem omniū eſſe que ſunt in mun
do/nihil aliud eſſe crediderim/q̄ deum omnibus ꝓuidere et om
nia diſpenſare/per genera/per ſpecies. quorum omniū mundus
eſt receptaculum. et vnicuiq; deus vt apto iuſtrumēto: munus
aliquod impartit. vt ſol et luna: ad rerum ortus & obitus/ad re=
rum augmenta et detrimenta ſunt diuinitatis organa. et hoīes
per angelos: bruta vero per homines/diſpēſat. At vero quod de
demonibus dicit ſpecies ſine eorum adiutorio non figurari/et
quoſdam heſiſſe generi diuino/& proximitate et conſortio dijs
ſimiles habitos/quoſdam vero in qualitate ſui generis perſe=
ueraſſe hominū rationem amātes: ſcimus ex ſacris litteris/ange
los qui non ſeruauerūt ſuum principatum/reliquiſſe ſuum do
micilium/.et in iudicium magni dei vīculis eternis ſub caligine
reſeruatos. qui et ſi ſimulent ſe hominum amatores: minime ta
men amant/ſed ad precipitia pertrahunt. quod a principio fece
runt. amare enim ſimulantes: cum mortem hominibus intule=
runt/dicebant nequaq̄ moriemini/ſed eritis ſicut dij ſcientes bo
num et malum. que igitur de demonibus hic dicit: non ſatis ac=
commode videntur poſſe ad piam trahi intellignentiam/ſed er=

rorem gentium ſequi. verum de hominibus qui herēt deo/diui nos euadere/qui autem demonibus in ſortes recipi demonum/ demonibuſq; iungi qui in iudicium (vt dictum eſt) magni dei vīcu lis eternis ſunt reſeruati:ingenue fatemur. nam ex dei ore pronunciatum eſſe cognoſcimus: dicturum in iudicio/ijs qui in ſiniſtra parte erunt/diſcedite a me maledicti in ignem eternum/ qui parat⁹ eſt diabolo et angelis eius. ſed qui nā illi erūt. niſi qui demonib⁹ in hoc mūdo adheſerunt. Hec pro ſecūda partitione.

Caput III

PRopter hoc o aſclepi magnū miraculū eſt hō: aīal adorādū et honorādū. hoc eni in naturā dei trāſit: quaſi ipe ſit de⁹. hoc demonū gen⁹ nouit; vt pote qui cū eijſdē ortū ſe eſſe cognoſcat. hoc hūane nature ꝑtem in ſe ipſo deſpicit: alteri⁹ partis diuinitate confiſus. O hominū quanto eſt natura tē perata felici⁹: ac dijs cognata. diuinitate coniūctus/ partē ſui qua terrenus eſt intra ſe deſpicit. cetera oīa quibus ſe neceſſarium eſſe celeſti diſpoſitione cogno ſcit nexu ſecſt charitatis aſtringit. ſicq; ſuſpicit celū. ſic ergo feliciore loco medietatis eſt poſit⁹: vt que infra ſe ſunt diligat/ipſe a ſuperioribus diligatur. colit terram. elemētis velocitate miſcetur: acumine mē tis in maris ꝓfunda deſcendit. omnia illi lucent: nō celum videtur altiſſimum. quaſi enim e proximo ſa gacitate animi intuetur. intētionē animi eius nulla aeris calligo cōfūdit. nō dēſitas terre operā ei⁹ ipedit. nō aque altitudo ꝓfunda deſpectū eius obtūdit. oīa idē eſt/ et vbiq; idem eſt horū oīm generū q̄ ſunt ani malia: deſuꝑ deorſum radices ꝑueniētes habēt. ianimalium vero de imo in ſuꝑna vna radice ſilueſcūt. quedam duplicibus aluntur elementis: quedam autem ſimplicibus. alimenta autem ſunt bina/anime et corporis e quibus animalia conſtant. anima mundi: inquieta ſemꝑ agitatiōe nutritur. corporea ex aqua

et terra inferioris mundi: alimentis augeſcunt. Spūs (quo plena ſunt omnia) permixtus cunctis: cuncta viuificat/ſenſu adito ad hominis intelligentiam/que quinta pars ſola homini conceſſa eſt ex ethere. ſed de animalibus cunctis: humanos tantum ſenſus ad diuine rationis intelligētiam exornat/ erigit atq ſuſtollit. ſed quoniam de ſenſu cōmoneor dicere: paulo poſt et huius rationem vobis exponam. eſt enim ſanctiſſima et magna: et non minor q̄ ea que eſt diuinitatis ipſius. ſed nunc vobis expediam: que ceperam. dicebam enim in ipſo initio rerum de coniunctione deorum: qua homines ſoli (eorū dignatione) perfruuntur. verum ij hominum quicunq tantum felicitatis adepti ſunt: vt illum intelligentie diuinū perciperēt ſenſum/qui ſenſus eſt diuinior ī ſolo deo et in humana intelligentia. ASCLE. Nō enim oīm hoīm o Triſmegiſte vniformis eſt ſenſus. TRISME. Non omnes o Aſclepi intelligentiam veram adepti ſunt. ſed imaginem temerario impetu / nulla vera ratione inſpecta/ſequentes: decipiūtur. que in mentibus maliciā parit: et tranſformat optimū animal in naturā fere/moreſq beluarum. de ſenſu autem/et de omnibus ſimilibus: quādo et de ſpiritu/tunc totam vobis preſtabo rationem. Solū enim aīal homo duplex eſt. & eius vna pars ſimplex eſt. q̄ vt greci aiūt ουσιωδης: aut quam vocamus diuine ſimilitudinis formam. eſt autem quadruplex qd̄ κοσμικον greci nos mūdanum dicim⁹. ex quo factū eſt corpus: quo circūtegitur illud/quod in homine diuinum eſſe iā diximus. in quo mentis diuinitas tecta ſola/cum cognatis ſuis id eſt mētis pure ſenſibus/ſecum ipſa cō quieſcat/tanq̄ muro corporis ſepta.

t Ertium caput effert hoīs dignitatē. in qua ſūmopere re cognoſcēdus / tantorū beneficiorū actor / ingētiq; amore & pennibus gratiarum actionibus ſemper proſequēdus: qui tātis tanq; excellentibus donis / hominem inſigniuit. nam vt vult effect⁹ eſt homo: vt in diuinam naturam tranſeat/ angelorum demonumq; genus cognoſcens. cum angelis naſcitur: quos habet ab ipō natiuitatis exordio preſides et cuſtodes/ naturam ſortitus immortalibus cognatam / deiq; inſignitam charactere. cōpoſitus ex mortali et immortali/terrena et ſupramūdana particula. qui vero diuinitatis dotes non ignorat: terrenam deſpicit/ in immortali autem et ſupramundana parte cōfidit/ad celum ſuſpirat. vt qui illic meliore ſui parte: omnia ſentiat affinia. attamen in mundi medio poſitus: cetera quibus ſe diuina ordinatione neceſſariū eſſe cognoſcit / ſecum nexu charitatis aſtringit. vt que infra ſe ſunt diligens: a ſuperioribus diligatur. colit terram: elementis velocitate miſcetur. acumine mētis: in profunda deſcēdit. omnia illi lucent. celum non videtur altiſſimum. quippe qui quaſi e proximo: ſagacitate animi / ipſum intuetur. intentionem animi eius: aeris caligo non confundit. non denſitas terre: operam eius impedit. non altitudo aque profunda: deſpectum eius obtundit. et ex animalibus cunctis: deus humanos tantum ſenſus / ad diuine rationis intelligētiam exornat/erigit/atq; ſuſtollit. intelligentia autem vel ſola / hominis pars: etherea/immortalis et ſupramundanorū naturam ſortita. attamen hominū quidam/diuinum ſenſum adepti ſunt/et felices quidem: qui pia mentis intētione in deum iugiter feruntur. quidam vero mundanam et ſenſualem/ vmbratilem quandam vere diuineq; ītelligētie imaginem: quam qui ſequuntur/ errant. nam hec diuine intelligentie adumbratio: in eorū mentibus qui illam ſequntur/ malitiam parit: et transformat hominem/natura quidem optimum/ et diuinum animal: ī naturam fere/moreſq; beſtiarum. Hec tertie particule ſumma.

Caput IIII

ASCLE. quid ergo oportuit o Triſmegiſte/ho
a minem in mundo conſtitui: et non ea parte (qua de⁹ eſt) eū in ſūma beatitudine degere?
TRISME. Recte queris o Aſclepi. & nos enim deū rogamus vt tribuat nobis facultatem reddende ra-

tionis iſtius. cum enim omnia voluntate ei⁹ dependeant: tum illa vel maxime que de tota ſummitate tractantur/quam rationem preſenti diſputatione cõquirimus: audi ergo Aſclepi. dominus et omnium conformator quem recte deum dicim⁹: cum a ſe ſecundum fecerit qui videri et ſentiri poſſit/ eundem ſecundum ſenſibilem ita dixerim/ nõ ideo quod ipſe ſentiat (de hoc enim/an ipſe ſentiat an non: alio dicemus tempore)ſed eo quod videntium ſenſus incurrit. quoniam ergo hunc fecit ex ſe primum/ et a ſe ſecũdum/ viſuſq; eſt ei pulcher/ vtpote qui ſit omnium bonitate pleniſſimus:amauit eum/vt diuinitatis ſue partem.ergo ꝙ tantus et tam bonus eſſet:voluit alium qui illum quem ex ſe fecerat/intueri potuiſſet/ſimulq; et rationis imitatorẽ et diligentie fecit hominem.voluntas etenim dei:ipſa ſumma eſt ꝑfectio. vtpote cũ voluiſſe & perfeciſſe vno eodẽq; tẽporis pũcto compleat. cum itaq; ουσιωλη animaduerteret deus/non poſſe omnium rerum eſſe diligẽtem/niſi eam mundano integumento cõtegeret:texit eam corporea domo.taleſq; omnes eſſe precepit ex vtraq; natura:in vnum cõfundens/miſcenſq;/quãtum ſatis eſſe debuiſſet. Itaq; hominem conformauit ex animi et corporis (id eſt ex eterna et mortali)natura.vt animal ita conformatum vtriq; origini ſue ſatiſfacere poſſit/et mirari atq; orare celeſtia et eterna/& ĩcolere atq; gubernare terrena.modo autem dico mortalia/ non aquam et terram/que duo de quatuor elemẽtis ſubiecit natura hoĩbus.ſed ea q̃ ab hominib⁹ aut in his aut de his fiunt.vt ipſius terre cultus/paſcua/edificatio/portus/nauigationes/cõmunicationes/commodatiões alterne:qui eſt huma-

nitatis inter ſe firmiſſimus nexus. et pars eſt mundi q̄ eſt aqua et terra: que pars terrena mūdi/artium diſciplinarumq; cognitione atq; vſu ſeruatur. ſine quibus mundum deus noluit eſſe perfectum. placita enim dei neceſſitas ſequitur: voluntatem comitatur effectus. neq; enim credibile eſt deo diſpliciturū eſſe quod placuit: cum et futurum id/& placiturum multo ante ſciuerit.

q Vartum caput diſcutit: cur deus hominem nō in intelligibilium regiōe/ſed in mūdo conſtituerit. et aperta eſt diſcuſſio. Et etiam cur ex vtraq; natura/ mortali et immortali: hominem temperauerit. & vſiodem diuine ſimilitudinis formam / quāq; ad ſuam ſimilitudinem et imaginem creauit mentem: mundano/corporeoq; contexerit integumento. et volūtatem dei/ſummam eſſe rerum perfectionem: quam neceſſitas ſequitur / neceſſitatem autem comitatur effect⁹. nam deus: voluiſſe et perfeciſſe/vno eodemq; temporis pūcto cōplet. ꝙ mundum ſecundum deum et hic et cap. ſexto Appellat: perinde eſt/ ac ſi duitatem ſecundam appellas vnitatem. nam duitas vna/vnuſq; binarius. ſed monas abſolute vna. binarius autem non abſolute vnus: ſed participatione / contractioneq; vnus/et ſecundus vnus. ita deus vnus/abſolute deus: mundus autem non deus/ſed participatione deus/et ſenſibiliū rerū pulcherrimū dei veſtigiū. Hec pro quarta Aſclepi particula.

¶ Caput V

ſ Ed o Aſclepi: animaduerto vt celeri mentis cupiditate /feſtines audire/ quomodo homo celi vel eorū que in eo ſunt delectū poſſit habere vel cultū. audi itaq; o Aſclepi: delectus dei celi cum ijs q̄ īſunt oībus/vna eſt obſequiorū frequētatio. hāc aliud animal non cōfecit/nec diuinorū/nec animaliū: niſi ſolus homo. hominum enī admiratiōibus/adorationibus/laudibus/obſequijs: celum/celeſteſq; delectantur. nec imerito in hominū cetū/muſarū chorus eſt a ſūma diuinitate demiſſus: ſcilicet ne terren⁹ mūdus

videreť incultior/ ſi modulorũ dulcedie caruiſſet.ſed potius vt modulatis hoim cãtilenis:cõcelebrareť laudibus/qui ſolus oia aut pater eſt oim. atq3 ita celeſtibus laudibus:nec in terris harmonie ſuauitas defuiſſet.aliqui eni ipſiq3 pauciſſimi/pura mẽte ꝑditi:ſortiti ſũt celi ſuſpiciẽdi venerabiliorẽ curã. quicũq3 autẽ ex duplici nature ſue cõfuſione/interiorẽ itelligẽtiã. mole corporis reſciderũt:curãdis elemẽtis/hiſq3 inferioribus ſũt ꝓpoſiti.aial ergo hõ nõ quidẽ eo eſt minor/qđ ex ꝑte mortalis ſit:ſed ex eo forte ap:i⁹ efficatiuſq3 cõpoſit⁹/ad certã rationẽ mortalitate auct⁹ eſſe videať.ſcilicet quoniã vtrũq3 niſi ex vtraq3 natura ſuſtinere nõ potuiſſet:ex vtraq3 formatus eſt/vt et terrenum et diuinũ poſſet habere delectum. rationem vero tractatus iſtius o Aſclepi: non ſolum ſagaci intentiõe verũ etiã cupio te animi viuacitate ꝑcipere. eſt eni ratio plurimis incredibilis:integra autẽ et vera ꝑcipiẽda ſanctoribus mẽtibus.itaq3 hic exordiar.

q Vintum caput inſtruit:muſicã ſuauitatem/ad concinẽdas dei/celeſtiumq3 laudes/hominibus idultã.quod et ꝓphetas diuino ſpiritu plenos / precipere cognoſcim⁹: cũ iubilare/cum pſallere deo/cum laudare dominum in tympano/in choro/in chordis/in organo precipiunt.hic eni muſarum totiuſq3 muſice optimus finis.Littera de ſe conſpicua.

Caput VI

e Ternitatis dñs/deus primus eſt: ſecundus eſt mũdus/hõ eſt tertius.effector mundi:deus/et eorũ que inſũt oim/ſimul cũcta gubernando/ cum ipſo hoie gubernatore cõpoſita.qđ eſt totũ ſuſcipiens homo: id eſt curam proprie effecit diligentie ſue / vt ſit ipſe et mundus/vterq3 ornamento ſibi. vt ex hac hominis diuina compoſitione: mũdus grece rectius κοσμοσ dictus videatur. Is nouit ſe: no=

uit et mundum:ſcilicet vt meminerit quid partibus conueniat ſuis.quibus ſibi vtendum:quibus ſibi inſeruiendũ ſit recognoſcat.laudes grateſq; maximas agens deo:eius imaginem venerans/non ignarus ſe etiam ſecundam eſſe imaginem dei. cuius ſunt imagines due : mundus ſcilicet et homo.vnde efficitur: vt quoniam eſt ipſius vna compago / parte qua ex anima/et ſenſu/et ſpiritu/atq; ratione/diuinus eſt/ velut ex elementis ſupioribus aſcendere poſſe videatur in celum.parte vero mũdana/que cõſtat ex igne et aqua et aere mortalis reſtet in terra/vt nature ſue omnia mundana vidua deſertaq; dimittat. ſic enim humanitas ex parte diuina/& ex parte mortalis eſt effecta/in corpore conſiſtens.eſt autem mẽſura eius vtriuſq;/id eſt hominis: ante omnes religio/quam ſequitur bonitas. ea demum tunc videtur eſſe pfecta: ſi etiam cupiditatum omnium alienarum rerum/ſit deſpectus virtute munita.ſunt enim ab omnibus diuine cogitationis ptibus/ aliena oĩa : quecũq; terrena corpali cupiditate poſſident.q̃ merito poſſeſſionũ nomine nũcupantur:quoniã nõ nata ſunt nobiſcum/ſed poſtea a nobis poſſideri receperunt.omnia ergo huiuſmodi ab homine aliena ſunt:etiam corp⁹ vt et ea que apetimus/ & illud ex quo appetẽtie nobis eſt vicium : deſpiciamus. vt enim animum rationis ducit intentio;homo hactenus eſſe debuit. vt cõtemplatiõe diuinitatis:partem(que ſibi iuncta mortalis eſt/mundi interioris neceſſitate ſeruandi)deſpiciat/atq; contẽnat.nam vt homo ex vtraq; parte poſſit eſſe pleniſſimus:quaternis eũ vtriuſq; partis elementis animaduerte eſſe formatum. manibus et pedibus vtriſq; binis/ aliiſq; corporis membris:quibus

nferiori (id eſt terreno)mundo deſeruiat.illis vero
artibus quatuor:ſenſus:animi/memorie/atq; proui
ētie.quarū ratione: cuncta diuina norit atq; ſuſpi=
iat.vnde efficitur vt rerum diuerſitates/qualitates/
ffectus/quantitates:ſuſpicioſa indagine homo ſecte
ur.Retardatus vero graui et nimio corporis vicio:
nas nature rerum cauſas/que vere ſunt/proprie per=
uidere non poſſit.hunc ergo ſic effectum/ conforma
tumq; et tali miniſterio obſequioq; prepoſitum a ſū
mo deo / eumq; competenter/mūde mundum ſeruā
do/deum pie colendo/digne et cōpetenter in vtroq;
dei voluntati parentē:talem/quo munere credis eſſe
munerandum(ſiquidem cum dei opera ſit mūdus:
eiuſq; pulchritudinē qui diligētia ſeruat atq; auget/
operamq; ſuam cum dei voluntate coniungit /cum
ſpeciem quam ille intētione diuina formauit/admi=
niculo ſui corporis/diurno opere curaq; componit)
niſi eo quo parentes noſtri munerati ſunt:quo etiā
nos quoq; munerari/ſi fuerit diuine pietati compla
citum optamus pijſſimis votis : vt emeritos atq; exu
tos mundana cuſtodia / nexibus mortalibus abſo=
lutos/nature ſuperioris partis id eſt diuine/puros
ſanctoſq; reſtituat. ASCLE. Iuſte et vere dicis o
Triſmegiſte. hec enim merces:pie ſub deo / diligen=
ter cū mūdo viuentibus. ſecus en/ impieq; qui vixe=
rint: & reditus denegatur in celum / et conſtituitur
in corpora alia/indigna ſācto animo et feda migra=
tio.vt iſte rationis ſermo proceſſit o Triſmegiſte:fu=
ture eternitatis ſpe anime/in mundana vita pericli=
tantur.ſed alijs incredibile/alijs fabuloſum:alijs for
ſitan videatur eſſe deridēdum. Res enim dulcis eſt:
in hac corporali vita/ qui capitur de poſſeſſionibus

fructus. quare animam obtorto (vt aiunt) detinet collo: vt in parte ſui que mortalis eſt inhereat / nec ſinit partem diuinitatis agnoſcere inuidens imortalitati malignitas. ego eni tibi quaſi pdiuinās dixero: nullum poſt nos habiturum delectum ſimplicē/qui eſt philoſophie/que ſola eſt in cognoſcenda diuinitate frequens obtutus/et ſancta religio. multi etenī eam multifaria ratione confundunt. Quomodo ergo multi icomprehenſibilem philoſophiā afficiunt: aut quemadmodum multifaria ratione cōfundunt? TRISME. o Aſclepi: hoc modo. i varias diſciplinas nec comprehenſibiles/eam callida cōmentatione miſcētes/Arithmeticam/ Muſicā/Geometriam. Puram autem philoſophiam eamq; tantum diuina religiōe pendentē: tātum intendere in reliquas oportebit/ vt apocataſtaſes aſtrorum/ſtationes prefinitas/ curſuq; commutationis/numeris conſtare miretur. Terre vero dimenſiones /qualiates/ quantitates/maris profūda/ignis vim/et horum omnium effectus/naturā cognoſcens: miretur/adoret/atq; collaudet artem/mentemq; diuinā. Muſicen vero noſſe: nihil aliud eſt/niſi cūctarum rerum ordinem ſcire/queq; ſit diuina ratio ſortita. Ordo enim rerum ſingularum/in vnum omnium artiſici ratione collatus: cōcentum quendā melo diuino dulciſſonum/veriſſimumq; conficiet.
ASCLE. Quid ergo homies poſt nos erūt? TRISME. Sophiſtarū calliditate decepti: a vera/pura ſanctaq; philoſophia auertentur. ſimplici enim mente & aīa: diuinitatē colere/eiuſq; facta venerari/agere etiā dei voluntati gratias(que eſt bonitatis ſola pleniſſima)hec eſt nulla animi importuna curioſitate/violata philoſophia. et de his ſit hucuſq; tractatum.

Extum caput diſſerit: deum abſolute primũ eſſe deum. mundum: ſecundum/non abſolute ſed participatione deum/vt qui ſit prima abſoluti dei imago. hominẽ: tertium diuinitatis participatione deum/et ſecũdam dei imaginẽ. deus autem non imago: ſed imaginum omnium veritas. Hominem: anima/ſenſu/ſpiritu/ratione/tanq̃ ſuperioribus elementis/ poſſe in celum aſcendere. qua vero igne/aere/aqua/terra coalit⁹ eſt: mortis obnoxium/terre mũdana omnia/diuina illa parte viduata relinquere. Menſuram ad cuius modum viuere debet homo: religionem eſſe/quam ſequitur bonitas. et que perfecta tandem eſſe videtur: cũ cupiditates oĩm alienarũ rerũ virtute munita deſpicit/poſſeſſiões/corpus/et ea oĩa que appetimus/et ipſũ denique appetitionis ſenſum. homo enim hactenus eſſe diciq; debet (vt ſua fert ſententia) quatenus rationis intentio animum ducit. adeoq; vt diuinitatis contemplatione: eam partem/que mortalis eſt ſibi quidem mundi inferioris neceſſitate ſeruandi/adiũcta contemnat/atq; deſpiciat. de poſteris Egyptijs diuinat Aſclepius: nullũ poſt eos futurum qui puram/et de cognoſcẽdo deo adipiſcatur philoſophiam. Mox Hermes redit: ad quid terre dimenſiones id eſt geometriam/qualitates/quãtitates/maris profunda/et ignis vim/horumq; omnium naturam/ id eſt vniuerſã de numeris/celeſtibus globis/rebuſq; naturalibus philoſophiã/ diſcere hominem oporteat. ſane vt admiretur/adoret/collaudet artem/mentemq; diuinam/horum omnium artificem. hanc enim puram eſſe philoſophiam: atq; tantum diuina religiõe pẽdentem: hanc muſicam/hunc concentum/noſſe cũctarum rerũ ordinem/quem queq; res/diuina ratiõe ſortita eſt/ atq; in vnum ad omnium artificem rationem collatum/cõcentum quendam diuino melo dulciſſimum veriſſimumq; efficere. et philoſophiã nulla animi importuna curioſitate viciatam: ſimplici mente et anima/diuinitatem colere/eiuſq; facta venerari/agere etiam dei volũtati gratias/que eſt bonitatis ſola pleniſſima. Confirmatq; Aſclepij vaticinium. Hec ſexta paritio.

¶Caput VII

d E ſpiritu vero et de his ſimilibus: hinc ſumatur exordium. fuit deus et hyle (quam grece credimus mundum) et mundo comitabatur ſpiritus: ſed non ſimiliter vt deo. nec deus ſunt hec: de quib⁹ mũdus eſt. iccirco non erant: quando nata nõ erãt.

ſed in eo iam tunc erant:vnde naſci habuerũt. Nõ enim ea ſola non nata dicuntur /que nec dum nata ſunt:ſed ea que carent fecunditate generãdi: ita vt ex eis nihil naſci poſſit. Quecunq; ergo ſunt/ quibus ineſt natura generãdi: hec et generabilia ſunt/ que de his naſci poſſunt/ tametſi ea ex ſe nata ſũt. neq; enim dubitatur:ex ijs que ex ſe nata ſunt/facile naſci poſſe ea/de quibus cuncta naſcuntur. Deus ergo ſempiternus/deus eternus:nec naſci poteſt nec potuit. hic eſt/hic fuit/ hic erit ſemper. hec ergo eſt: que ex ſe tota eſt/natura dei. Hyle autem vel mundi natura/et ſpiritus: q̃uis nata videantur a principio tamen in ſe naſcendi procreãdiq; vim poſſidẽt/ atq; naturam fecunditatis. etenim initium in qualitate nature eſt:que et conceptus/et partus in ſe poſſidet vim/atq; naturam. hec itaq; ſine alieno conceptu eſt:ſola generabilis. at vero ea que vim ſolã cõcipiendi habent:ex alterius commixtione nature/ita diſcernenda ſunt/vt hic locus mundi cum ijs que in ſe ſunt /videatur eſſe non natus. qui vtiq; in ſe vim totius nature habet. locum autem dico: in quo ſunt omnia. neq; enim hec omnia eſſe potuiſſent:ſi locus deeſſet/qui omnia ſuſtinere potuiſſet. omnibus eni rebus que fuerũt:precauendum eſt loco. nec qualitates enĩ/ nec quãtitates/ nec poſitiones/nec effectus dignoſci potuiſſent/earũ rerũ que nuſq̃ ſunt. ſic ergo et mũdus/q̃uis natus non ſit;in ſe tamẽ oĩm naturã habet vt pote qui omnibus ijs ad concipiendũ ſinus preſtat fecundiſſimos. hoc ergo eſt totũ qualitatis/ materieq; q̃ creabilis eſt: tametſi creata non eſt. ſicut eni natura/materia qualitatis fecunda eſt:ſic et malignitatis eadem eſt eque fecunda. Nec ego dixi o Aſ-

clepi:& Amon(quod a multis dicitur)nũ poterat de=
us incidere/atq; auertere a rerum natura maliciam?
quibus reſpondendũ nihil omnino eſt. Veſtri tamẽ
cauſa/& id proſequar/quod ceperam et rationẽ red
dam. dicunt enim ipſi deum debuiſſe: omnifariam
mundum a malicia liberaſſe. ita enim in mũdo eſt:
vt quaſi membrũ ipſius videatur eſſe. prouiſum cau
tumq; eſt(quantum rationabiliter potuiſſet) a ſum=
mo deo: tunc cum ſenſu/diſciplina/intelligentia/mẽ
tes hominum eſt munerare dignatus. his eni rebus
quibus ceteris anteſtamus animalibus: ſoli poſſum⁹/
malitie fraudes/dolos/viciaq; vitare. ea enim qui an
teq̃ ijs implicitus eſt/ex aſpectu vitarit: is homo eſt di
uina intelligentia prudentiaq; munitus. fundamen=
tum eni eſt diſcipline/in ſumma bonitate conſiſtẽs.
ſpiritu autem miniſtrantur omnia & vegetantur in
mundo: et quaſi organum vel machina ſummi dei/
voluntati ſubiectus eſt. itaq; hactenus intelligatur
a nobis mente ſola intelligibilis ſummus: qui dici=
tur deus/rector/gubernatorq; ſenſibilis dei/eius qui
in ſe complectitur omnem locum/omnẽ rerum ſub=
ſtantiam/totamq; gignẽtium/creantiumq; materiã/
et omne quicquid eſt q̃tumcũq; eſt. ſpiritu vero agi=
tantur ſiue gubernantur omnes in mundo ſpecies:
vnaqueq; ſecundum naturam ſuam a deo diſtribu=
tam ſibi. Hyle autem vel mundus omnium eſt rece
ptaculum/omniumq; agitatio atq; frequẽtatio: quo=
rum deus gubernator/diſpẽſans oibus rebus mũda=
nis/q̃tum vnicuiq; neceſſariũ eſt. ſpiritu vero implet
oia: vt cuiuſq; nature/qualitas eſt. Eſt eni caua mũdi
rotũditas in modũ ſphere: ipſa ſibi qualitatis vel for
me ſue cauſa. iuiſibilis tota: quippe cum quencunq;

in eā ſummum ſubter deſpiciēdi cauſa delegeris locum/ex eo in imo quid ſit videre non poſſis. propter quod multis locis inſtar / qualitatemqꝫ habere creditur/per formas enim ſolas ſpecierū/ quarum imaginibus videtur inſculpta:quaſi viſibilis creditur/cū depicta monſtratur/re autem vera eſt ſibiipſi inuiſibilis ſemper, ex quo eius imum vel pars(ſi locus eſt)i ſphera grece αδησ dicitur. ſiquidem ειδειν grece videre dicitur : quo viſu imum ſphere careat. vnde et ειδη dicuntur ſpecies:ꝙ ſint inuiſibilis forme. ab eo itaqꝫ quod viſu priuātur:grece ades/ab eo qđ in imo ſphere ſunt/ latine inferi nuncupantur. Hec ergo ſunt principia et antiquiora et quaſi initia vel capita omnium que ſunt:in his/aut per hec/aut de his. ASCLE. Omnia ergo ipſa (vt dicis) que ſunt o Triſmegiſte mundana(vt ita dixerim)ſpecierum omnium que inſunt/in vnicuiuſqꝫ ſicuti eſt/ tota ſubſtātia. TRISME. Mundus itaqꝫ nutrit corpora : ſpiritus animas. ſenſus autem(quo dono celeſti ſola felix ſit humanitas)alit mentem. neqꝫ enim omnes/ſed pauci quorum ita mens eſt vt tanti beneficij capax eſſe poſſit. vt enim ſole mundus : ita mens humana iſto clareſcit lumine / et eo amplius. Nam ſol quicquid illuminat/aliquando terre et lune interiectu / interueniente nocte : eius priuatur lumine. ſenſus autem cum ſemel fuerit anime commixtus humane:fit vna ex bene coaleſcente commixtione natura. ita vt nūq̄ eiuſmodi mentes caliginum impediantur erroribus. vnde iuſte/ſenſus deorum animas/eſſe dixerunt. ego vero nec eorum dico omnium:ſed magnorum quorumqꝫ et principalium.

Aput ſeptimum continet de geneſi mundi/de Hyle/mũ
c diq; materia / de ſpiritu comitante/et de loco / velatam philoſophiam. Omnia mũdana in mundo eſſe: mundũ in deo. continens: locum appellat. proinde/locum mundi natũ eſſe non vult: mundum autem natum eſſe/et non natum. natũ quidem: ſi creaturarũ opificium reſpicis. at non natum: ſi opificij reſpicis veritatem. Hyle enim et ſpiritus / mundus ſcilicet et vis quedam diuina per omnia meãs atq; diffuſa: in mundi opificio nõ erant quando nata non erant. ſed in eo (inquit) iam tũc erant: vnde naſci debuerunt. ſed in quo nam erant: niſi in diuino illo verbo/per quod omnia facta ſunt? et in quo: et quod factum eſt/vita erat/& vnde tandem factum prodijt quidquid eſt factum. Hylen fecũdam eſſe eque qualitatis que rationem boni habet/et eque fecundam malicie: ꝙ boni/maliq; eque ſit capax. ceu terra eadem / ſalutarium et noxiarum herbarum fecunda eſt/idq; habet terra/tanq̃ ꝓprietatis ſue mẽbrũ ſic & Hyle. Attamen deum in hominibus ꝓuidiſſe (quãtum rationabiliter oportuit) ſenſum/diſciplinã/intelligentiã/aduerſus huiuſmodi materialẽ ꝓprietatẽ: ne malitia noſtrã hylen occuparet/ ceu noxia q̃dã herba deſertã/neglectã/icultãq; terram. iſuper de ſpiritu in omnia diffuſo/de inferis/ de ſenſu / qui eſt ſuperiorum mẽtium in humanas mentes illapſio/ceu radiorum lucis in oculos/pauca quedã diſceptat. hec ſeptima particula.

Caput VIII

a SCLE. Quos dicis rerũ capita vel initia primordiorum o Triſmegiſte? TRISME. Magna tibi pando: & diuina nudo myſteria. cuius rei initium facio: exoptato fauore celeſti. Deorum genera multa ſunt: eorumq; omnium pars intelligibilis / alia vero ſenſibilis pars. intelligibiles dicuntur/non ideo quod putentur non ſubiacere ſenſibus noſtris (magis enim ſentimus eos: q̃ eos quos viſibiles nuncupamus) ſicuti diſputatio perdocebit: et tu ſi intendas poteris peruidere. ſublimis enim ratio/eoq; diuinior vltra hominum mentes/intentioneſq; conſiſtẽs: ſi non attentiore aurium obſequio/verba loquẽtium acceperis/tranſuolabit et tranſfluet/aut magis reflu

GENTILITIA

et/ſuiq; fontis liquoribus miſcebit ſe/ſunt ergo omni=
um ſpecierum principes dij:hos ſequuntur dij quo=
rum eſt princeps ουσια.hi ſenſibiles vtriuſq; originis
ſue conſimiles:qui per ſenſibilem naturam conficiũt
omnia.altera per alterum vnuſquiſq; opus ſuum il=
luminans.celi/vel quicquid eſt quod eo nomine cõ=
prehẽditur:ουσιαρχησ eſt iupiter.per celum enim:iu
piter omibus prebet vitam.ſolis ουσιαρχησ eſt lumẽ.
Bonum enim luminis:per orbem ſolis nobis infũdi=
tur.xxxvi(quorum vocabulum eſt Horoſcopij)in eo=
dem loco ſemper defixorum ſiderũ:horũ ουσιαρχησ
vel princeps eſt/quem Pantomorphon vel Omnifor=
mem vocant.qui diuerſis ſpeciebus:diuerſas formas
facit.ſeptem ſphere que vocantur erratice habent
ουσιαρχασ id eſt ſuos pricipes:quam fortunã dicũt/
&ειμαρμερηρ/quibus immutantur omnia/lege natu
re ſtabilitate firmiſſima/et ſempiterna agitatione va
riata.aer vero organum eſt/vel machina omnium:
per quam omnia fiunt.eſt autẽ vſiarches huius ſe=
cundus,mortalibus mortalia:& his ſimilia. His er=
go ita ſe habentibus ab imo ad ſummum ſe mouẽ=
tibus:ſic ſibi cõnexa ſunt omnia pertinẽtia ad ſe na
turaliter/vt mortalibus mortalia/ſenſibiliaq; ſenſibi=
libus annexa ſint:ſumma vero gubernationis/ſum=
mo illi domino paret/vt non multa/aut potius vnũ.
ex vno etenim cuncta pendentia/ex eo potius deflu
entia:cum diſtantia videntur/creduntur eſſe pluri=
ma diuiſim.adunata vero vnũ vel potius duo;vnde
fiũt oia/et a quo fiũt.id eſt de materia de qua fiũt:
et ex eius volũtate/cuius nutu efficiuntur alia. AS=
CLE.Hec iterum ratio que eſt o Triſmegiſte.TRIS
ME.Talis o Aſclepi.Deus etenĩ vel pater/vel domi=

Iupiter.
Lumen.
Horoſco=
pij.
Pãtomor
phos.

nus oim/vel quocũq; alio nomine ab homĩbus ſan=ctius et religioſius nũcupetur/quod inter nos/ĩtelle ctus noſtri cauſa/debet eſſe ſacratũ:tanti eius numi nis contemplatiõe/nullo ex ijs noĩbus eũ definite nũ cupauimus.ſi enĩ vox hec eſt ex aere ſpiritu pcuſſo ſo nus/declarans omnem hominis voluntatẽ vel ſenſũ/ quẽ forte ex ſenſibus mẽte perceperit/cuius nominis tota ſubſtãtia paucis cõpoſita ſyllabis/definita atq; circũſcripta eſt/vt eſſet in homĩe neceſſariũ vocis au=riumq; cõmertiũ/ſimul et ſenſus/et ſpiritus/& aeris/& oĩm in his/et per hec:an cũ his nomẽ eſt totũ dei:nõ enĩ ſpero:totius maieſtatis effectorẽ/omniũq; rerum patrẽ vel dominũ/vno poſſe q̃uis e multis compoſito nomine nuncupari.hũc vero vno noĩe vel potius om ni nomine(ſiquidẽ is ſit vnus & omnia ſit)neceſſe aut omnia eſſe eius nomen/aut ipſum omnium nomini=bus nuncupari. hic ergo ſolus vt omnia:vtriuſq; ſe=xus fecunditate pleniſſimus/ſemper voluntate ſua pregnans/parit quicquid voluerit procreare. Volũ=tas eius eſt bonitas oĩs.hec eadem bonitas omnium rerum eſt.ex diuinitate eius:natura nata/vt ſint om nia ſicut ſunt/& fuerũt/& futuris omnibus de hinc natura ex ſe naſcendi ſufficiat.hec ergo ratio o Aſ clepi tibi ſit reddita:quare/et quomodo fiant omĩa vtriuſq; ſexus.ASCLE.Ergo deum dicis o Triſme=giſte.TRISME.Non ſolũ deum o Aſclepi:ſed ani=malia omnia/et inanimalia.impoſſibile enim eſt ali quid eorum que ſunt:infecundum eſſe. fecunditate enim dempta ex omnibus que ſunt:impoſſibile erit ſemper eſſe que ſunt.Ego enim et naturam/et ſen=ſum/& mundũ dico in ſe continere hanc naturam: & nata omnia in ſe conſeruare,procreatione enim

vterq; plenus eſt ſexus/et eius vtriuſq; connexio aut (quod eſt verius) vnitas incomprehenſibilis eſt.quã ſiue cupidinem/ſiue venerem / ſiue vtrũq; poteris re- ćte nũcupare.hoc ergo oi vero verius/manifeſtiuſq; mẽte percepto:quod ex omni illo loco totius natu- re deo/hoc ſit cũctis ineternum procreandi inuentũ tributũq; miniſteriũ.cui ſumma charitas/letitia/hila ritas/& cupiditas /amorq; diuinus/ĩnatus eſt.& di- cendum foret quanta ſit eius miniſterij vis /atq; ne ceſſitas: niſi ex ſui contemplatione vnicuiq; ex inti mo ſenſu nota eſſe potuiſſet.ſi enim illud extremum tẽporis/quo ex cerebro ad ritũ peruenimus/vt vtraq; in vtramq; fundat natura progeniem : animaduer- tis vt altera alterius auide rapiat ſemẽ/ interiuſq; re condat.deniq; eo tempore ex commixtione cõmuni/ virtutem marium etiam femine adipiſcuntur:et ma res femineo corpore lateſcunt. Effectus itaq; huius tam blandi/ neceſſarijq; miniſterij in occulto perpe tratur:ne vulgo irridentibus imperitis / vtriuſq; na- ture diuinitas ex cõmixtione ſexus cogatur erube- ſcere.multo magis etiam:ſi viſibus irreligioſorũ ho- minum ſubijciatur.ſunt autem nõ multi aut admo dum pauci: ita vt numerari etiam in mũdo poſſint religioſi.vnde contigit in multis remanere malitiã: defectu prudentie / ſciẽtieq; rerum omniũ que ſunt. ex intellećtu enim religiõis diuine/qua cõſtituta ſũt omnia: comtemptus medelaq; naſcitur vitiorũ toti' mundi.perſeuerãte autem imperitia atq; inſcitia:vi- cia omnia conualeſcunt/vulnerantq; animam inſa- nabilibus vicijs.que infecta ijſdem/atq; viciata/qua- ſi venenis intumeſcit : niſi eorum quorum animarũ diſciplina & intellectus / ſumma curatio eſt. ſi ergo

ſolis et paucis hoc proderit:dignum eſt hunc proſe
qui atq; expedire tractatum.quare ſcilicet ſolis ho=
minibus intelligentiam/ et diſciplinam ſuam/diuini
tas ſit ipartiri dignata:audi itaq;.deus pater et dñs/
cũ poſt deos hoies efficeret ex parte corruptiore mũ
di & ex diuina/pari lance componderans: contigit
vicia mũdi corporibus commixta remanere/ & alia
propter cibos / victumq; quem neceſſario habemus
cum omnibus animalibus communem. quibus de
rebus neceſſe eſt cupiditatũ deſideria/et reliqua mẽ
tis vicia: animis humanis incidere. dijs vero vtpote
ex parte mundiſſima nature effectis/ et nullis indi=
gentibus rationis/diſciplineq; adminiculis(q̃uis im=
mortalitas / et vnius ſemper etatis vigor ipſe ſit eis
prudentia & diſciplina) tamen propter rationis vni
tatem / pro diſciplina et intellectu ne ab his eſſent
alieni/ordinem neceſſitatis lege conſcriptum/eterna
lege conſtituit. hominem ex animalibus cunctis de
ſola ratione diſciplinaq; agnoſcens:per que vicia cor
porum/homies auertere atq; abalienare potuiſſent:
ipſos ad intentionem/ ſpemq; immortalitatis preten
dit.deniq; et bonum hominem qui poſſet immorta
lis eſſe:ex vtraq; natura compoſuit diuia atq; mor=
tali.et ſic compoſitum per voluntatem dei hominẽ /
etiam cõſtitutum eſt eſſe meliorem dijs:qui ſunt ex
ſola immortali natura formati / et omnib⁹ mortali=
bus. propter quod hõ dijs cognatione coniunctus:
ipſos religione/et ſancta mente veneratur.dijq; etiã
pio affectu:hũana oĩa reſpiciunt/atq; cuſtodiũt.ſed
de hoĩbus paucis iſtud dictũ eſt/pia mente preditis.
de vicioſis vero nihil dicendum eſt: ne ſanctiſſimus
ſermo/eorum contemplatione violetur.

Aput octauum heccomplectitur de vſiarchis ſubſtan
c tialibuſq; pricipibus : quos deos appellat. celi vſiarchã
appellat Iouem. vſiarcham ſolis: lumẽ. triginta ſex ponit horoſcopios id eſt horarũ ſpeculatores/ſiderũ ſemper in eodem loco defixorum: horum autem principem Pãtomorphon id eſt omniformem. ſeptem ſpherarum erraticarũ principes: ponit fortunam et fatum. ponit et aeris vſiarcham. ſed hec demonum figmenta eſſe videntur: et vana quedam inuolucra ad gẽtilitios errores pertrahẽtia / et que in his diutius immorãtes vaneſcere cogunt potius/q̃ perficiunt. Hinc ad ſummi dei redit cõtemplationem/ineffabilis et innominabilis/aut qui omniũ nominatur nominibus/fecunditate pleniſſimi: a quo omnia id habent/vt nihil eſſe poſſit infecundum. hinc amor ille procreãdi et ingẽs nature ſtudiũ: nihil prorſus fedum/ nihil dedecorũ in ſe habens/dũ religioſe cogitetur/et de eo talis habeatur ſermo/ tracteturq; non minus religioſe. eſt enim id indultum: ad diuine fecunditatis emulationem. verum quia maxima pars hominum myſteria ignorat: diuinas leges prophanat/et beluarũ more/inſane/irreuerẽter/et quaſi furibundi et amentes illa tractãt. idcirco de talibus nunc vix/aut cogitari aut loqui pre verecundia quicq̃ audendũ: quod inordinata illa/et hominum ille erga venerabũdam dei ordinationẽ irreuerentie/ ſe ſe ſenſibus cogitatibuſq; ingerunt / non autem illa pulchra/ſancta/ incontaminataq; dei ordinatio. et quia paucis conceſſum eſt/puros habere ſenſus: cenſeo paucis de talibus cogitãdum eſſe atq; loquendũ. Mox ſubiungit: deum ſolis hominibus intelligentiam/diſciplinamq; eſſe impartitum: quo vicia/particula eius immortalis et diuina deuitare poſſet. que alioqui admixtione corporee molis incurreret facile. nam ratiõe corporis et diſſolubilis particule: neceſſe eſt hominũ animus/cupiditatum deſideria/ et reliqua mentis vicia incidere. hec octaua particula.

Caput VIIII

De idololatria.

Lapſus mercurij.

T quoniam de cognatione & cõſortio hoim/
e deorumq;/ſermo nobis indicitur : poteſtatem
hominis o Aſclepi/vimq; cognoſce. dominus et pater vel (quod eſt ſummum) deus/ vt effector eſt deorum celeſtium : ita homo effector eſt deorũ/ qui in templis ſunt/humana proximitate cõtenti. & nõ

ſolum illuminātur:verum etiam illuminant.nec ſo=
lum ad eum proficit : verumetiam confirmat deos.
Miraris o Aſclepi : an nunquid diffidis vt multi?
ASCLE.Cōfundor o Triſmegiſte: ſed tuis verbis li
benter aſſenſus/feliciſſimū hominem iudico/qui ſit
tantam felicitatem conſecutus.TRISME.Nec ime
rito miraculo dignus eſt:qui maximus eſt omnium
deorum. Genus enim omnium ſine confuſione ma
nifeſtum eſt de mundiſſima parte nature propaga=
tum.ſignaq; eorum:ſola pro omnibus eſſe quaſi ca
pita.ſpecies vero deorum/quas conformat humani=
tas:ex natura vtraq; conformata eſt. ex diuina que
eſt prior/multoq; diuinior: et ex ea que intra homi
nes eſt/id eſt ex materia qua fuerūt fabricate.& nō
ſolum capitibus ſolis : ſed membris omnibus/ totoq;
corpore cōfigurant̃. Ita humanitas/memor nature
& originis ſue:in illa diuinitatis imitatione perſeue=
at.vt ſicuti pater ac dominus/vt ſibi ſimiles eſſent/de
os fecit eternos:ita humanitas/deos ſuos ex ſui vul=
tus ſimilitudine figuraret. ASCLE. Statuas dicis
o Triſmegiſte? TRISME. Statuas : o Aſclepi.vides
ne:quatenus tu ipſe diffidas.ſtatuas animatas/ſenſu
et ſpiritu plenas/ tanta et talia facientes. ſtatuas fu=
turorum p̄ſcias/ eaſq; forte vates omnes ſōnijs mul=
tiſq; alijs rebus predicentes/ mbecillitates homini=
bus facientes/eaſq; curantes/triſticiamq; pro meritis.
An ignoras o Aſclepi: quod egypt⁹ imago ſit celi/
aut quod eſt verius/trāſlatio & deſcenſio oīm q̄ gu=
bernant̃ atq; exercētur ī celo?et ſi dicēdū eſt verius:
terra nr̄a toti⁹ mūdi eſt tēplū.et tamē quoniā p̄ſcire
cūcta prudētes decet:iſtud vos ignorare fas nō eſt.
futurū tēp⁹ eſt:cū appareat egyptios ī caſſū pia mēte

LAPSVS HERMETIS.

diuinitatem ſedula religione ſeruaſſe. et omnis eorũ ſancta veneratio: in irritum caſura fruſtrabitur. e terris enim: ad celum eſt recurſura diuinitas. linquetur egyptus: terraq꜓(que fuit diuinitatis ſedes) religione viduata/numinum preſentia deſtituetur. alienigenis enim regionem iſtam/terramq꜓ complentibus/nõ ſolum neglectus religionum: ſed (quod eſt durius) quaſi de legibus/a religione/pietate/cultuq꜓ diuino ſtatuetur. proſcripta pena: prohibitio erit. tũc terra iſta/ ſãctiſſima ſedes delubrorũ/atq꜓ templorũ: ſepulchrorum erit/mortuorũq꜓ pleniſſima. O egypte/ egypte: religionum tuarum ſole ſupererunt fabule / et eque incredibiles poſteris ſuis/ſolaq꜓ ſupererunt verba lapidibus iſciſa /tua pia facta narrãtibus. & inhabitabit egyptum ſcithes aut indus/aut aliquis talis/id eſt vicinia barbara. diuinitas enim repetet celum: deſerti hoies toti moriẽtur/atq꜓ ita egyptus deo et homine viduata deſereť. Te vero appello ſãctiſſimũ flumen/ tibiq꜓ futura predico. torrẽti ſãguine plenꝰ: ad ripas vſq꜓ erũpes. vndeq꜓ diuine nõ ſolũ proluentur ſãguine: ſed tote rũpentur. & viuis: multo maior erit nũerus ſepultorũ. ſupſtes vero qui fuerit: ligua ſola cognoſceť egyptijs/actibus vero videbitur alienis. quid fleſo Aſclepiꝰ & his ãplius/multoq꜓ deteriꝰ/ipſa egyptus ſuadebiť/imbueturq꜓ maioribꝰ malis: que ſancta quõdã & diuinitatis amãtiſſima deorũ in terra/ religiõis ſue merito: ſola ſeductio ſãctitatis. et pietatis magiſtra: erit maxie crudelitatis exemplũ. et tunc tedio hoim: non admirãdus videbitur mũdus/neq꜓ adorãdus. hoc totũ bonũ quo melius nec eſt/ nec fuit/nec erit/quod videri poſſit: periclitabiť/eritq꜓ graue hoibꝰ ac per hoc cõtẽneť: nec diligeť totus hic mũdꝰ dei opꝰ

imutabile/ glorioſa conſtructio / bonum multiformi imaginum varietate compoſitum/machina voluntatis dei/in ſuo opere ſine inuidia ſuffragantis in vnū omnia que venerari laudari amari deniq3 a videntibus poſſunt/ multiformis adunata cōgeſtio. Nam et tenebre preponentur lumini: & mors vita vtilior iudicabitur. nemo ſuſpiciet celum: religioſus pro inſano/irreligioſus putabitur prudens/furioſus fortis/ pro bono habebitur peſſim⁹. anima enim et omnia circum eam quibus aut mortalis nata eſt/ aut imortalitatem ſe cōſecuturam eſſe preſumit (ſecundū q̄d vobis expoſui)non ſolum riſus/ ſed etiam putabitur vanitas. ſed mihi credite: etiam periculum capitale cōſtituetur in eum / qui ſe mentis religioni dederit. noua conſtituentur iura: lex noua. nihil ſanctum/ nihil religioſum: nec celo nec celeſtibus dignum audietur/aut mēte credetur. fit deorum ab hominibus dolenda ſeceſſio: ſoli nocentes angeli remanent. qui humanitati commixti: ad omnia audacie mala miſeros(manu iniecta)compellēt in bella/in rapinas/in fraudes/& in omnia que ſunt animarum nature cōtraria. tunc nec terra conſtabit: nec nauigabitur mare. nec celum aſtrorum curſibus: nec ſiderum curſus conſtabit in celo. omnis vox diuina: neceſſaria taciturnitate muteſcet. fructus terre corrumpentur: nec fecūda erit tellus. et aer ipſe: meſto torpore langueſcet. hec et talis ſenectus veniet: mūdi irreligio/& inordinatio / et irrationabilitas bonorū omnium cum hec cuncta contigerint o Aſclepi: tunc ille dominus et pater deus primipotēs et vnius gubernator mūdi/ intuēs in mores factaq3 volūtaria: volūtate ſua (que eſt dei benignitas(vicijs reſiſtens/& corruptele om-

nium errorem reuocans/ malignitatem omnem vel alluuione diluens/ vel igne conſumens / vel morbis peſtilentibus vbiq; per diuerſa loca diſperſis finiẽs: ad antiquam faciem mundum reuocabit. vt et mũdus ipſe adorãdus videat̃ atq; mirãdus: & tãti operis effector & reſtitutor deus/ ab oĩbus qui tunc erũt frequentibus laudum preconijs/benedictiõibuſq; celebretur. hec enim mundi genitura/cunctarũ reformatio rerũ bonarũ: & nature ipſius ſanctiſſima & religioſiſſima reſtitu tio /pacto tẽporis curſu/que eſt & fuit ſine initio ſepiterna. volũtas eteni dei caret iitio: que eadem eſt & vbiq; eſt ſempiterna. ASCLE. dei enim natura conſilium eſt voluntatis: bonitas ſumma/conſilium o Triſmegiſte. TRISME. o Aſclepi: voluntas conſilio naſcitur/ & ipſum velle eſt ex voluntate. neq; enim impenſe aliquid vult/qui eſt omnium pleniſſimus: et ea que vult habet. vult autem omnia bona: et habet omnia que vult. omnia autem bona/ & cogitat et vult. hoc eſt autem deus: eius boni imago mundus. ASCLE. Bonus o Triſmegiſte. TRISME. Bonus o Aſclepi: vt ego te docebo. ſicuti enim deus omnibus ſpeciebus vel generibus que in mundo ſunt diſtributor/diſpenſatorq; eſt bonorum/id eſt ſenſus anime et vite: ſic et mundus preſtitor eſt et tributor omnium/que mortalibus vidẽtur bona/ id eſt alternationis partium/temporalium fructuum/natiuitatis/augmentorum/et maturitatis/ & horum ſimiliũ. ac per hoc deus ſupra verticẽ ſummi celi conſiſtens: vbiq; eſt / omniaq; circumſpicit. ſic eſt enim vltra celum locus ſine ſtellis/ ab omnibꝰ rebus corpulentis alienus. diſpenſator (qui eſt iter celum et terram) locũ obtinet: quem Iouem vocamus.

terre vero et mari: dominatur Iupiter plutonius. et
hic nutritor eſt animantium mortalium/& fructiſe
rarum. horum omnium viribus: fructus/ arbuſta/ et
terra vegetantur. aliorum vero vires & effectus: per
omnia que ſunt diſtribuuntur. Diſtribuentur vero
qui terre dominētur: et collocabuntur in ciuitate in
ſummo initio egypti/que a parte ſolis occidentis
condetur. ad quā terra/mariq; feſtinabit omne mor
tale genus. ASCLE. Modo tamen hoc in tempo
re: vbi iſti ſunt o Triſmegiſte? TRISME. Collocati
ſunt in maxima ciuitate in mōte libyco: & hec eouſq;
narrata ſint.

Aput nonum hoc vniuerſum/prophanum eſt: quod et
c recte coarguit Auguſtin9 ī libro de ciuitate dei. idolola Auguſtin9
triam probat/miris laudibus effert/predicat. caſū eius
deplorat. deum quēdā ſupra celi verticem ponit cuncta circūſpi Libro octa
cientem: intra vero eum locum/qui celo et terra continetur: Io uo capite
uem ponit diſpenſatorem. plutonicum autem iouem: terre ma= 23.
riſq; diſpenſatorem. quaſi alius deus ſit in celo/alius in aere/ali
us in terra atq; mari: que vniuerſa ingentem continēt errorum
impietatē. nam ex diuinis eloquijs/caſte/pure/et ſancte ſumus
edocti. q̄ dominus ipſe eſt deus/in celo ſurſum/et in terra deor= Deuterono
ſum: et q̄ nō ſit alius. aduerſus vero idola/et idolorum latriam mij. 4.
ſapientia/et diuiniloqui prophete/nos caute premuniunt: ne tā
ta impietatis macula inquinemur/ne tanto fedemur errore. nā
idolum ipſum quidem maledictum eſt: et qui fecit illud. et rur=
ſus. Infandorum idolorum cultura: omnis mali cauſa eſt/ et ini
tium et finis. ſimiliq; modo/odio ſunt deo: impius et impietas
eius. nam quod factu eſt: cum illo qui fecit/ tormenta patiētur.
hec et pleraq; alia de idolis/et idololatria ex ſapientia.
Ft in leuitico: deus ipſe ex ſe precipit. ego dominus deus veſter: Leuitici
non facietis vobis idolum/ et ſculptile/nec titulos erigetis/nec 15.
inſignem lapidem ponetis in terra veſtra: vt adoretis eū. Et de
idolis egypti: precipit in Ezechiele. In idolis egypti: nolite pol= Ezechielis
lui. ego dominus deus veſter. Et de ceſſatione: per eundē dicit. 20
diſperdam ſimulacra/et ceſſare faciā idola de Memphi: et dux Ezechielis
nō erit amplius de terra Egypti. quas autē Mercurius dicit ido= 30

lorum ſtatuarũq; animas/ſenſumq; et ſpiritũ imbecillitates hoĩbus facientes/eaſq; curantes: malos proculdubio cognoſcimus eſſe ſpiritus/et indubitata fide eos eſſe: de quibus propheta ore veridico dicit. omnes dij gentiũ: demonia. Hec pauca aduerſus Mercurij et huius none particule impuritatẽ ſatis ſint. nã ad eos habemus ſermonẽ: qui veri dei cognitione ſunt imbuti. quẽ (vt ſapiens dicit) noſſe conſumata iuſticia eſt: et eius iuſticiã/ et virtutem ſcire/radix ĩmortalitatis. Lazarelus hũc locum ad Analogiam trahit quaſi idola apoſtoli ſint. fictor homo. Chriſtus/virtus deſuper indita. ſpiritus ſancti. Egyptus tenebre gentium/& perſecutio diſcipulorũ/apoſtolorum/& martyrum. lapides ĩſcripti pia facta narrãtes: poſteritatis corda/nõ opera ſed ſola verba fidei retinentia. hec excogitata pie: ſed ad litterã forte violenta. lapſum Hermetis. cum Auguſtino/& in hoc & in tertiodecimo capite ſentio. Id enĩ gentiũ vates (vt Balaam/vt ſybille) vidẽtur habere: vt lucem patiantur & tenebras/& lucida et opaca vaticiniorum interualla/puraq; ĩterdum & nonnunq̃ impura. Hec pro capite nono.

Sapiẽtie. 14.

Caput X

De immortali vero & mortali/modo differẽdum eſt. multos enĩ ſpes/timorq; mortis/ vere ratiõis ignaros/excruciat. mors enim efficitur: diſſolutione corporis labore defeſſi/& numeri completi quo corporis membra in vnam machinam ad vſus vitales aptantur. moritur enĩ corpus: quando hois vitalia ferre poſſe deſtiterit. hec ergo eſt mors: corporis diſſolutio/et corporalis ſenſus interitus. de qua/ ſollicitudo ſupuacua eſt. Sed et alia neceſſaria: quã aut ignorantia aut incredulitas contẽnit humana. ASCLE. Quid eſt o Triſmegiſte: quod aut ignorant/aut eſſe poſſe diffidunt. TRISME. Audi ergo o Aſclepi: cũ fuerit anime a corpore facta diſceſſio/ tunc arbitriũ examenq; meriti eius tranſiliet in ſũmi demonis poteſtatem. iſq; eam (cum piam iuſtãq; preuiderit) in ſui competẽtibus locis/manere permit

Anima poſt obitum.

tet. Sinautem delictorũ illitã maculis/vicijſq́ꝫ oblitam viderit: deſuper ad ima deturbans/procellis turbinibuſq́ꝫ aeris/ignis et aque ſepe diſcordãtibus tradet. atq́ꝫ inter celum et terram: mundanis fluctibus/in diuerſa ſemper eternis penis agitata/raptabitur. vt in hoc obſit anime eternitas: quod ſit immortali ſententia/eterno iudicio ſubiugata. Ergo ne his implicemur verendũ/timendũ/cauendumq́ꝫ eſſe cognognoſce. incredibiles enim: poſt delicta cogentur credere/nõ verbis ſed exemplis/nec minis ſed ipſa paſſione penarum. ASCLE. Non ergo Triſmegiſte: hominum delicta/ſola humana lege puniũtur. TRISME. Primo enim o Aſclepi: terrena omnia que ſũt/mortalia ſunt. tunc ea etiam que ſunt ratione corporali viuentia/ & a viuendo eadem corporali lege deficiẽtia: ea omnia pro vite meritis aut delictis/penis obnoxia/tanto poſt mortem ſeuioribus ſubiiciũtur/quanto inulta forſitan fuerint zelata dum viuerent. preſcia enim rerum omniũ diuinitate: reddentur/perinde(vt ſunt)pro delictorum qualitatibus pene. ASCLE. Qui ſũt digni maioribus penis: o Triſmegiſte? TRISME. Qui damnati humanis legibus vitam violẽter amittunt: vt non nature animam debitam/ſed penam pro meritis rediddiſſe videantur. contra iuſto homini/in dei religione/& in ſũma pietate preſidium eſt. Deus enim tales: ab omnibus tutatur malis. pater enim omium et dominus qui ſolus eſt omnia: omnibus ſe libenter oſtendit. Non vbi ſit loco/nec qualis ſit qualitate/nec quantus quantitate: ſed hominem ſola intelligentia mentis/illuminans. qui(diſcuſſis ab animo errorum tenebris/et veritatis claritate precepta: toto ſe ſenſu intelligentie

duplici conſtat effectu. viuificatur enim ipſe extrin=
ſecus ab ab eternitate: viuificatq; ea que itra ſe ſunt
omnia/differẽs numeris et temporibus ſtatutis at=
q; prefixis. cũcta per ſolis effectum/ſtellarumq; diſ=
curſum. omnia temporalia/ratione/diuinaq; lege
conſcripta. terrenum autem tempus aeris qualitate
eſtuum/frigoriſq; varietate dignoſcitur: celeſte vero
reuerſionibus ſiderum ad eadem loca/temporali cõ
uerſione recurrentiũ. et mundus eſt receptaculum
temporis: cuius curſu et agitatione vegetatur. tem
pus autem ordine ſeruatur. ordo et tempus inno=
uationem omnium rerum/que in mundo ſunt: per
alternationem faciunt.

d Ecimum de morte. de examine anime: cum corp⁹ ex
ceſſerit. q̄ magis puniantur poſt mortem: quibus iuſte
legibus humanis/pre ſcelerũ magnitudie/vita adẽpta
eſt. q̄ iuſtis: deus ſit preſidio. de ſolis/et mundi diuinitate. po=
nit mũdum primum ſenſibilem deum: ſolem ſecundum. mun=
dum nunq̄ quicturum/nunq̄ corruptum iri. nos autem nomẽ
dei incõmunicabile: neq; ſoli neq; mundo tribuimus. mundũq;
credimus aliquãdo ſoluendũ. intellecta igitur hec (vt ſimplici=
ter ſonant) hermetis dicta: errorem gentilium pre ſe ferũt. parti
cipatione tamen illis ceu excellentibus operibus dei: diuinita=
tem tribuimus. hec particio decima.

Caput XI

c Vnctis ergo ita ſe habentibus nihil ſtabile/
nihil fixum/nihil immobile/nec naſcentium/
nec celeſtium/nec terrenorum. ſolus enim de
us/et merito ſolus: in ſe/et a ſe/et circum ſe totus eſt
plenus atq; p̄fectus. iſq; ſua firma ſtabilitas eſt: nec
alicuius impulſu/nec loco moueri poteſt/cum in eo
ſint omnia. et in omnibus ipſe eſt ſolus. niſi aliquis
audeat dicere; ſui cõmotionem in eternitate eſſe. ſed
magis etiam et ipſa immobilis eternitas; in quam

omniū temporū agitatio remeat/et ex qua omnium temporū agitatio ſumit exordium. deus igitur ſtabilis fuit: ſemperq; cum eo ſimiliter eternitas conſtitit/mūdum non natum quem (recte ſenſibilem dicimus)intra ſe habēs/huius dei imago. hinc mundus effectus eſt eternitatis imitator(habet autem temp⁹ ſtabilitatis ſue vim/atq; naturam (q̄uis ſemper agitetᷣ)ea ipſa in ſe reuertendi neceſſitate. itaq; q̄uis ſit eternitas ſtabilis/immobilis atq; fixa: tamen quoniā mobilitate temporis/ in eternitatem ſemper reuocatur agitatio/eaq; mobilitas ratione temporis vertitᷣ/ efficitur vt et ip̄a eternitas īmobilis quidem/ ſola per tempus in quo ipſa eſt / et eſt in eo omnis agitatio / videatur agitari. ſic efficitur vt et eternitatis ſtabilitas moueatur: et temporis mobilitas ſtabilis fiat fixa lege currendi. ſic et deum agitari credibile eſt: in ſe ipſum eadem immobilitate. ſtabilitatis enim ipſi⁹ in magnitudie eſt immobilis agitatio. ipſius enim magnitudinis immobilis lex eſt. Hoc ergo quod eſt tale/quod non ſubijcitur ſenſibus: infinitum/incomprehenſibile ineſtimabile eſt. nec ſuſtineri/nec ferri nec indagari poteſt. vnde enim / et quo/ et vbi/aut quomodo/aut quale ſit: incertū eſt. fertur enim in ſumma ſtabilitate: & in ipſo ſtabilitas ſua/ ſeu deus ſeu eternitas/ ſeu vterq;/ſeu alter in altero/ſiue vterq; in vtroq; ſint. propter quod eternitas: ſine diffinitione eſt temporis. tēpus autem quod diffiniri poteſt/vel numero vel alternatione/vel ꝑ alterius ambitudinē rediens: eternum eſt. vtrumq; ergo infinitum: vtrūq; videtur eternum ſtabilitas enim vt pote defixa: ꝙ ſuſtinere que agitabilia ſunt poſſit/ beneficio firmitatis merito obtinet principatum. omnium enim que

ſunt/primordia:deus eſt et eternitas.mundus autem ꝙ ſit mobilis:non habet principatū.preuenit enī: mobilitas eius ſtabilitatē ſuam in lege agitationis ſempiterne:habendo immobilem firmitatem. Omnis ergo ſenſus diuinitatis/ſimilis/immobilis:ipſe in ſtabilitate ſua ſe cōmouet.ſanctus/& incorruptus/ & ſempiternus eſt:et ſi quid melius poteſt nūcupari.in ipſa dei ſummi veritate cōſiſtens eternitas/pleniſſimus omnium ſenſibilium et totius diſcipline/cōſiſtens(vt ita dixerim)cum deo.ſenſus vero mūdanus:receptaculum eſt omnium ſenſibilium/et ſpecierum/et diſciplinarum.human⁹ vero ex mēorie tenacitate:quod memor ſit omnium/quas geſſerit rerum.vſq; ad humanum enim animal ſenſus diuinitatis deſcendendo peruenit.Deus enim ſenſum ſummum/diuinūq; cunctis confundi noluit:ne erubeſceret aliorum commixtione animantium.Intelligentia enim ſenſus humani/qualis/aut quanta ſit:tota in memoria eſt preteritorum.per eam enim memorie tenacitatē: gubernator effectus eſt terre.Intellectus autem nature et qualitatis.et ſenſus mundi/ex omnibus que in mūdo ſenſibilia ſunt:poterit peruideri.eternitas/que ſecunda eſt:ex ſenſibili mūdo/ſenſus datus/qualitaſq; dignoſcitur.at intellectus qualitatis/qualitaſq; ſenſus ſummi dei:ſola veritas eſt.cuius veritatis in mundo nequidem extrema linea vmbra dignoſcitur. vbi enim quid temporum dimenſione cognoſcitur : vbi ſunt mendacia/vbi geniture/vbi errores videntur.

Vides ergo o Aſclepi in quibus cōſtituti:que tractemus aut que audeamus attingere.ſed tibi deus ſumme/gratias ago:qui me vidende diuinitatis tue/ illuminaſti lumine.et vos o Tati et Aſclepi et Ammon:

intra ſecreta pectoris/diuina myſteria ſilentio tegi=te/et taciturnitate celate. hoc autem differt itellectus a ſenſu: q intellectus noſter/ad qualitatē ſenſus mū di intelligēdam et dignoſcendam/ mentis peruenit intētione. Intellectus autem mūdi/peruenit ad eter nitatem et deos noſcendos: qui ſupra ſe ſuut. et ſic contingit nobis hominibus: vt quaſi per caliginem ea que in celo ſunt / videamus / quantum poſſibile eſt per conditionem ſenſus humani. hec autem in=tentio peruidendis tantis bonis anguſtiſſima eſt: la tiſſima vero cum viderit felicitate conſcientie.

v Ndecimum caput pādit: q ſolus deus immobilis ſit/ et ſtabilis: cetera autem mutabilia. deus infinitus/in=comprehenſibilis/ inextimabilis: et qualis ſit ignotus. de ſenſu dei ſancto/incorrupto et ſempiterno. de ſenſu mundi. de ſenſu hominis. de differentia intellectus a ſenſu. hec vndeci me particule ſumma.

ℂ Caput XII

d E inani vero/quodq etiam maguū videtur eſſe q̄plurimis: ſic ſentio/iane nec eſſe aliqd nec eſſe potuiſſe/nec futurum vnq̄. oīa enim mundi ſunt membra pleniſſima: vt ipſe mundus ple nus ſit atq perfectus corporibus/qualitate formaq diuerſis/& ſpeciem ſuam habentibus & magnitudi=nem. quorū vnum eſt alio maius aut alio minus: & validitate & tenuitate diuerſa. Nā et q̄dam eorū va lidiora facilius videntur/ſicuti et maiora: minora ve ro & tenuiora/aut vix videri/aut oīno non poſſunt. quas ſolū res eſſe: attrectatione cognoſcimus. vnde cōtingit multis credere hec nō eſſe corpora: ſed eſſe inanes locos/quod eſt impoſſibile. ſicuti enim quod dicitur extra mundū/ſi tamen eſt aliquid (nec iſtud enim credo) ſic ab eo plenum eſſe intelligibiliū rerū/

id eſt diuinitatis ſue ſimilium.vt hic etiam qui dicitur ſenſibilis mūdus:pleniſſimus ſit corporū/& animaliū/nature ſue & qualitati cōueniētium.quorum facies non omnes videmus: ſed quaſdā vltra modū grādes/quaſdā breuiſſimas: aut propter ſpacij iteriecti longitudinē/aut quod acie ſumus obtuſi tales nobis eſſe videanī/aut oīno ꝓpter nimiam breuitatem/a multis non eſſe credantur.dico nunc demonas:quos credo cōmorari nobiſcum/et heroas/quos inter aeris puriſſimam partem ſupra nos et terram/vbi nec nebulis locus/nec ex ſignorum aliquorum agitatione cōmotio.propter quod o Aſclepi/inane nichil eſſe dixeris:niſi cuius rei inane ſit hoc/quod dicis iane/predixeris/vt inane ab igni/et ab aqua/et ab hiis ſimilibus.quod et ſi contigerit videri/quod inane poſſit eſſe a rebus huiuſmodi/quāuis breue ſit vel magnum quod inane videtur:ſpiritu tamen et aere vacuū eſſe nō poſſit.Similiter vero de loco dicēdū eſt.quod vocabulū ſolum intellectu caret.Locus enim ex eo cuius eſt:quid ſit apparet.Principali etenim nomie dempto:ſignificatio mutilatur.Quare aque locus/ignis locus/aut his ſimilium:recte dicimus.ſicuti enim inane eſſe aliquid impoſſibile eſt:ſic et locus ſolus/quid ſit/dignoſci nō poteſt.Nam ſi poſueris locum ſine eo cuius eſt:inanis videbitur locus/quem in mundo eſſe non credo.quod ſi inane nihil eſt:nec ꝑ ſe quid ſit locus apparet/niſi ei aut lōgitudines aut latitudines aut altitudies addideris/vt corporibus hominum ſigna.his vero ſic ſe habentibus o Aſclepi/et vos qui adeſtis:ſcitote intelligibilem mundum id eſt deum qui mentis ſolo obtuitu dignoſcitur eſſe incorporalem/nec eius nature mi-

ſceri poſſe aliquid corporale/id eſt quod poſſit qua litate/q̃titate/ numeriſq; dignoſci.in ipſo enim nihil tale cõſiſtit.hic ergo mundus qui dicitur ſenſibilis: receptaculum omnium ſenſibiliũ ſpecierum/qualitatum/vel corporum/que omnia ſine deo vegetari nõ poſſunt.Omnia enim deus/& ab eo omnia:et eius voluntate omnia.quod totum eſt bonum/decens/et prudẽs/inimitabile: et ipſi ſoli ſenſibile atq; itelligibile.& ſine hoc nec fuit aliquid/nec eſt/nec erit.omnia enim ab eo/et in ipſo/& per ipſum:& multiformes qualitates/et magne quantitates/et oẽm menſuram excedentes magnitudines/et omniformes ſpecies. quas ſi intellexeris o Aſclepi: gratias acturus es deo.ſin totum animaduertes:vera ratione perdiſces mũdum ipſum ſenſibilem/et que in eo ſunt omnia/a ſuperiore illo mũdo/quaſi ex veſtimento eſſe cõtecta. Vnumquodq; enim genus animaliũ o Aſclepi cuiuſcunq;/vel mortalis/vel immortalis/vel rationalis ſiue ſit animãs/ſiue non ſit:prout cuiuſq; eſt genus/ſic ſingula generis ſui imagies habẽt.et q̃uis vnumquodq; animalis genus/omnẽ ſui generis poſſideat formam:in eadẽ tamen ſui forma ſingula diſſimilia ſunt.vt hominum genus q̃uis ſit vniforme/vt homo dignoſci ex affectu poſſit:ſinguli tamẽ in eadem forma/ſibi diſſimiles ſunt.ſpecies enim que diuina eſt:incorporalis eſt/et quidquid mente cõprehenditur.Cum itaq; hec duo ex quibus conſtat forma/& corpora et incorporalia ſint:ipoſſibile eſt vnã quamq; formã alteri ſimillimã naſci/horarum et climatum diſtantibus punctis.ſed immutantur tocies: quot hora momenta habet circuli circumcurrentis/in quo eſt ille omniformis(quem diximus)deus ſpe=

cies ergo permanet: ex ſe toties pariens imagines tantas/ tamq; diuerſas / q̃ta habet conuerſio mundi momenta. qui mundus in conuerſione mutatur: ſpecies vero nec mutatur/nec cōuertitur. ſic generum ſingulorum forme ſunt permanentes: in eadem forma/ſibi diſſimiles. ASCLE. Et mundus ſpeciē mutat o Triſmegiſte. TRISME. Vides ergo o Aſclepi tibi omnia quaſi dormienti eſſe narrata. Quid eſt enim mūdus/ aut ex quib' cōſtat: niſi ex omnibus natis. ASCLE. ergo vis dicere de celo/terra et elementis. TRISME. Namq; alia magis frequēter mutantur in ſpecies/celum humeſcens vel areſcens vel frigeſcēs/ vel igneſcēs vel clareſcēs vel ſordeſcēs: ī vna celi ſpecie he ſūt q̄ ſpecie alternātur ſpecies. terra vero ſue ſpeciei multas ī mutationes ſemp̱ habet: & cum parturit fruges et cū eadem partus nutricat ſuos/ cum reddit omnium fructuū varias diuerſaſq; qualitates et q̃titates/ ac ſtationes et curſus ad omnes arborum/florum/baccharum qualitates/odores/ ſapores. ſpecies. Ignis etiam facit conuerſiones plurimas/atq; diuinas. ſolis enim et lune omniformes imagines. ſunt enim quaſi ſpeculorum noſtrorum/ſimiles imaginum ſimilitudies/emulo ſplendore reddentium. ſed iam de talibus ſint ſatis dicta talia.

Vodecimum diſſerit: inane/vacuumq; in rebus locum nullum habere. demones nobiſcum circa terram di-

d uerſari: at propter nimiam ſubtilitatem/ a nobis imperceptibiles. Heroas puriorem obtinere aeris portionem. Loci nomen ſolitarium inane eſſe: quod ad aliquid ſit ſine cui⁹ intelligentia/quid ſit locus intelligi non poſſit. et id omnibus relatiuis/commune eſt. Intelligibilem aſtruit mundum: quo ſenſibilis mundus (et que in eo ſunt omnia) quaſi veſtimento contegitur/vt pote qui in mundo contineatur intelligibili. vniformiū generum ſingulorum quorumq;: diſſimiles eſſe formas/ vt ho-

minum et id ſecundũ momẽta/et horas circuli:cui preſidet pan=
Cap.8 tomorphus/quẽ horoſcopiorũ dixit ſuperius eſſe deum.nos au
tem deum illum ignoramus:et ſtultitie relinquimus gẽtilium/
ſi qui adhuc vſq; adeo manifeſto deſipiunt ac delirant.at nobis
iuxta beatiſſimi Pauli ſentẽtiã/vnus deus eſt pater/ex quo oĩa/
& nos in illo:et vn⁹ domin⁹ IHESVS Chriſtus/per quẽ omnia
et nos per ipſum.ſpecies et formas id eſt ideas(de quibus apud
platonem et platonicos:tot et tanta)immutabiles quidem/&
inuariabiles collocat in pantomorpho/hinc nomen habente/
quaſi omniformi/et omni ideali.a quibus ſingulis horis et mo=
mentis:ſingula/eadem quidem forma/ſed varie format. cetera
vero mutabilia eſſe/et mundum/et celum/et terram.verum ſint
qui pantomorphon mercurij/et ideam platonis:inter figmẽta
reponant.hec capitis duodecimi ſumma.

Caput XIII

ALIVS LAPSVS HERMETIS.

Terum ad hominem/rationemq; redeamus:
Prophana hec ex quo diuio dono/homo animal dictum eſt
rationale.minus enim miranda(etſi miranda
ſunt)que de homine dicta ſunt.ſed omnium mira=
bilium vicit admirationem:ꝙ homo diuinam potuit
inuenire naturam/eamq; efficere.quoniam ergo pa
ui noſtri multum errabant/circa deorum rationem
increduli/et non aĩaduertentes ad cultum/religio=
nemq; diuinam:inuenerunt artem qua deos effice=
rent.cui inuente/adiunxerunt virtutem de mundi
natura conuenientem/eamq; miſcentes/et(quoniam
animas facere non poterant)euocantes animas de=
monũ/vel angelorũ/eas indiderunt imaginibus ſan
ctis/diuiniſq; miſterijs.ꝑ quas ſolas idola et beneſa
ciendi et maleſaciẽdi vires habere potuiſſent.Auus
enim tuus o Aſclepi/medicine primus inuentor/cui
templum cõſecratũ eſt in mõte lybie circa littus cro
codyllorum/in quo eius iacet mundanus homo id
eſt corpus(reliquus enĩ/vel potius totus;ſi eſt homo

totus in ſenſu vite/melior remeauit in celum)omnia etiam nunc adiumēta hominibus preſtans infirmis numine nūc ſuo/q̄ ante ſolebat/medicine arte ꝓbere. Hermes cuius auitum mihi nomen eſt:nonne in ſibi cognomini patria conſiſtēs/ oēs mortales vndiq; venientes adiuuat/atq; cōſeruat:ſin vero vxorem Oſyris:q̄ multa bona preſtare ꝓpiciā/q̄tis obeſſe ſcimus iratā:terrenis eteni dijs atq; mundanis:facile eſt iraſci/vtpote qui ſūt ab hoib⁹/extraq; naturā facti atq; cōpoſiti.vnde cōtingit ab egyptijs hec ſancta aīalia nūcupari : coliq; ꝑ ſingulas ciuitates eorū aīas/ qui ea conſecrauere viuētes. ita vt eorū legib⁹ incolant: et eorū noībus nūcupentur.per hāc cauſam o Aſcle pi/q; alijs q̄ colenda videntur atq; venerāda / apud alios diſſimiliter habentur:ac propterea bellis ſe laceſſere egyptiorum ciuitates ſolent.ASCLE.Et horum o Triſmegiſte deorum/qui terreni habētur:cuiuſmodi eſt qualitas:TRISME.Conſtat o Aſclepi: de herbis/de lapidibus/de aromatibus/vim diuinitatis naturalem in ſe habētibus.et ꝓpter hāc cauſam: ſacrificijs frequentibus oblectantur/hymnis/et laudibus/dulciſſimis ſonis in modū celeſtis harmonie cōcinētibus.vt illud quod celeſte eſt: celeſti vſu et frequētatione illectum in idola poſſit letū/ hūanitatis patiēs/ longa durare per tēpora.ſic deorū fictor eſt homo.& ne putes fortuitos effectus eſſe terrenorum deorum o aſclepi.dij celeſtes inhabitant ſumma celeſtia/vnuſquiſq; ordinē quem accepit complēs/atq; cuſtodiens.Hi vero noſtri/ſigillatim quedā curātes quedam ſortibus et diuinatione predicentes/quedā prouidentes/hiſq; pro modo ſubuenientes:humanis quaſi amica cognatione/auxiliantur.

Ertium decimum caput hoc cum capite nono ſimi
t li impuritate laborat. et ĩ quo vult Mercurius homi=
nem eſſe diuiniſſimum/ et maxime admirãdum: in
hoc certe homo maxime impius eſt atqꝫ prophanus / ꝙ ſcilicet
idololatriã inuenerit/ꝙ demonicos ſpiritus euocatos imagini=
bus indiderit/ritusqꝫ et ſacrificia addiderit. de Eſculapio/Mer=
curio/Iſide/ Oſiride: qui ab egyptijs colebãtur. de animalibus:
q̃ egyptij ſctã habebãt. de herbis/lapidibus et aromatibꝰ/cõcẽti=
bus et hymnis: quibꝰ propiciarent ſpiritus illos ſtatuis imagini
buſqꝫ inditos. quod adhuc facere ſolẽt/nõnulli phitonici (o ſecu
lum infelix) qui aut in ãnulis/aut vaſculis ſe ſpiritus clauſos ha
bere putãt/genꝰ hominũ impuriſſimũ / deo hoĩbuſqꝫ infenſum/
ac ex aduerſo cõſtitutũ inimicũ. et cõtra hunc ꝓphanũ impieta
tis errorẽ: agit beatus Auguſtinꝰ/et iure quidẽ agit/in libro de ci
uitate dei/et pro veritate cõuincit. hec pro capite tertiodecimo.

¶ Caput XIIII

SCLE. quã ergo partem rationis ειμαρμεναι
a vel fata incolunt o Triſmegiſte: ſi celeſtes dij
vniuerſim dominantur/ terreni incolunt ſin=
gula: quam ειμαρμενην nuncupamus? TRIS. O Aſ
clepi ea eſt neceſſitas oĩm que geruntur/ſemper ſibi
catenatis nexibus iuncta. hec itaqꝫ eſt aut effectrix re
rum/aut deus ſummus/aut ab ipſo deo qui ſecũdus
effectus eſt deus/aut omniũ celeſtium terrenarumqꝫ
rerum firmata diuinis legibus diſciplina. Hec itaqꝫ
ειμαρμενη & neceſſitas/ambe ſibi iuicem indiuiduo
cõnexe ſunt glutino: quarum prior ειμαρμενη rerũ
omniũ parit initia / neceſſitas vero cogit ad effectum/
que ex illius primordijs pendent. has ordo conſequi=
tur/id eſt contextus et diſpoſitio temporis/ rerũ per=
ficiendarum. nihil eſt enim ſine ordinis compoſitio=
ne. In omnibus iſtis: mundus iſte perfectus eſt. Ipſe
enim mundus ordine geſtatur: vel totus conſtat ex
ordine. Hec ergo tria: ειμαρμενη id eſt fatum/neceſ
ſitas / ordo / vel maxime dei nutu ſunt effecta / qui

mundum gubernat ſua lege et ratione diuina. Ab his ergo oē velle & nolle diuinitus auerſum eſt totum: nec ira etenim cōmouentur/nec flectuntur gratia/ſed ſeruiūt neceſſitati rationis eterne. que eternitas: inauerſibilis/immobilis/inſolubilis eſt. Prima ergo ειμαρμερη eſt que velut iacto ſemine futurorum omnium ſuſcipit prolem. ſequitur neceſſitas: qua ad effectum vi coguntur omnia. Tertius ordo: textum ſeruans earum rerum/quas ειμαρμερη neceſſitaſq; diſponit. hec eſt ergo eternitas: q̄ nec capit eſſe/nec deſinet/que fixa immutabili lege currendi/ſempiterna commotione ſeruatur. oriturq; & occidit alterna ſepe per membra: ita vt variatis temporibus/iiſdem quibus occiderat mēbris/oriatur. ſic eſt enim rotunditas volubilis ratio: vt ita ſibi coartata ſint cūcta/vt quid ſit volubilitatis initium ignores/cum omnia ſe ſemper et precedere et ſequi videantur. Euentus autem et fors: inſunt omnibus permixta mundanis.

c Aput quartumdecimū de fatis: que vocat imarmenen/neceſſitatem/ordinē/alij Clotho/lacheſin/attropon. circa q̄ nō minus ſolebant ethnici ineptire: q̄ circa reliquos (quos ſibi finxerunt) deos/noua et miripotētia fingentes numina. velatius autē de his Mercurius et parcius/et quaſi ambigue. veluti tria hec eſſent: prefinitio predeſtinatioq; mentis diuine: quam neceſſitas rerum vt ſint ſequitur: quas demum exiſtētes/ordo conſeruat/quemadmodum diuina eternaq; lege ſancitum eſt. ita vt primum fatū: ſit diuina prefinitio. ſecundum: rerū conſecutio. tertium: conſeruatio. et hec tria aut diuina lex/aut ſeriē diuine legis comitātia. et definitarū ac ſecundum naturam cauſarū: ordinem continent. atqui et fatum: in contingentibus rebus/indefinitas/p̄ter naturam/indeterminataſq; cauſas etiam permittit. verum de his alij iudicent. Et hec pro preſenti partitione.

Caput XV

Ictum eſt nobis de ſingulis vt humanitas po-
d tuit/vt voluit ꝑmiſitq; diuinitas:reſtat hoc ſo-
lum nobis/vt benedicentes deum / orãteſq; ad
curam corporis redeamus.ſatis enim de diuinis rebꝰ
tractantes:mẽtem velut animi pabulis ſaturauimus.
de adyto vero egreſſi:cum deũ orare cepiſſent/in au-
ſtrum reſpicientes erant. ſole etenim occidente / cum
quis deum orare voluerit:illuc debet intendere.ſicut
et ſole oriente:in eum qui ſubſolanus dicitur. Iam er-
go dicẽtibus precationem: Aſclepius ait ſubmiſſa vo
ce/o Tati ſuggeramus patri / iuſſerit vt thure addito
et pigmentis precem dicamus deo. Triſmegiſtus au-
diẽs / atq; commotꝰ/ait:melius/melius ominare o Aſ-
clepi.hoc enim ſacrilegijs ſimile eſt : cum deũ roges/
thus atq; cetera incendere.nihil enim deeſt ei:qui ip-
ſe eſt omnia/aut in eo ſunt omnia.ſed nos agẽtes gra
tias:adoremus.hec enim ſunt ſumme incenſiones dei

Oratio MERCVRII PIA

cum aguntur gratie a mortalibus. Gratias tibi agi-
mus o ſumme/et exuperantiſſime.tua enim gratia:tã
tum ſumus cognitionis tue lumen conſecuti. nomen
ſanctum & honorãdum.nomen vnum:quo ſolus de-
us eſt benedicẽdus religione paterna. quoniã omni-
bus paternam pietatem/& religionem/& amorem/et
quecunq; eſt dulcior efficatia/ prebere dignaris:cum
donas nos ſenſu/ratione/ intelligentia.ſenſu:vt te co-
gnoſcamus.ratiõe : vt te ſuſpicionibus indagemus.i-
telligentia:vt te cognitione cognoſcẽtes / gaudeamꝰ.
ac numine ſaluati tuo gaudeamꝰ: quod nobis te oſtẽ
deris totum.gaudeamus: quod nos in corporibus ſi-
tos/ eternitati fueris cõſecrare dignatus. hec eſt enim
ſola humana gratulatio.cognitio maieſtatis tue. co-
gnouimus te:& lumen maximum/ſolo intellectu ſen

ſibili intelleximus te: o vite vera via. o naturarũ omnium fecũda pregnatio. cognouimus te: totius nature/tuo conceptu pleniſſime. cognouimus te: eterna pſeueratio. in omni enim iſta oratione / adorantes bonum bonitatis tue/hoc tãtum deprecamur / vt nos velis ſeruare/perſeuerantes in amore cognitionis tue/& nunq̃ ab hoc vite ſeparari genere. hec optantes: conuertimus nos ad puram/& ſine animalibus cenam.

q Vintum decimum caput: dialogũ religioſe finit: in gratiarum actionibus. adoratione autem finita/& gratijs deo perſolutis: Mercuri⁹/Aſclepius/Ammon/et Tatius quatuor viri/qui ſacrum adytum impleuerãt/ſecũdum religioſum egyptiorum ritũ ſe couuertunt ad purã/et ſine animalibus cenam. et hic: Hermetis de voluntate dei libelli Finis.

DVORVM LIBRORVM MERCVRII TRISMEGISTI PIMANDRI SCILICET ET ASCLEPII

F I N I S

Lodouici Lazareli Poete Chriſtiani ad Ferdinādū Regem dialogus.cui titulus Crater Hermetis.

c Vm mecum diu ipſe heſitarem/inter tot et veterum et recentium diuerſas/diſſonaſq; opiniones/que ad vitam duceret via/quaue ratione de cōſequenda felicitate/pēdula āceпſq;/ firmari in hac vita fides poſſet/dumq; in hac ſepius āxietate funderē deo verba precantia/crebros de pectore gemitus/veraſq; ex oculis ſpargerē lachrimas: non defuit tandem illius e celo preſidium. qui naufraganti petro auxiliarē manum porrexit/qui ante ſecula mūdū creauit/qui labefactū flagitijs orbem/ ſui oblatione reſtituit/qui magni cōſilij angelus/vero mētes lumine illuſtrauit/qui princeps pacis: hominem deo conciliauit/quem/verū deū et verum hominem profitemur/ac futuri patrem ſeculi/iudicēq; expectamus: Ipſe qui in Hermetis mente Pimander erat in me chriſtus IHESVS/ incolatū facere dignatus eſt.mentemq; veritatis lumine illuſtrans:me cōſolatus eſt/conſolator eternus.mee igitur felicitatis o rex/te participem facere dignum duxi.qui in hac tua ſenectute primogenito regni frena relaxās/quieti es deditus/contēplationiq; et pijs inſiſtis operibus. ocioſus enī videris:et huic de qua nūc tecum acturus ſum perſcrutationi idoneus.nō ego nunc o Rex verborum elegantie/veluti greci:ſed verborū actui/ vt ſapiētes egyptij/ſtudeo.de verbi enī actu/nō de cōſonantia /perſcrutabimur:qua ratione bonū cōſequi poſſimus. Tum REX.age ergo/exprime/quid nobis faciundum eſt:vt hanc poſſimus cōſequi felicitatē. LAZ. Noſti ab antiquis mēorie proditū. Cuidam

que eſſet ad felicitatē via interroganti:delphicū reſpōdiſſe apollinē/ſi teipm agnoueris.et in eius frōte templi ſignatum:noſce teipſum. Tum REX.igitur delphico Apollini credendū aſſeris.LAZ.nō ſemp: ſed cū conſona exprimit veritati.multa enim vera: in ſuis promplit oraculis.quod ſi porphyrium in oraculorū philoſophia/ pcurres:ita eſſe pro certo comperies.ſed vt cetera ptermittā:quod de vitabeata expreſſit oraculū/hic imediū afferam⁹.quod greco carmie ſcriptū pferrē:ſed breuitati ſtudēs latie exprimā.

Apollo.

Porphyri⁹

Dura via illa nimis/eratis clauſaq; portis:
Que vitam nobis aperit/donatq; beatam.
Nec vero verbis facile enarrarier vllis/
Exponiq; queat:illo quo ſemita ducit.
Quam primi ante omēs/ceperunt tradere pulchras
Qui nili epotant lymphas:phenicibus inde
Proximaq; aſſyrijs ea cura.ſed inclyta longe
Gens hebrea illam nouit:notamq; recepit.

An quicq̄ hoc oraculo veri⁹: REX.Ita videt̄.ſed dic q̄ſo:an Egyptij aliqd de veritate deguſtarūt: LAZ. Non modo deguſtarunt:ſed pene ingurgitati ſunt. At ceteros pretermittētes:quid de Hermete dicem⁹: qui omnē ſapientie ſemitā perſcrutatus: oratione licet parua/ immēſa tamē ſententijs/ de vera ſapiētia/ monumenta poſteris reliquit. vnde vt aliqui coniectant:ad hebreos ſapientia migrauit.Moſem enī hebreū/& apud Egyptios natū:trāſtuliſſe eam putant ex egypto per pentateucū ad hebreos.et eū in actis apoſtolorū legimus:oīm egyptiorū diſciplina fuiſſe eruditiſſimū.REX.Hermeticus es vt videris o Lazarele: adeo profecto hūc laudibus effers/vt ſapiētior fuerit nemo.LAZ.Chriſtianus ego ſū o Rex:et Her

meticũ ſimul eſſe nõ pudet. Si enĩ precepta eius cõſideraueris: a chriſtiana cõfirmabis/nõ abhorrere doctrina. Hic eſt ille o rex optime: quem Maia genitũ/ deorũ interpretem/eloquentie deũ/repertorẽ lyre/ et multis perfectũ officijs/veteres dixere poete. Ab hoc omnis ſuã antiqua theologia traxit originẽ. Nã cũ taceamus plurimos eius libros/qui perierũt: quid diuinius illis libellis ĩueniri poteſt: quos habemus in manibus. in quibus de dei trinitate/ita cõſũmate expreſſit: vt qui eũ ĩtelligit/veritatem ſe gaudeat ĩueniſſe. Quare hũc noſtrũ ſermonẽ: volo hermetis cratera nũcupari? Quicquid enĩ hic de vera felicitate ĩueſtigabimus: et ab euãgelica doctrina/et ab hermetis preceptis hauriemus. REX. Perge igitur. nã ardeſco intelligere id quod iam es proferre pollicitus. ſpero enĩ cũ et ego chriſtianus ſim: ſimul tecũ etiã Hermeticus effici. LAZ. Tu modo o rex ĩterroga: quid primũ nũc audire deſideras? REX. Ad rẽ (abiectis ſupfluis) properandũ eſt. dic igitur qua ratione me ipſũ/ noſcere valeo? LAZ. interrogãti hermeti Pimãder reſpõdit: tua me mẽte cõplectere/ & ego te in cũctis/q̃ cupis erudiã. Dixit et ipſa veritas: ſine me nihil poteſtis facere. a ꝓpheta etiã dicitur: in lumine tuo videbimus lumen. quod vt nos illuſtret: deũ primo precabimur. in omni nãq; rerũ prĩcipio: orandũ eſſe preceptũ eſt ab antiquis. ſed in theologia id fore exequẽdum: Areopagita p̃cepit dionyſius. eo quidẽ ĩ libro: quẽ de dei noĩbus edidit. Cũ igitur hic de theologie arcanis diſſerendum ſit: principio orabimus. tu vero adeſto/faue animis: dum ſic deum inuoco.

Dionyſius

Qui ſupra cherubin ſedes/
Qui ſummo reſides throno/

Et recte omnia iudicas/
Qui celos habitas:preces
Ad te nunc ſtatuo meas/
Verbo et pectore ſubdito.
Inuicte exercituum deus/
Diuorum atq; hominum pater.
Aures huc adhibe pias.
Ne queſo amoueas procul:
Splendoris radios tui.
Tu rex/tu deus iſrael
Deſcende:hancq; domum tuam/
Comple lumine candido.
Dignum fac habitaculum/
Expurga tenebras/fuga
A me tartaream luem:
Munda hanc prorſus imaginem.
Vt ſole attrahitur vapor/
Vt magnes calybem trahit:
Sic flammis rapiar tuis.
Te coniunge michi pater:
Mox ad te penitus trahar/
Vnumq; efficiar ſimul.
Vt ſolis radijs nitet/
Hauſtis luna micantibus:
Sic vultu rutilem tuo.
Lignum tolle boni et mali/
Errantes reuoca pedes:
Vite ex arbore nutriar.
Vt tecum inuiolabili/
Eternoq; fruar bono:
Et nunq amouear retro.
Immo te penitus fruar:

Qui ſolum bonus es, bonum
Quod preter/nihil eſt bonum/
Prebe vt lumine tuo
Lumen conſpiciam tuum/
Et illud referem tuis.
Terret me impietas mea/
Sed maior pietas tua
Clamat/ne metuas, age
Adſum iuſtificans malos/
Humanum miſerans genus/
Tollens pondera criminis.
Sola eſt deum noſſe ſalus/
Sola eſt iuſtificatio:
Soluſq; ad ſuperos gradus.
En tu filius es meus:
In quo complacui mihi.
Aude ac omnia iudica.
En do verba tibi mea:
Que ſoles faciunt nouos/
Et vaſtum renouant mare.
Nubes obediant tibi:
Piſces et volucres ſimul/
Ad vocem paueant tuam.
Planta ſidereas domos:
Terre conſtrue cardines/
Te dicat dominum ſyon.
Et montes ſinai et tabor/
Iordaniſq; agiles aque:
Teſtentur genitum deo.
Mox regnum ecce venit meum.
Cum chriſto imperita duce:
Qui ſanctos reliquos ſacrat.

Heu ſors te examinet tua/
Herens ſufficiat fides:
Quam nectit ſapientia.
Gaudebo in domino meo:
Qui ſeruum in ſolio dauid
Regem conſtituit ſuum.

Iam oratum eſt:tu modo optime Rex reitera/quid a me nūc exprimi cupis. REX. Adeo tua hec oratio ſa cris referta ſententijs/animū detraxit meū:vt multa i ea a te dicta/primū intelligere cupiā. LAZ. Cū ad fi nem peruenerimus ſermonis/quē cepimus:et ea et cō plura alia/liquido ītelliges. Nunc vero inſtemus ice= pto:ad quod vt reuoceris repetā/quod ſuperius tactū eſt. At ne videar ab apollinis oraculo/ſed ab herme= tis doctrina ſumpſiſſe initium:ſic habeto. Creatis ab initio oibus:ſic deū Hermes aſſerit exclamaſſe. Pullu late/adoleſcite/propagate:vniuerſa germina ac ope= ra mea. Vos inſuper/quibus mētis portio cōceſſa eſt: genus recognoſcite veſtrū/ veſtrāꝗ naturā imortalē cōſiderate. amorē corporis:mortis cauſā eſſe ſcite. qđ Moſis ſententie in geneſeos libro reſpondet. in his eni Hermetis verbis:et lignum vite in quo viuimus/et li= gnum ſciētie boni et mali/quod nobis affert iteritum cōtinetur. cuius caput/preceptū eſt(ceu videre in prō ptu eſt)vt noſmetipſos cognoſcamus. REX. Reuoca tus ſum ab iterrogatione:quā fecerā. primū quidē cu pio abs te edoceri/ſi facultas adeſt:quid vite /et quid ſciētie boni et mali/lignū fuerit. de hoc enim aut fere nulla/aut inuoluta:apud ſacros doctores declaratio īuenitur. adeo vt obſtupeſcam:vt id a quo omnis ge= neris noſtri ruina dependeat/et per quod fundata eſt omnis ſacrarū litterarū traditio/penitus incognitum

Hermes.

Moſes.

remaneat et indefinitũ. addo quod preceptũ illud in adam/in quo per originẽ fuimus: in nos eius genus/ deriuatione funditur/vt idem nobis inobediẽtie periculũ ĩmineat. nã quod nõ nouimus: euitare nõ poſſumus. legimus enĩ in ſententijs ſacris: lignũ illud (ſicut ceteras arbores) fuiſſe corporeũ. cuius vero arboris fuerit lignum: nõ legimus. nec etiã poſt tranſgreſſum: preceptũ illud/a deo legimus reuocatũ. LAZ. Ego vero hanc philonis Alexadrini in libro ſecundo

Philo.

de agricultura ſententiã legi/o rex: ſuperiori illi quã commemoraſti/contrariam. que ſic habet. predictis cõſequens eſt: & paradyſi plantarũ cultura. dicitur enim plãtauit dominus paradyſũ in eden ad orientem: et poſuit illic hominẽ/quẽ plaſmauerat. vites igitur et oliuarũ/vel malorũ punicorũ/vel ſimiliũ arbores puta re: multa eſt et inſanabilis ſtultitia. hic aũt philo Hebreus fuit/et ſapiẽtiſſimus. & vt Hieronym⁹

Hieronymus.
Petrus.
Marcus.

in libro de viris illuſtribus aſſerit: apoſtolorũ tẽporibus/Petro apoſtolorũ prĩcipi et Marco euãgeliſte/ cõſuetudine charus. eaq; omis de prima philoſophia inueſtigatio: ſacrarũ eſt litterarũ oraculis ſtabilita. Cũ vero o Rex ad eius rei perſcrutationẽ me cõpellas/que a diuiniloquis ĩdefinita remãſit (quoniã circa diuina: ſepe ſolet humana decipi cõſideratio) tantum in hac re/et in ceteris que ſequẽtur/aſſertũ a nobis id eſſe volum⁹ quãtũ ab eccleſia/fideliũq; choro cõprobatur. nã ſi Plato in legibus precepit: eorum nihil innouari/que ex delphis/aut dodone aut ammone/ſunt accepta/vt quedã priſce orationes per viſiones inſpirationeſq; deorũ aſſerte. quanto minus que per prophetas et electos veri dei/imo per ipſũ IHESVM verũ deũ et hominẽ nobis tradita ſunt/ ĩnoua

Plato.

re debemus. Si etiã admonet in Thimeo: impoſſibile eſſe ijs fidem nõ habere/quos deorũ filios vocat/licet nõ neceſſarijs eorũ oratio/nec veriſimilibus cõfirmetur rationibus: quãto magis ipſius IHESV veri dei oraculis/et prophetarum et electorũ eius/preceptis/et inconcuſſa & indubia fides habenda eſt.
REX. Adde etiã ſi id placet: cum plurima bona a deo per eccleſiã/eiuſq; miniſtros habeamus: omnia noſtra et verba et opera illi ſubijcere equum eſſe. Tu nunc vero o lazarele: perge. et quod ĩtendis exequere. LAZ. Sepiſſime audiſti et in ſacris vt credo legiſti oraculis/o rex: oia deũ propter hominẽ/hominem vero propter ſe creaſſe. REX. audiuimus ſepius/legimuſq;. LAZ. Cum igitur deus hoiem propter ſe creaſſet/vt diuine obſequeretur voluntati: diuini illi portionẽ indidit intellectus. vt per eius diſcurſũ: diuinitatẽ contẽplaretur. cõtemplandoq;/ ſubſtãtiales ad ſe ſplendoris radios traheret: ex quo et ſapientiã ſimul/vitamq; perpetuã adipiſceretur. quod per parabolam contẽplatoribus amicã: a Moſe dictũ/lignũ vite nuncupatur. REX. Lignũ igitur vite: diuinorũ contemplationem/et ſapientiam aſſeris o lazarele.
LAZ. Sic profecto opinor: aut potius non ambigo.
REX. Quid igitur emolumenti ꝑpter animi felicitatem: ex hac contemplatione homini contingebat?
LAZ. Non parum o rex. nam preter anime felicitatem/que per ſapientiam euenit: ſe purum/dignumq;/templum ſtatuebat / in quo dei ſpiritus inhabitaret/deiq; lucidiſſimos angelos vite ſocios poſſidebat. cuius rei gratia mortem quam per naturam ĩcurriſſet: diuino munere perpetuo fuerat euitaturus. et quidquid volens cuperet: continuo aſſequeretur. aliaq; p̃

terea bona q̃ plurima ꝓueniebãt : que in ſacris aſſer-
ta libris/intelligi poſſunt. REX. Immenſa erant hec
o lazarele : et ab omnibus deſideranda. Sed cum per
ligni ſcientie boni et mali guſtum/illa amiſerimus/vt
in ſacris habetur oraculis: quid illud pernicie plenũ/
lignum fuerit: nunc audire deſidero. LAZ. Cum vi-
te lignum quid ſit intelligas : facile a te ipſo / quid
ſit lignum ſciẽtie boni et mali/ intelligere potes. nam
declarato contrariorum vno: declaratur et alterum.
REX. Coniectura quadam percipio: ſed a te liquidi⁹
intelligere expecto. LAZ. Audi igitur. ſicut diuino-
rum amor/contemplatio / et ſapiẽtia lignum eſt vite:
ita caducarum et materialium rerum affectus/ et per
ſcrutatio : lignum ſcientie boni et mali appellari po-
teſt. REX. Nõ ſatis id: animo meo heret. difficile eni
eſt mihi creditu / nec vllo pacto fidẽ adhibere poſſũ:
quod deus prohibuerit cõſiderare/ que ipe creauerit.
nullus enim eſt opifex: qui opus ſuum videri/conſide
rari/affectariq; ꝓhibeat. difficiliuſq; mihi eſt: ꝙ ex ea
forte cõſideratione/homo mortem incurrerit. LAZ.
Non opifex deus/ſua vetuit o Rex opera conſiderari:
ſed in eis inſiſti/et tanq̃ finem affectari ſupremum. ſic
et veteres: celum/ſolem/lunam/et ſtellas/elementaq;/
et quedam inſuper animalia/deos eſſe dixerunt. vult
autem/et precepit omnipotens: ita hec omnia per diſ-
curſum conſiderari/vt per quoſdam pene gradus/ad
ſe mentis tandem noſtre fiat reflexio/ et in ſue diuini-
tatis conſideratione/ humanus ſemper animus con-
quieſcat. inuiſibilia namq; dei (vt ait apoſtolus) a cre
Apoſtolus atura mundi/ per ea que facta ſunt: intellecta conſpi-
ciuntur / ſempiterna quoq; eius virtus / et diuinitas.
Hermes. Et hermes ait. deniq; cum deum videre volueris ſuſpi

ce ſolem fili/reſpice lune curſus/ſuſpice ſiderum ordi nem reliquorū. Idem ſentit dionyſius in libro de di= uinis noībus:cū dicit.forte id veraciter dicemus:nos deū nō ex ipſius natura cognoſcere(id quippe igno= tum eſt:omnēq; ſuperat rationē/ac ſenſū)ſed ex crea turarū oīm ordinatiſſima diſpoſitione ab ipſo ꝓdu= cta/et imagines quaſdā ac ſimilitudines diuinorū ip ſius exēplariū/pre ſe ferēte:ad id quod oīa trāſcēdit/ via et ordine pro viribus ſcandimus.Hoc ergo pacto que a ſe facta ſūt:a nobis ſūmus voluit opifex cōſide= rari/ſicq; cōgruus ordo ſeruabit̄.nā(vt initio cōmēo= rauimus)oīa ꝓpter hoīem:hoīem vero ꝓpter ſe/crea= uit altiſſim⁹.REX.Nūc te ꝑcipio:et tue huic aſſētior aſſertioni.Sed velim aliqua a te(ſi habes)ſapientū te= ſtimonia īferri.vt que aſſeruiſti: meo firmius īhereāt aīo.LAZ.Multa quidē parabolis īuoluta/habemus teſtimōīa:que ſi pergā cōmemorare te forte obtundā & me narrantē Sol occidēs deſtituat:aliqua tamē aſ feremus.REX.Ita faciundū eſt:vt tempus/locus/in= cumbētia expectantiū negocia poſtulāt.Oportet eni nos ceu paſtorē ī gregē:ita in ſubditos oculos figere/ vt q̄optime et recte gubernentur/ſi deo qui nos prefe cit/placere volumus. Non tamē que ad felicitatē ſūt cognitu neceſſaria:abſcindas velim omnia nāq; huic negocio poſtergabimus.LAZ.Salomō in prouerbijs de diuina ſic ait ſapiētia.lignum vite eſt ijs qui apre= henderint eā:& qui tenuerit eam beati.vocatq; ſalo= mon/eam mulierē adoleſcētie noſtre:ſic ī prouerbiis dicens.ſit vena tua benedicta: et letare cum muliere adoleſcentie tue. Nam ab īitio:ſicut vir vxori/homo diuine ſapientie coniunctus/vitā nactus perpetuā de lectabatur.et idem ait.Dic ſapientie:ſoror mea es.&

Dionyſius.

Salomon.

prudētiam;voca amicā tuā/vt cuſtodiat te a muliere extranea/et ab aliena.q̄ verba ſic dulcia facit. Et alibi ſic inquit. Vt eruaris a muliere aliena/et ab extranea:que mollit ſermones ſuos et reliquit ducē pubertatis ſue/pacti dei ſui oblita eſt.iclinata eni ad mortē eſt domus eius:et ad īferos ſemite ipſius. Et ibi itē legitur:ſapientiā edificaſſe domū/ſeptē excidiſſe columnas/īmolaſſe victimas/miſcuiſſe vinū/mēſam ꝓpoſuiſſe/ſicq꜠ locutā:venite/comedite panē meum/et bibite vinū/quod miſcui vobis.Reliquite infantiā:et viuite. & paulo ſubterius.Mulier ſtulta/et clamoſa/plenaq꜠ illecebris/& nihil oīno ſciens:ſedet in foribus domus ſue/ſuper ſellam in excelſo vrbis loco/vt vocet trāſeūtes per viam/et pergētes in itinere ſuo.qui eſt paruulus:declinet ad me.et vecordi locuta eſt: aque furtiue dulciores ſūt/et panis abſcōditus ſuauior;et ignorauit ꝙ ibi ſint gygātes/et in profundis inferni conuiue eius.qui eni aplicabitur illi:deſcēdet ad iferos. nā qui abſceſſerit ab ea:ſaluabit̄. Vocat igitur ſalomō diuinā ſapientiā lignū vite et mulierem adoleſcētie noſtre:prudentiā vero carnis/et materialiū contēplationem rerū/mulierē ſtultā/clamoſam/illecebris plenā/nihil omnino ſcientē/meretricē extraneā/adulterāq꜠ appellat. Vnde nos admonēs clamat apoſtolus.ſi ſecundū carnē vixeritis:moriemini.ſi ſpiritu facta carnis mortificaueritis;viuetis. Et Hermes inſtruit amorem corporis;mortis fore cauſā. Nā qui corpus/amoris errore complectitur:is oberrat in tenebris/mortis mala percipiens.hec itaq꜠ ſapiētia/quā inducit ſalomon/domū edificaſſe/& firmaſſe columnis:diuinoꝝ amor et cōtemplatio eſt/et noſtre mulier adoleſcētie. que a moſe:lignū vite perhibetur; Et ideo hec dicitur

Paulus.

Hermes.

exclamaſſe:relinquite infantiā/et viuite.Mulier vero ſtulta et clamoſa/que per parabolā īducitur in excelſo vrbis loco/palā oībus clamitare:factarū materialiumq; rerum eſt meditatio/carnis prudētia/ meretrix adultera et extranea.de qua dicit apoſtol⁹. prudētia carnis:ſtultitia ē apud deū.& aMoſe:lignū ſciētie boni et mali nūcupať.et ideo de eo dictū eſt Ade:ī quacunq; die comederis morte morieris.& qui aplicabiť illi:deſcēdet ad īferos.Et in pſalmis dicitur.quia ecce qui elōgāt ſe abs te:peribūt.ꝑdidiſti oēs:qui fornicāť abs te.REX.Satis cōgrue:ſuꝑiori ſententie tue/enarrationē applicas ſcripturarū.quare firmatus ſū: nec vlterius ābigo.ſed quid aque furtiue/& panis ſit abſcōdit⁹:curue mulier ſtulta aſſeriť in foribus domus ſue/palā oib⁹ clamitare/veli ſi fas eſt ītelligere LAZ. id vt cūq; poſſū exeq̄rer perlibēter:ſed nimiū ab incepto digredimur.REX.mīme nimiū.aggredere fidētius.nā ocioſi ſumus.nec te forte expectātiū turba cōmoueat.cras enī expeditionē accipient.Et nos paulo vlterius digreſſi:ocyus ad inceptū reuertemur.Enarra igitur:īterrogata.LAZ.Admonet nos ī ꝓuerbijs ſalomō:vt in dīna ſapiētia ꝑſiſtamus/his verbis. bibe aquā de ciſterna tua:et fluenta putei tui.Si igiť diuinorū ſapiētia/mulier & ciſterna noſtra eſt:ſi ad extraneā īgrediemur/furtiuas nobis aquas/panēq; abſcōditū ſubmīſtrabit.adulteria nāq;:furta dicunť.aqua vero noſtre ciſterne:ſapiētie diuine ītelligētia eſt.Aq̄ furtiue:ītelligētiā carnalis prudētie preſigurāt.vtrūq; vero:alibi per vinū ſignificať.At vinū diuine ſapiētie illud eſt:qđ nobis ſuggerit meſſias.de quo ſic zacharias īquit.Quid ei bonū eius eſt/& quid pulchrū niſi eius frumētū electoꝝ/et vinū germinās virgines.

Petrus,
Moſes.

Salomon.

Zacharias

rio vero ſenſu: gigantes ſunt/qui ſe materialib’ appli
cant. Ideo dicitur in ꝓuerbijs. vir qui errauerit in via
doctrine: in cetu gigantum cõmorabitur. hi ſunt: qui
babel turribus edificauerũt. hi ſunt: qui montes mon
tibus cumulãtes/regnum celeſte affectaſſe a poetis di
cuntur. qui tandẽ: oppreſſi montibus/interierunt. de
quibus dicitur in eccleſiaſtico. non exorauerunt pro Eccleſiaſticus.
peccatis ſuis antiqui gygantes: qui deſtructi ſunt cõ=
fidentes ſue virtuti. et Eſaias dicit. domine deus no= Eſaias.
ſter: poſſederunt nos domini abſq; te. tantum in te: re
cordemur nominis tui. Morientes non viuant: gigã=
tes nõ reſurgant. Propterea viſitaſti/et cõtriuiſti eos:
et perdidiſti omnẽ memoriam eorum. Ideoq; fingun
tur anguipedes: quia ſenſibilibus et materialibus in=
ſiſtentes/per ima tantum ſerpunt/ad diuina nequaq̃
euolant. tantum veri eſſe credentes: q̃tum ſenſuũ per=
ſuationibus approbatur. REX. Acquieſco equidem
nunc. nõ ſolum quid ſint gigãtes/et cur anguipedes
vere intelligo: quietiam aperta eſt michi via/ vt illud
Heſiodi poete de pandora muliere figmentũ intelli= Heſiodus.
gã. que a Ioue dono miſſa/ollã aperuit: a qua oĩa bo
na euolarunt/ſolaq; in olle labris elpis reſtitit. quid
enĩ aliud pãdora/que omniũ donum ſonat: quã ma=
terialium et ſenſibilium rerum ſcientia. que ollã men
tis noſtre adaperiens/in eaq; habitans: omnia bona
euolare fecit/ſolaq; elpis id eſt ſpes/reſtitit. Continue
nãq;/nobis bona affutura ſperamus: nunq̃ tamẽ ſpe=
rata conſequimur. nam per eam: a ligno vite alieni ſu
mus. LAZ. Recte o Rex interpretaris: licet contraria
ĩ faſtis/aliquãdo ita canere viſus ſim. Nõ Epimethea
ſubſtractũ tegmẽ ab olla: Credula ſerpenti ſed dedit
eua malum. ibi enim non pro declaratione illud aſ=

ſerui:ſed ad Heſiodi figmentum alludere tūc volui. REX. Haud ſatis equidē admirari poſſum:quo pa=cto poetarum figmenta/theologice reſpondent veri=tati. LAZ. deſine mirari o Rex. nam et Hermes/ anti que princeps theologie:his figmentis inuolui theologicam veritatem voluit. nunc vero nude tantū:ab omnibus fabule aſſeruntur. quod futurum proſpiciens Hermes:ſic vaticinando conqueritur. O Egypte/egy

Hermes.

pte/religionū tuarum ſole ſupererūt fabule/ et eque incredibiles poſteris ſuis:ſolaq ſupererunt verba la=pidibus inciſa/tua pia facta narrantibus. Sacri etiam chriſtiane religionis theologi(quos prophetas appellant)poeticis figmētis vſi ſunt. quod ita eſſe deprehē=des:ſi prophetarum oracula aliquando percurres:de quibus in celeſti hierarchia/ſic iuxta pricipium/Dio=

Dionyſius

nyſius loquit̄. ne nos quoq vulgi errore ſeducti: paſ=ſim exiſtimemus celeſtes ac̄ diuina ſpecie preditos ſpi ritus/multis pedib⁹/multiſq eſſe faciebus. Et ſiue ad boum ſtoliditatē/ſiue ad feritatē leonum eſſe forma=tos/ſeu ad aquilarū recuruis roſtris effigiē/ſeu ad pi=loſam auium plumeſcentiā fictos/ſeu rotas quaſdam igneas et materiales ſedes/ad accubitū ſumme diuini tati neceſſarias:ſupra celum imaginari ſtolide icipia m⁹/et equos diſcolores aliquos/ et ſatellites armatos ac duces/et cetera id genus. que nobis euidenti et ex=preſſa varietate ſignorū:ſacratiſſime ficta tradūtur. nempe poeticis fictionibus:theologia(vt eos deſcribe ret ſpiritus)affatim vtitur/humane ſcilicet mentis(vt diximus)infirmitatē nō ignorans/eiq propriā/& co=gnitam viā/per quā ad altiora feratur/benigniſſime prouidens/ac pro ipſius modo in ſacris litteris huiuſ modi aſcēſionis itinera ſternēs. hucuſq Dionyſius &

Rabi moſes Egyptius in libro/cui nomē Malachim: idē ſignificare videtur/dū dicit. Premiū quo nullum ſublimius eſt/et bonū poſt quod nullū aliud bonū ē/ quod quidem oēs prophete deſiderauerūt: multis nominibus ſacra ſcriptura vocat/ſcilicet mētē dei/tabernaculū dei/locū ſanctū eius/mōtem ſanctū/aulā dei/ tēplum dei/domū dei/portā dei. doctores autē prandium vocant illud: necnō ſeculū futurū. Secūdū hoc Pythagoras ipſe atq̧ Empedocles/Parmenideſq̧ et Heraclit⁹: de dijs fabulati ſūt. cū vero anima noſtra (vt idē aſſerit Dionyſius)ſpiritualib⁹ actiōib⁹ ad itelligibilia moueť: ſuperflui iā ſūt cū reb⁹ ſilibus ſēſus. legiſti etiā aliquādo arbitror: vnde poema ortū volūt. ꝙ ſcilicet veteres ſapiētes: ſicut tēpla deorū humanis auguſtiora habitatiōib⁹ edificari voluerūt/ſic ſermonē quo hymni laudeſq̧ deorū decātarētur/quotidiano ſublimiorē ſermone eſſe cēſuerūt. ſicq̧ poema fuiſſe iuētū: i quo veritas quidē latet/licet fabularū ſit obducta coloribus. REX. Id ſepi⁹ et audiuim⁹: et apud veteres legim⁹. et ſuauis/iucūdus/et luculētus eſt hodie hic noſter ſermo adeo: vt(quāuis ſole amicleis fratribus īſiſtente/et vltimam veris tēperāte partem/ſatis aucta ſit dies)michi tamē bruma āguſtior videať. ſed age nūc: poſtq̄ qui ſunt gygātes es iterpretatus/enarra etiā quo pacto itelligantur mulieres ille/quas diximus. LAZ. Mulieres cū quibus nō ſūt coiquinati/qui agnum ſequūtur: ſūt ſenſuū blande pſuaſiōes/varieq̧ affectiōes. quas filias hoīm Moſes i geneſeos libro appellat: ad quas filij dei ſiue angeli introierūt. quas filias: humana ania ab ipſa monade diſcedens/ in partes diſpeſcita innūeras(vt aſſerit philo)magno parturit cū dolore. parit eni falſas figuras/ falſoſq̧ colores

Moſes egyptius.

Dionyſius

Moſes.

Philo.

ac deſideria per oculos: et per aures vocum parturit blandimenta. Sic filiarum multitudine circumfuſa/ opprimitur:tuncq; ad eas filij dei ſiue angeli ingrediuntur. Nam quouſq; puri ſapientie radij in animam rutilant/per quos deum et eius virtutes ituemur: nullus mendax nuncius cogitatum ingreditur/ſed exterius euagantes/ad loca purgationum omnes arcentur. Cum vero per diſceſſum ab ipſo vno hebetatū lumen mentis/ imbecillius redditur: tenebrarum ſocij propere agentes/cum effeminatis/fractiſq; perturbationibus conueniunt/quas filias hominum Moſes appellauit. he autem ſibiipſis generant: et non deo. mēs autem deo: et non ſibi generare iubetur. velut Habraham filium ſuum Iſaac deo: non ſibiipſi genuit/illum deo offerre in holocauſtum paratus. Adam vero vite lignum/monadis ſcilicet cōtemplationem deſtituēs: ad lignum ſcientie boni et mali/id eſt ad ſenſibilium proſecutionem deſcendens: multas filias genuit. ſicq; a iuſticia et dignitate lapſus: mortis perniciem incurrit. Vnde Moſes. ſic deum affert de eo dixiſſe.

Moſes.

Ecce Adam quaſi vnus ex nobis: factus eſt ſciens bonum et malum. et in pſalmis dicitur. homo cum in honore eſſet/non intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus /et ſimilis factus eſt illis. Et Hermes in pimandro. homo autem cum conſideraſſet in patre ſuo omnium procreationem: ipſe quoq; fabricare voluit. vnde a contemplatione patris: ad ſpheram generationis delapſus eſt. et idem paulopoſt. homo/ harmonia ſuperior extitit: in harmoniam autem delapſus / ſeruus effectus eſt. REX. Supra q̄ credi poſſit: hec tua michi grata iterpretatio. nā cum plures dentur/pie optimeq; iterpretatiōes: hec vt videre videor/

Propheta.

Hermes.

ſcripturarũ eſt aia. et michi ſuborta eſt magna mul=
tis de rebus interrogandi cupiditas: verum abſtine
ne nimium ab incepto diuagemur. LAZ. Abſtinen=
dum eſt o pie rex: ſi finem prime intentionis cupimus
attingere. inſtar enim lernee hydre/ huic preſenti ſer
moni: vno truncato capite/ plura ſuboriũtur atqꝫ ſuc=
creſcũt. namqꝫ hic quoqꝫ iterrogãdi locus eſſet: quid
Adam/ quid Eua/ quid ſerpens/ quid cetera id genꝰ
cõplura. Sed his pretermiſſis omnibus/ vnde digreſſi
ſumus/ ſi libet regrediamur. REX. Ita profecto faci=
endũ: ſi id dũtaxat vnum/ primo enarraueris. quo vi=
delicet pacto: ꝑ ligni ſcientie boni maliqꝫ guſtũ/ mor
tẽ hõ incurrerit. LAZ. vtcũqꝫ id poſſũ: accipeo Rex.
Cũ hõ tẽplũ lucidũ eſſet/ in quo ſpũs domini habita
ret/ cuiꝰ pſentia/ gratia quidẽ nõ natura (nã diſcordi=
bus erat cõpoſitus elementis) imortalitatẽ ſortiebaẗ.
pacẽ elemẽtis: diuinꝰ ſplẽdor inhabitãs/ imponebat.
Vbi vero per tranſgreſſum lux indignata receſſit: lu=
cis locũ/ tenebre ſubierũt. ſicqꝫ lucidarũ tẽplum virtu
tum: factũ eſt tenebrarũ hoſpitium. Vnde nõ ſolũ ele
mentari/ frena ſunt relaxata diſcordie: verum etiã ab
immũdis virtutibus/ ad perniciem eſt accelerata. tũc
morbi innumeri: tũc orta eſt ſenectus. Vnde a Moſe
deſcribitur: paulopoſt trangreſſum/ diuturnam ho=
mines degiſſe vitam. Verum vbi ſuccedente tempo=
re/ tranſgreſſui tranſgreſſus (impellentibus tenebris)
cumulati ſunt: cõtracta nimirũ vita. qua de re a deo
dictum eſſe: moſes aſtruit. non permanebit ſpiritus
meus cum homine ineternum: quia caro eſt. eruntqꝫ
dies illius centum viginti annorum/ nunc vero o rex
proh miſeri mortales: adeo contracta hominis eſt vi=
ta/ vt vix quiſꝙ centeſimum annum attingat. Quin=

Quotidie enim:oẽs ligno paſcimur vetito. Nemo eſt qui demũ reſpiciat.nemo eſt qui requirat. nemo eſt (vt ꝓpheta ĩquit)vſqꝫ ad vnũ LAZ.deplorãda nimiũ (vt aſſeris)et veris digna lachrimis/meſtaqꝫ digna q̃=rimõia.quare obſecro: dũ ſic queror/pauliſꝑ attẽde.

¶ Qꝫ vario ſtudio irritos/labores
Impediunt homines/deo relicto.
Qꝫ ſunt immemores ſui decoris:
Quem dono patris ante poſſidebant.
Qꝫ diuam effigiem in polo leuatam:
Proni tartarea inquinant ſub vmbra.
Obliquam reputant ſui parentem
Vmbram:nec meminere lucis alme.
Que vere peperit/ſuitqꝫ nutrix:
A mentis cecidere dignitate.
Exercent bona iam nec vſqꝫ ad vnum.
Nemo mente pius/deum requirit.
Nemo legitimum colit parentem.
Aſt omnes ſimulacra vana faſſi:
Se carnis tribuere vanitati.
Ac omnes babylonia vrbe vincti
Vrbem deſeruere ſanctitatis.
Et vinum meretricis vt biberunt:
Complexum dare virgini recuſant.
Clamat virgo ſyon/ſuos requirens/
Merens vt vidua/atqꝫ deſtituta:
Quid vane meretricis ore blando
Illecti/meliora deſerentes/
Sub mortis pede colla ſubdidiſtis?
Heu cognoſcite luridum venenum:
Hoc ſub mellifluo fauo latere.
Vobis ille procax merum propinat:

Fures efficiens/adulteroſq;.
Vos ille ad laqueos agit latentes:
Et ſeuam inſidiatur vſq; mortem.
Sunt huius comites feri gigantes:
Qui mortem cumulant babel/ſtruuntq;/
Contra ſydera bella molientes.
Sed tantum trifido igne deprimuntur:
Immerſi pariter lacu profundo.
Prima en dulcia:finis eſt amarus.
Ad me iam reuocate voſmetipſos:
Quorum ſum genitrix/thoriq; conſors.
Que vos vbere lactis educaui.
En commiſceo vina puritatis:
Et que virgineos pios alumnos
Et ſacros faciunt dei miniſtros/
Kegni(quod properat)throno locandos.
Hec ſint vltima noſtra rudimenta:
Que vos mente tenus precor tenete.
Chriſti in lumine lumen obtinentes:
Tetro a lumine lumen abſtinete.
Sed clamet licet vſq;/et vſq; et vſq;/
Et tanq̃ genitrix pias mamillas
Plenas offerat:aure quiſq; ſurda
Heret/nec retrahit pedes retrorſum.
Ceno more ſuis iacet volutus:
Sordentiq; ſitim leuat palude:
Et claros bibere abnuit liquores.

¶Sed iam ad finem optime rex deuenimus querimonie:tu modo ſi memineris reuoca/de quo me in orationis fronte/interrogaueras.REX.et memini:& tenaciter heret.dictū namq; eſt/cognitionē ſui ad felicitatem viam pādere.ego autem intelligere percupio:

quo pacto noſmetipſos cognoſcere poſſimus. LAZ. Ergo attende. ſicut enim eã q̃ videtur in ſpeculo/aut i numiſmate/imaginẽ nequim⁹: agnoſcere/niſi a quo reſultet/quemve referat pri⁹ dignoſcam⁹: ita niſi deũ nouerim⁹/nos ipos agnoſcere vllo pacto nõ poſſum⁹. connexa enim adinuicem hec ſunt: vt ignorato vno ignoretur et alterum. dei namq; ſumus imago: vt in ſacris oraculis proditum eſt. et licet multi ad imaginem eſſe et eſſe imaginẽ differre cõtẽdant: ego tamẽ idem ſignificare ſentio. REX. Affer aliquod ſi quod habes: in hoc/teſtimonium. LAZ. Nimiũ ab incepto euagari iubes: vbi etiã primũ ĩ viã redim⁹/rurſus euagari nos p̃cipis. at mee licet nude oratiõi te aſſentire par eſt: ſi (quod deprõpturus ſum) arcanũ pcipere velis. diu enim hec mecũ pertriui/pertrita digeſſi/digeſta deniq; in mentis theſauro cõdidi. Oportet (vt vulgo fere dicitur) addiſcentẽ eſſe credulũ. REX. Credo equidẽ. ſed quãto antiquorũ teſtimonijs ſermonẽ tuum magis firmari audio: tãto vberi⁹ paſcit̃ anim⁹. vbi autẽ id vnũ abſolueris: in viã ilico reuocabim⁹ pedẽ.

LAZ. Philo in ſecũdo de agricultura: enarrãs illud Moſeos dictũ/faciam⁹ hoiem ad imaginẽ et ſimilitudinẽ noſtrã ſic inquit. At magn⁹ Moſes nulli genito ſpeciẽ hũane nature ſimilẽ appellauit. dixit autẽ ipſã diuini et inuiſibilis imaginẽ dei. Paulus vero ad chorinthios. vir quidẽ nõ debet velare caput ſuũ: quoniã imago/ et gloria dei eſt. Cum igitur Moſes et paulus per ſpiritum ſãctum ſint locuti / et ipſe ſecum ſpiritus ſanctus diſſidere non poſſit/ et Moſes ad imaginem/ Paulus q̧ vir imago dei ſit dixerit: idem proculdubio ſignificare voluerunt. aſſerẽdum etiam eſt quod Hermes aſſerit in pimandro. Pater omnium / intel-

Philo.

Moſes

Paulus.

Hermes.

lectus/ vita et fulgor exiſtens : hominem ſibi ſimilem procreauit/atq; ei tanq̄ filio congratulatus eſt. et alibi de deo loquens : ſic inquit . cuius nomen eſt omne nomen:cuius natura eſt omnis natura. Si igitur omnis natura imago dei eſt:multo mgis homo/propter quem facta ſunt omnia. REX. Equum iam exiſtimo que notiſſima ſunt trāſigere / et ad id reuerti potius/ de quo interrogatio preceſſit. difficile enim videtur/ et ſupra humane mētis eſſe vires:deum poſſe cognoſcere. cum dicat ipſa veritas : nemo nouit filium niſi pater/ et nemo nouit patrem niſi fili⁹ / et cui voluerit filius reuelare. LAZ. Hic tuus ſermo o rex:quedam reſponſio eſt/ad id quod dictum ſuperius eſt / niſi videlicet nouerimus deum/ noſipſos cognoſcere nō poſſe. Tu vero contra/ſacra firmatus authoritate:deum aſſeueras non poſſe cognoſci. ego vero nūc non tanq̄ poeta/in muſe tripode ſedeo / vt mētis inops quecūq; influat licenter effundam: at vt chriſtianum decet/p̱ montis ſyon nemora et vmbras/ perq; aprica tempe quotidie ſpacians/diuinis ita preceptis ſum inſtitut⁹/ vt quecunq; hic coram enarraturus ſum/ ratione prius et experientia ſimul aperta/cognouerim. nō enim me latet:nihil ex ijs que ſenſu percipimus:de deo abſolute affirmari poſſe. Quicquid humana namq; definit intelligentia : infra deum infinitum eſſe oportet. non igitur hic moneo ita nos deum noſſe oportere;vt qualis ſit in ſui a rebus ſeparatiōe/qualis in omnimoda ſui in ſe ipſo clauſione / qualiſue in extrema ac ſolitaria in profundiſſimū ſue diuinitatis receſſū ac caliginē retractiōe/ queve eius ſit ſubſtātia dignoſcamus . hoc enim difficile nimis: immo impoſſibile. nam humanus tantum nequit aſcēdere intellectus.

Quod cum Plato preter humane mentis vires/cona-
tus fuerit/inenarrabilem demum intuitus dei excel-
lētiam : in pernicioſum letiferūq; errorem lapſus eſt
deum videlicet aſſerēs hominibus nō miſceri. Quod
ſi ita eſſet: infelix humana natura/in tenebrarum po
teſtate derelicta/ tabeſceret. At contraria eſt/ noſtra
omnis chriſtiana profeſſio. deum enim incarnatum/
et nobis participatum cōiunctumq;: ꝓfitemur. Quo
circa ſic nos deum cognoſcere oportet : queādmodū
Dionyſiꝰ in libro de diuinis nominibus precepit. Di
uina quippe omnia(inquit)et que nobis enodata pa
tuere : ſolis noſcuntur participationibus. Porro ipſa
cuiuſmodi in ſuo principio/ſuaq; ſede ſint:nullus ſen
ſus attingit / nulla ſubſtantia/ nullaq; ſcientia pene-
trat. deniq; ſiue ſuperſubſtātiale illud occultum/ſiue
deum aut vitam/ſiue ſubſtantiam/ſeu lucem/ ſeu ver
bum appellemus:nihil intelligimus aliud/ q̄ ex eo in
nos emanantes participationes atq; virtutes/ quibus
aſſumamur in deum / et que nobis/ vel ſubſtantiam/
vel vitam/ vel ſapientiam largiantur. Plurima enim
diuinarum ſunt rerum(vt idem ī eccleſiaſtica aſſerit
hierarchia)que hominibus ignorata: cauſas habent
digniſſimas/excellētioribus ordinibus cognitas. Cō
plura item ſummas illas ſubſtantias latent : que ſoli
ipſi vnico deo/ſunt manifeſta. Poſiti enim ſunt huma
ne cōditionis gradꝰ/et termini:quos ſuꝑgredi nō poſ
ſumꝰ. REX. Vera quidē narras:ſed velim quo pacto
nos deū cognoſcere oporteat edoceres. LAZ. Cū deꝰ
ſit ſuꝑ oēm incōprehenſibilis intellectū(vt in myſtica
theologia Dionyſiꝰ teſtat̄) ſupra oēm ſermonē ienar
rabilis/ ſupra oēm poſitionē/ ablationē/ ſupraq; oēm
affirmationē & negationē:oportet nos firmiter cre-

Plato.

Dionyſius

Dionyſius

dere / et ſimpliciter profiteri / ꝙ deus vnus in trinitate et trin⁹ in vnitate ſit / pater / filius / et ſpiritus ſanctus. Qua in re: nobiſcū etiā hebreorū doctores cōueniūt. ſicut in breſit Raba : ex rabi Moſe Adera legitur. deus principium omnium lux / eternitas / ſanctuſqꝫ vocatur ab: id eſt pater. deus vnus / profunditas / ſapiētia / fons a quo omnia facta ſunt / et genitus eſt vel exijt et primū principiū vocatur Ben / quod interpretatur filius deus / radix cordis / et perfectio volūtatis / vel volūtas vna ambobus / et vocatur cōgregatio viſionis dei / et omnes ſunt eiuſdem perfectionis / et vnum inuicem / nec differunt abiuicem / ſed omnes ſunt vnū. cōſidera q̄ aperte: his verbis diuina trinitas afferatur. Quidā tamen hebreorū / ſiue ignorantia circumuēti / ſeu malicia impulſi: in diuinis / trinitatē pertinaciſſime inficiātur. nos autē eam debemus firmiſſime tenere: ſi veritatem ſequi / et immortalitatē conſequi volumus. et ea omnia de diuinitate nos credere neceſſe eſt: que a ſanctis patribus per canones inſtituta / definitaqꝫ ſūt. que ſi nunc memorare velimus: in lōgum nimis protrahem⁹ orationem. ſed quid nos idoneos / optimeqꝫ diſpoſitos capiēdo myſterio / quod mente parturio efficiet? id ſane: ſi meditemur ꝙ deus eſt omnium cauſa / omniumqꝫ creator / omiaqꝫ poſt ſe / propter diuinū precipuumqꝫ animal ipſum videlicet hominem / creauit. Nam (vt ait Hermes) deus vt hominem formauit / propria forma delectatus: opera omnia vſui conceſſit humano / ſeqꝫ ei ex animātibus ſoli manifeſtauit. propterea admiratione ſtupeſcens: propheta exclamat. domine quid eſt homo quia inotuiſti ei: aut filius hominis / quia reputas eum? Adeo deus hominem magnifecit: vt ab eternitate in tempus deſcenderit / ami-

Hermes.

ctūq; carnis accipiens deus homo factus eſt. Magnifecit igitur deus hominem opus manuum ſuarū. nā magnifaciendus eſt. non enim ignorat ſummus ille opifex: ſuum quanti debeat opificium eſtimari. Nam ſicut celum imagine ſui et lumīe/ ea agit que vis ignis naturali non efficit qualitate: ita deus per ſui imaginem id eſt hominem/ ea perficit/ que ipſe mūdus/ ſua innata virtute agere non poteſt. ſic Moſes/ ſic Ioſue ſic Helias/ ſic ceteri prophete et ſācti dei: maximis claruere potentijs. REX. probe admodum narras: ſed age dic obſecro quid eſt anima hominis. LAZ. Non nunc ſecundum Ariſtotelis ſententiam reſpondebo: ꝙ ſit forma corporis organici. non ſecundū varia philoſophorum placita/ ꝙ ſit eſſētia/ vel numerus ſe mouens/ vel harmonia/ vel idea/ vel quinq; ſenſuum functio ſibi conſpirans/ vel ſpiritus tenuis per omne corpus diſperſus/ vel vapor/ vel ſcintilla ſtellaris eſſentie/ vel cōcretus corpori ſpiritus/ vel ſpiritus athomis inſertus/ vel ignis/ vel aer/ vel aqua/ vel ſanguis/ vel ꝙ ex quaq; eſſentia conſtet/ vel ꝙ ex terra et igne ſimul/ ſiue ex terra et aqua/ aut ex aere et igne. forte quidem hec ſecundum varios proportionum modos/ tranſlatione accomodata: vera ſunt. ego autem (vt compertum/ certumq; habeo) ſecūdum hebreorum mecubales/ ſiue cabaliſtas/ tibi Rex īclyte reſpondeo: lumen ſcilicet dei animam eſſe hominis. vel ſecundum Philonis ſētētiam in libro de agricultura: animam hominis ad imaginem verbi/ cauſe cauſarum/ primi exemplaris eſſe factam/ ac ſubſtātia dei/ ſigilloq; figuratā/ cuius character eſt verbum eternum. Aut quibus Pimander Hermeti: eiſdem tibi verbis definite reſponbo. Quod in te videt et audit: verbum domini/ mens

Cabaliſte.

Philo.

Hermes.

autem pater deus. neq; enim diſtant ab inuicem. horum vnio: vita eſt. REX. Miranda quidem ſunt hec. LAZ. Profecto vera. que ita eſſe comperies: vbi omnē hunc meum ſermonem/ liquido et perfecte itelliges. REX. Spero equidem/ et cupio vehementer: tu autē vlterius perge. LAZ. velim ſane optime Rex. tecum ipſe animo cogita: per antedicta animaduertes / quo pacto hec inuicem connexa ſunt/ vt a dei cognitione in tui cognitionem deſcendas. ſic enim excellentiam ſubſtantie tue comperiens: non te vtiq; negliges/ non abijcies/ non in cenum proſternes/ ſed emerges a corpore/ a teipſo/ & ab omnibus ſenſibilibus/ libere/ abſolute/ et pure excedendo ad ſuperſubſtantialem lucidiſſimamq; caliginem/ vbi deus ihabitat euolabis/ teq; in poteſtatum numerum inferes/ receptuſq; inter poteſtates deo frueris/ diuinamq; deinceps ſobolem propagando/ deo non tibi propagabis. nam ſemper: ſimile a ſuo ſimili procreari neceſſe eſt. REX. Sic ſane nitor: enitarq; diligenter. LAZ. ego vero o pie Rex: vt firmus huic ſacro inſiſtas operi/ te ſedulo admonebo. non quemadmodum impoſito cinere populum ſacerdotes monent. Memento homo quia cinis es/ et in cinerem reuerteris (hi enim exteriorem & mundanum monēt hominem: et ceu ſeruum ad bona officia timore compellunt) ſed te tanq̄ interiorem/ et ſubſtantialē hominem/ et tanq̄ dei filium amore quodam ingenti/ his Hermetis verbis alliciam. Reminiſcere homo/ reminiſcere: quia lux et vita deus eſt pater/ ex quo nat⁹ eſt homo. Si igitur teipſum comprehenderis ex luce et vita compoſitum: ad lucem rurſus vitamq; trāſcendes. REX. Totus immutor hodie tuis verbis o Lazarele: totus excedo/ totus me deſero/ totum me innoua

Hermes.

ri ſentio quemadmodum glaucum in enboica aute=
done ſe verti guſtu mirifici graminis ī equorei numi
nis naturam ſenſiſſe/iter fabulas cum puer eram/au=
dire ſolebam. LAZ. Optima eſt hec imutatio noſtra
o Rex: cum paulatim diuino lumīe regenerati/in ve
ros homines emigramus. verus autem homo (ait Her
mes) aut celicolis eſt preſtantior: aut ſaltem pari ſor=
te potitur. REX. qui recte verus homo appellari po=
teſt? LAZ. qui diuinū non confundit ordinem: ſueq;
creationis finem conſequitur qualis fuit Habraam /
de quo dicitur in libro quem hebrei vocant Abuda
Zara. anno etatis ſue quinquageſimo ſecundo in vr=
be arana vt verus homo/et veri cultus/vereq; obſeruā
tie cepit docere dei cultum: et octo annos continuos
edocuit. et Dionyſius ad Caium cultorem: ſic de do=
mino noſtro IHESV inquit. nos autem IHESVM
non humana ratione diſcernimus (neq; enim ille ho=
mo tantum eſt: neq; ſuperſubſtantialis eſſe poſſet qui
homo tantum eſſet) ſed eſt homo verus. oportet autē
o Rex: hanc veritatem conſequi/frequentibus admi=
rationibus/obſecrationibus/laudibus contemplatio=
nibus/diuq; circa diuina verſando. quod vt oportu=
nius id homines valeant aſſequi: dicit Hermes/Mu=
ſas ad homines deſcendiſſe. conuerte huc o Rex: om=
nes tuarum muſarum vires. quas tu a Pontano aut
alio quopiam poeta audiueris: atq; tui īgenij huc ro=
bur applica. obſecra/admirare/lauda/cōtemplare di
uinitatem. hoc enim pacto ad maximum et deificum
myſterij arcanum: quod (modo deus aſſit) promptu=
rus ſum/commode diſponeris. his quoq; rebus (vt ait
Hermes) celum celeſteſq; delectantur omnes. REX.
Ita vt mones faciēdum: vt in nos influat deificus om=

Hermes.

Habraam.

Dionyſius.

Hermes.

nipotẽtis radius, idq; precamur: vt caſte ſancteq; diſpoſiti inueniamur. LAZ. Adeſto itaq; toto mentis affectu: dum contemplationis hunc hymnum concino. attende igitur/ verbaq; et intellectum/ intenta meditatione percipe. REX. exequere: nos tibi adſumus et intentis animi viribus/ hymnũ expectamus. LAZ.

Eia mens mea cogita/
Nunc miracula maxima:
Quis fecit nichilo omnia?
Solus ſermo dei patris.
Sit benedictus:
Sermo parentis.
Omnia laudes:
Dicite verbo.
Quis celo rutilas faces/
Eternis vicibus dedit:
Vt rerum varient vices?
Mens ſola exoriens deo.
Ergo pimander:
Sit benedictus.
Mentis imago:
Mens cane mentem.
Quis ſolem hunc nitidum ſacre/
Fecit lucis imaginem
Scrutandi ſtatuens gradus?
Lux ſola ex patre defluens.
Sit benedicta:
Lux patris alma.
Lux mea matrem:
Concine lucem.
Quis lunam et reliquas poli/

Stellas ſumere mutuum:
A ſole inſtituit iubar?
Dans lucem reliquis deus.
Sit benedicta:
Lucis origo.
Hymnica cantent:
Quelibet aſtra.
Quis celi varia globos/
Conuerti imperat orbita
Atq; hinc reſtitui inuicem?
Solus mundi opifex deus.
Sit benedictus:
Conditor orbis.
Celica cuncta
Dicite laudes.
Quis nam corporeis agit/
Vitam compoſitis: quis et
Vitam incorporeis dedit?
Qui vita eſt reliquis deus.
Sit benedicta:
Vita parentis.
Gaudia promant
Omnia viua.
Quis cunctis animalibus/
Preponens hominem/iubet:
Celo attollere lumina?
Qui nos progenuit pater.
Sit benedictus:
Qui genuit nos.
Dic genus omne:
Carminis Hymnum.
Quis cum vox alijs data eſt?

Mentem et verbum homini dedit:
Veram patris imaginem/
Qui mens/ſermoq; patris eſt.
Sit benedictus:
Sermoq; mensq;.
Hec duo mundum:
Conſtituere.
Quis cum compleat omnia/
Ipſum ſolum hominem eleuat:
Sorbet vertit et in deum/
Noſter ſpiritifer deus.
Sit benedictus:
Spiritus almus.
Huncq; canamus:
Qui replet orbem.
Quis nos corporea lue/
Flatu purificat ſacro:
Humanam ſpeciem incolens/
In ſancto qui habitat deus.
Sit benedictus:
Cui ſumus edes.
Concine laudes:
Turba piorum.
Quis cum primus homo locis/
Errans pergeret inuijs:
In rectam ſtatuit viam/
Natus virgine filius.
Sit benedictus:
Virgine natus.
Dic homo proli:
Virgiuis odas.
Quis cum rurſus imaginem/

Fedarint homines ſacram:
Offert(vt releuet)manum?
Sanctus/inſtus/et iſrael.
Sit benedictus:
Ergo redemptor.
Qui ſua/morte:
Septa redemit.
Quis cum ſint vetera omnia/
Atq; obducta olido ſitu:
Totum reſtituit nouum?
Mens ſola omnipotens dei.
Sit benedicta:
Mens patris.Hymnos
Secula dicant:
Cuncta ſonoros.
Nos tandem ecce quis inclyto
Lapſos reſtituit throno:
Subdens omnia filio?
Summi conſilium patris.
Ergo reſurge:
Torpida facta.
Mens mea carnis:
Solue cathenas.
Quid tu legitimo patri/
Quid tu mens mea filio:
Sancto ac ſpiritui dabis?
Laudum dulciſonos modos.
Sit benedictus:
Qui mouet omne.
Omne ſed ipſe eſt:
Trinus et vnus.
Contēplati hactenus ſumus:nūc vero quod reliquū

vero:et maſculum et feminam eum eſſe canit. at vt firmius ita eſſe credas: audi ipſum per Eſaiam ita eſſe dicentem. nunquid ego qui alios parere facio: ipſe non pariam? Si ego qui generationem ceteris tribuo: ſterilis ero ait dominus deus tuus. Dicit itē diuinus Dionyſius/in diuinis nominibus. ꝙ cū amor in bono antea excellenter eſſet: nequaq̄ ipſū/in ſeipſo infecundū manere permiſit. ſed ipſum ad operādum mouit: per excellentiā cuncta gignētem. REX. ita eſſe vt memoras nequaq̄ velim ābigere. at o Lazarele/ex hac diuine fecūditatis agnitiōe: quid precipuū tandē aſſequemur: LAZ. iam audies optime rex. Hac ītellecta/cognitaq; dei fecūditate: oportet deinceps intelligas/cū homo ſit gloria et imago dei vtriuſq; ſexus fecunditate (vt ait hermes) a deo munitū eſſe. REX. hoc omnes aperto didicerūt experimento: & ne ſolum quidē hominē/verūetiam cetera animalia omnia fecunda eſſe conſpicimus. Quod ſi ſecus eſſet: nō per tot ſecula eorum genera perduraſſent. LAZ. id omnes (vt narras) intelligunt: ſed quod nunc molimur/omnes ferme ignorāt. REX. quid illud eſt: age ocyus exprime. vehemēter eni vt audiā affect⁹ ſum: difficileq; moras tolerat animus. LAZ. haud q̄q̄ ſermo meus de hac ipſa (quā affers) corporis ē fecūditate: ſed de ea que mētis eſt/que etiam per corpus redundat. REX. que nā eſt iſta mentis fecunditas? LAZ. tota nunc intelligētia ſermoni te applica: ne forte que dicēttur/protinus euaneſcāt. REX. quoad vires aderūt: tu vero verba proſequere. LAZ. Mens humana cum prime mētis ſit imago: ab illa/non ſolū fecūditate verūetiā et imortalitate donata eſt. quequidē duo precipua munera: ſue imagini/ſermoni videlicet/mēs ipſa communicat.

Eſaias.

Dionyſius

Propterea Hermes aſſeruit mētē et ſermonem eiuſdē cū imortalitate precij eſſe. ſi quicunq; his in eo quod congruit/vteretur: nequaq̄ ab imortalibus cēſuit diſcrepare/quinimo ab his in beatorum choros traduci demū aſſeuerauit. hec eni duo o Rex/adiuicē cōiugata: diuinā ſobolē pariūt. REX. id verū eſſe haud dubitaueri o Lazarele: ſi ſciētias forte et bonas artes/ſobolem eſſe mētis vis innuere que a mente primū concepte/et per verbū in exteriores ſenſus tanq̄ ad partū deducte/ſcriptis ad poſteros reſeruātur. LAZ. et ſciētie/et bone artes/mētis ꝓpagines ſūt/ ſed homonyma quodā modo generatiōe ꝓducte. ego aūt de vniuoca &(vt ita dicā)ſyngenea mētis ḡnatione hic diſſero: vt idē cū genitore ſit genitū. ſimile eni partu vniuoco: a ſuo ſimili ſemꝑ ꝓducitur. REX. Quid illud obſecro: ne diutius narrationē ſuſpēde. LAZ cōſidera iā o rex ſi tante corpus virtutis eſt vt ſibi ſimile corp⁹ ꝓducat: quid obſiſtere poterit/ne mens mētē generet/que corpore eſt excellētior? REX. mētē geniti a genitoris mēte ꝓduci forte aſtruis: o lazarele. LAZ. nō ea ī re noſtra nūc verſatur oratio. ſed in ea mētis generatione quā cū Hermes Eſculapio reuelaſſet/in extaſim exceſſuq; mētis ille cōuerſus/ob incredibilē rei magnitudinem ſe vehemēter confundi exclamauit/ſeq; arbitrari eū feliciſſimū fore hoiem/qui tātū eſſet muneris aſſecutus. REX. nō opus eſt lazarele: vt tanta verborū circuitione/meā mentē itendas. nā iſtar dolij muſto pleni/quod ſpiramen nō habet: pre nimia pene intentione diſrūpor digerere ocyus quod cōmittis. LAZ. Ecce o bone rex deo dilecte morē tibi eſſe gerendum ſentio/nō a ſocratico demone percitus/ ſed a ſpiritu IHESV Chriſti/qui in ſuis cultorib⁹ habitat. En vo

cati ſumus ad ſummā animi felicitatē.ecce nūc nobis paradyſi aperiūtur delicie/celeſtis reuelat̃ ciuitas ad mōtem/ad tabernaculū/ad aulā dei patet acceſſ⁹. En iſrael regnū(quod poete aureā vocant etatē)pro quo chriſtus IHESVS docuit orare diſcipulos: nobis āte oculos proponitur.ſex operū laborūq; dies trāſierūt: ſabbati illuxit requies/veritaſq; & ſapiētia obuiā ꝑpe rat. En ex ſapiētie adytis:īmortalitatis theſaurus nobis effoditur. En nectar.en ambroſia.en māna.en victima.en cena agni:ad quā volucres celi properant. nos cōuiuas paſcet/et hoſpites.lignum vite erit nobis poſthac in odore vnguēti.nō noſter vltra laborabit/non fatigabitur animus.ergo dū diuine generatiōis hymnū diuino perpulſus numine depromo: totis mihi animi viribus adeſto.ſic enim ineffabilis myſterij compos efficieris. REX. En animo et auribus parat⁹ aſto:meq; ipſum totis viribus intendo. LAZ.

Id aduenia; regnū tuū.

Quo plenum quoue loci me genitor rapis?
Hic ne eſt ille locus/quo pius attulit
Se Henoch ille ſenex/qui placuit tibi:
Dum plantas ſequitur tuas?
An hec montis oreb vel ſinai iuga:
Teſbites vbi ſe/corniger aut vbi
Moſes ſe occulit/vt det populo ſacras
Iam legis veteris notas?
An ſanctus fluuius verbigene dei
Se ſe tingit ibi/corpus vt expiet.
Nunquid forte ſacer mons potius tabor?
In quo ſic homo ſplenduit:
Vicit ſolis vbi luciferas rotas.
En veſtis intuit candidior niue.
En nubes ſuper apparuit albior:

Ante euum ſobolem:hinc temporibus ſuis
Tectam(vt fata dabant)corporea domo:
Humanum vt rediínat genus.
En me rumpit amor/ſeu potius furor
Cõceptus/face que me irradiat tua.
Que ſecreta mihi/cognita nec diu:
Et celos aperit libens.
Nil nunc ipſe humile exordior/aut leue.
Nil mortale quidem aut exiguũ cano.
Aſt inſigne animis pluribus/ac recens
Indictumq; alia lyra.
Quod priſcis vetitum eſt/quodq; parabolis
Vix olim licuit dicere:nunc mihi
Nudis das veniam promere verſibus:
Vt fiant dociles viri.
In fatis etenim ſic canitur ſacris:
Supremis quoniam temporibus pater/
Cunctis clarus eris/tunc dociles tui
Regnabunt homines pij.
En nunc incipio.muta ſilentijs/
Pronis cuncta meos auribus audiant:
Diuino grauidos eloquio ſonos.
En tango digitis lyram.
Hec certe nouitatum nouitas noua/
Et mirabilibus maius id omnibus:
Naturam q̧ homo dei reppererit/
Q;q; ipſam ſapiens facit.
Nam ſicut dominus vel genitor deus
Celeſtes generans procreat angelos:
Qui rerum ſpecies/qui capita omnium
Exemplaria / primaq;.
Diuas ſic animas verus homo facit:

Quos terre vocat Athlantiades deos.
Qui gaudent homini viuere proximi
Letanturqꝫ hominis bono.
Hi dant ſomnia preſaga/feruntqꝫ opem
Erumnis hominum dantqꝫ mala impijs.
Dant preclara pijs premia/ſic dei
Complent imperium patris.
Hi ſunt diſcipuli/hi ſunt famuli dei/
Quos mundi figulus fecit apoſtolos
In tellure deos/quos nimis extulit:
Senſu de ſuper indito.
Hi fati reprimunt queqꝫ pericula:
Morborumqꝫ fugant perniciem procul.
Complenturqꝫ per hos verba prophetica.
Hi verbum faciunt dei.
Mentem propterea perſimilem ſibi/
Sermonemqꝫ homini iam genitor dedit:
Vt dijs conſimiles parturiat deos.
Patris iuſſaqꝫ compleat.
Felix ille nimis qui ſua nouerit
Sortis munera/perfecerit et libens.
Inter namqꝫ deos connumerandus eſt:
Nec dijs eſt ſuperis minor.

Intellexiſti quod inſpirante deo reuelatū eſt: id pro=fecto (ſicut ī ſacris oraculis/ ſabbata ſabbatorū/ſācta ſanctorum/cantica canticorum legimꝰ) arcanum ar=canorum merito nūcupari poteſt, quod non tantum mihi eſt et auctoritate ſapientū et rationibus perſua=

rudis:id exaudiat. REX. Faciendũ vt mones plane eſt. nam ſi Eumenio philoſopho occultorum curioſo Eleuſinas deas aiũt iratas:ꝗ eleuſina ſacra vulgo ꝓdidiſſet:multo magis credere fas / ſummũ illum rerũ opificem indignatum iri/ſi arcana ſui myſteria/ paſſim inuulgẽtur.qui etiam vetuit margaritas ſuas ante porcos mitti.ſed quid dicam nũc o Lazarele: adeo amore/admiratione/et gaudio ſimul cõfundor/vt pene extra me in mẽtis exceſſu poſitꝰ / vbi ſim neſciam. LAZ. Nec mirum o feliciſſime rex. Nam ſi quelibet rerũ (licet minima)nouitas/ ſenſus immutat : multo magis et excellentius id operatur hec ea ipſa res/que non ſolum ſenſus/ verum et ipſos mentis obtutus pre cipua ſui ſublimitate repercutit/ac penitus obtũdit. REX. velim nunc ediſſeras o Lazarele(ſi forſan habes)qui ex ſapientibus/ aut antiquis/ aut recentioribus : hac de re pertractarunt. LAZ. Vt per pauci adeo tantum numeris ab initio conſecuti ſunt: ita et pauci tractare potuerunt. nemo enim pro dignitate precipit quod ignorat.REX.At hi pauci:qui ſunt? LAZ.Enumerabo ſuccincte,quos ſentio.ĩprimis quidem Hermes : per omnes ſuos qui nũc habentur dialogos/de hac re occulte ꝑcipit. ſed in dialogo ad Aſclepium/qui de diuina voluntate inſcribitur : multo apertius narrat . Item aſſerũt hebreorum magiſtri: Enoch in quodam ſuo libro/ de ſuperiori et inferiori rege/mẽtionem feciſſe. et qui ambos vniret:quotidie ſibi diſponi letitiã deſuper . quod nihil aliud eſt mea ſentẽtia ꝙ huius arcani myſterium.Abraham quoqꝫ in libro qui Zepher izira/id eſt formationis liber appellaꝛ:docet ſic nouos formari hoĩes.eundũ videlicet eſſe in deſertũ mõtem vbi iumẽta nõ paſcant : e cuius

Hermes.

Enoch.

Abraham.

medio adamã id eſt terrã rubram et virgineam eſſe eruẽdã/deinceps ex ea formãdũ eſſe hoiem/et ꝑ mẽbra/rite litterarũ elemẽta fore diſponẽda.qđ ſic mea ſententia eſt intelligẽdum.mõtes deſerti: ſunt diuini ſapiẽtes . qui ideo deſerti.nã vulgo deſpiciunť.iuxta illud ſapiẽtie . Nos iſenſati vitã illorũ exiſtimabam⁹ inſaniã.Et Hermes.qui ſe huic ſapiẽtie dedicãt:neqꝫ ipſi vulgo/neqꝫ illis vulgus placet/iſanire demũ putãtur riſuqꝫ reportãt.interdũ etiã odio habentur:cõtumelijs afficiunť/ vitaqꝫ priuãtur.A platone quoqꝫ in phedro: ſic habemus. ab humanis autẽ ſtudijs ſegregatus/diuinoqꝫ inherẽs:carpitur a multitudine/ quaſi extra ſe poſitus.ſed ipſo deo plenus:multitudinem latet. Iumenta autẽ ſecũdum Philonis interpretationem: corporei ſunt ſenſus/ quos ſeptẽ eſſe enumerat. hec iumẽta:montes non depaſcunt.nã diuini ſapientes: ſenſuũ perſuaſionibus nõ alliciũtur. Adama vero id eſt terra rubra et virgo:ipſa ſapientũ mens eſt.q̃ vino meſſie/quod virgines germinat:virginea effecta eſt.Ex hac igitur terra/nouus formatus homo:myſtica litterarũ per mẽbra diſpoſitione viuificatur.Nam diuina generatio:myſtica verborũ ꝓlatione/ que litterarũ cõponũtur elementis/ſacratiſſime cõſumatur. Qua de re hi mõtes ꝓ diuina formatione ſunt adeũdi.nam ſapientũ tãtum mentes: diuine generationis ſunt cõpotes.hoc igitur pacto Abrahã tãtũ myſteriũ (meo iudicio) enigmatice reſeruauit ad poſteros. Sed lõge ante omnes: dñs nr̃ HIESVS chriſtus ver⁹

Hermes.
Plato.
Philo.

Digitized by Google

aderſan: ꝙ facta inter quoſdā talmutiſtas ſacrarū re
Amiona. rum diſceptatiõe/ dum rabi Amiona ex authoritate
Enoch. Enoch hoc ſecretum cõmemoraſſet Rabi Symeõ fle=
Symeon. uiſſe et riſiſſe dicitur / demūqꝫ dixiſſe. hec eſt diuina volūtas: que nõ vult alicui generationi reuelari/ niſi cum venerit Rex meſſias/qui dabit libertatem hec ſe creta reuelādi. pre ceteris igitur(vt dixim⁹)Chriſtus IHESVS hoc arcanum reuelauit. Sed prope eſt: vt quadam tēporis plenitudine / apertius manifeſtet/vt impleatur quod ipſe dixit. habeo alias oues:que non ſūt ex hoc ouili/ quas oportet me adducere. et tūc fi= et vnū ouile/et vnus paſtor. Per cūcta autem ſacra vo lumina et veteris et noui teſtamenti: aliquid excerpi poteſt/ quadam tamē difficillima extortione. preter hos autem o optime rex : qui hāc rē vel enucleate vel inuolute narrauerit / memini me legiſſe neminem.
REX. Si diuine nihil aduerſetur volūtati: velim ape rias quo ordine/ quave operatione tantum opus per ficitur. LAZ. Id etiam(adiutore deo)pficere deſide= rium eſt:vt omnis diuini conſumatio operis habeat.
Plato. Res enim hec diuina/ auguſta/ et regia eſt : et que te Heroicum/ac pium regem deceat. Nam ſi Perſarum olim reges(vt plato meminit)deorum cultum/ Zoro aſtris videlicet magiam ediſcebāt : quanto magis ſin cerū/purū / verūqꝫ cultū(qui ab adulterinis auertit) chriſtiani reges edoceri debent. Sed iam o rex ad he= ſperium ſol iclinat oceanum/ et i eo quod poſtulas/ plurime obſeruenť conditiones oportet:quas ſi enar= rare pergam / opido longior eo (qui exactus eſt)ſer= mo ſuccreſcet/noxqꝫ pluria itercipiet . adde ꝙ anim⁹ cum ꝑſentis orationis longitudine tū rei magnitudi ne et difficultate/ adeo feſſus labaſcit : vt requiē affe=

ctet. differam⁹ igiť in aliud tēpus/in abditiorē et magis ſolitariū locū/ſapiētes Hebreorū imitātes. Sup eo enī verbo in geneſeos libro/deditq; Habrahā cūcta q̄ poſſederat Iſaac: filijs autē concubinarū largitus eſt munera. Sic Cabaliſte enarrant. que data ſunt cōcubinarū filijs: fuerūt ſcemoth ſteltoma/id eſt nomina immūdicie/ ars videlicet magica. Que aūt data ſunt Iſaac: fuerunt quedā diuina ſecreta. que(quia ore ad os reuelata ſunt/cabalam vocāt. quod nomē: noſtro tēpore apud quoſdam cognitū eſſe cepit. eius tamen operatio(ſi vnū tantum excepero)omnes penitus latet. tu autem o beate Rex memori ſerua et fideli mente/ que diximus: deoq; in preſentis fine ſermonis gratias age/ qui nos ad tantū munus cōuocauit. REX. Tue/he ſūt ptes o Lazarele: qui gratia excellis et eloquio. LAZ. quia iubes exequar o rex: ſed in hac gratiarū actione non meis/ ſed IHESV Chriſti vtar verbis: vt acceptior ipſi deo/ſacratiorq; ſit noſtra oratio. REX. Fac vt lubet. LAZ. Gratias ago tibi domine IHESV Chriſte: quia abſcondiſti hec a prudentib⁹ et ſapientibus/ et reuelaſti ea paruulis. At cōgruum mihi videtur o Rex: vt queādmodum per hodiernū ſermonem fere totū egimus/ita aliquo gratiarū actionis Hymno/ ſermoni finem eſſe imponendū/hac preſertim in re. nunq̄ enim ſatis erga deum explere laudationis verba/quiſq̄ ſufficiet. Laudabo itaq; chriſtū IHESVM ſub Pimādri nomine. quod ab Hermete et mens et verbum diuine potentie interpretatur. Tu

Cabaliſte.

Hermes.

Digitized by Google

Lux patris verbum radians Pimander/
Prorſus eterno ſata mens ab euo/
Omnium/que es rerum opifex origo:
Laus tibi/virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Tu ſinu obliquo pedibus volutas/
Anguis in morem premis atq; ſoluis/
Horridas vmbras/ſtrepitu frementes.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Tuq; naturam velut ales oua
Humidam/verbi refoues calore/
Indeq; emanant elementa queq;.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum decor et poteſtas.
Tu facis cunctis opus omne rebus/
Quidquid et vita fruitur vel igni
Aere aut terra/pelagoq; gignis.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Tu genus mandas hominum iugari
Luce diuina religaſq; tecum.
Tu dies vertis/tenebraſq; ſoluis.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Cum ſuas vires homo perdidiſſet/
Virginis nato penitus iugatum/
Et caro factū reuocas in aſtra.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Ecce cum rurſus cecidiſſet artus
Inter humanos/iterum videris

Sicut antiqui cecinere vates.
Laus tibi virtus/honor et triumphus.
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Sicut oraclis legitur vetuſtis:
Magnus ac vna ſapiet puſillus/
Non opus mundo monitu frequenti.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Sed dies cedunt operum miniſtris
Septime terras requies ſubiuit/
Lucis:en mens eſt homini iugata.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Quiſq; diuino dabit ore voces.
Celitum laudes reboabit orbis.
Dij ſimul terris aderunt frequentes.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Omnia in primam faciem reſurgent.
En dei regnum(prece quod vocari
Iam tua mandas)properat venire.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.
Que duo quōdam ſimul vnū ouile:
Paſtor ecce vnus regit/et ſalubres
Ducit ad ſaltus/vbi mollis herba.
Laus tibi virtus/honor et triumphus/
Gloria et regnum/decor et poteſtas.

Digitized by Google

Gloria et regnum/decor et poteſtas.

Hac gratiarum actione perſoluta:rex ex diſputatione vegetior factus/mēteq; alacrior/ſeſe in regie penetralibus recepit/precatus/alterum/ſolem exortu ſuo diem ſimilem allaturū.Lazarelus vero rege(vt oportuit)cum veneratione ſalutato:operam ſuam in alterum diem pollicens/alta iā nocte/abiuit.

Crateris Hermetis adiecti Pimandro & Aſclepio Mercurij Triſmegiſti Finis.Pariſiis in officina Henrici Stephani recognitoribus/mēdaſq; ex officina eluētibus Ioāne Solido Cracouienſi/
& Volgacio Pratenſi Anno domini Saluatoris M.D.V.Calēdis APRILIS.